वार्षिकांक

सत्र २०१६-२०१७

निर्धार

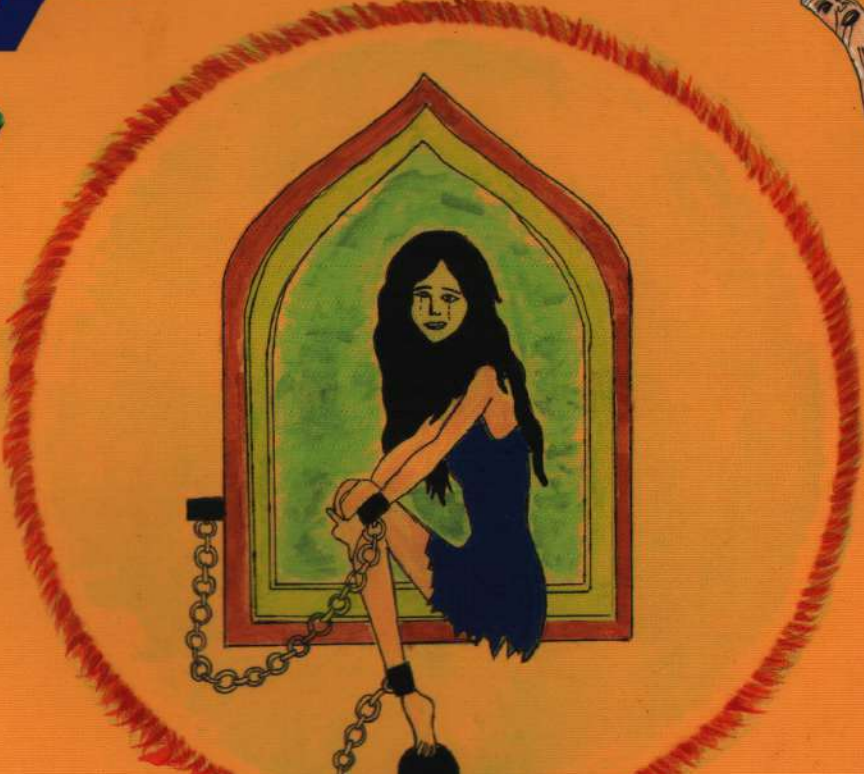

बॅकवर्ड क्लास युथ रिलीफ कमिटी नागपूर द्वारा संचालित

भिवापूर महाविद्यालय, भिवापूर

Accredited with Grade 'B' (CGPA-2.54) by NAAC, Bangalore

Our Inspiration

Hon'ble
Late Shri Bhausaheb Mulak
Ex. Minister, Maharashtra State
Ex. Mayor-NMC, Founder Chairman,
Backward Class Youth Relief Committee, &
Bhausaheb Mulak Charitable Trust, Nagpur

Hon'ble
Smt. Sumanmala B. Mulak
Chairperson,
Backward Class Youth Relief Committee, &
Bhausaheb Mulak Charitable Trust, Nagpur

Founder's Message :

This is an age of modern science and technology and we are in the 21st century. India is growing economically and technologically and will join the list of 'Developed Nations by year 2020'. This growth is not possible without sound support of technical human resource. We at our college aim at overall development of the personality of an individual by providing best education, technical know how, personality traits and leadership qualities to grow as a manager & a technocrat.

The Leader

Hon'ble
Shri Rajendra B. Mulak
Ex. Minister of State (Govt. of Maharashtra)
Finance & Planning, Energy, Water Resourses,
Parliamentary, Affairs & Excise
Hon. Secretary, BCYRC and BMCT

Hon'ble
Smt. Prerna R. Mulak
Managing Director,
B.C.Y.R.C. & B.M.C.T.,
Nagpur

An introduction to BCYRC :

Backward Class Youth Relief Committee was founded in 1974 with the primary objective of upliftment of students belonging to Backward Class and Rural Areas. Founded by Late Shri Bhausaheb Mulak, Ex. Minister, Government of Maharashtra, Ex-Mayor of Nagpur Municipal Corporation and a man with vast experience and vision. This organization has grown by leaps and bounds. Shri Rajendra Mulak, Minister of State (Government of Maharashtra) and the Secretary of BCYRC, is an enterprising, dynamic and innovative personality. He is the catalytic force behind the progress of the organization and is a set example of leadership.

Hon'ble Yashraj R. Mulak
Treasurer, BCYRC & BMCT, Nagpur

Shri D. K. Mahadik
Member of
Local Management
Committee
Bhiwapur Mahavidyalaya,
Bhiwapur

Mrs. Padmaja Shyam Dandge Patil
Member of
Local Management
Committee
Bhiwapur Mahavidyalaya,
Bhiwapur

Shri Padmakar Agrawal
Member of
Local Management
Committee
Bhiwapur Mahavidyalaya,
Bhiwapur

Dr. Jobi George
Principal
Bhiwapur
Mahavidyalaya,
Bhiwapur

महाविद्यालयाविषयी थोडेसे...........

आमच्या सर्व संस्थेचे संस्थापक, प्रवर्तक व आधारस्तंभ शिक्षणमहर्षी माननीय स्व. श्री. भाऊसाहेब मुळक आहेत. मा. भाऊसाहेबांनी ग्रामीण भागातील जनतेचे आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक शैक्षणिक व राजकीय जीवन जवळून तर बघितलेच पण त्या जीवनाचा त्यांनी स्वतः अनुभव घेतला. त्यांचे व्यक्तिमत्व म्हणजे ग्रामीण व नागरी जीवनाचे एक सुसंगत एकजिनसी आणि रसाळ मिश्रण होय. मा. भाऊसाहेबांनी मागासवर्गीय व आर्थिकदृष्टया दुर्बल विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक व सर्वांगीण उत्थानाकरिता सन १९७४ मध्ये 'बॅकवर्ड क्लास युथ रिलीफ कमेटी' ह्या संस्थेची नागपूर येथे स्थापना केली. महाराष्ट्राचे दिवंगत नेते व मुख्यमंत्री श्री. मा. सा. उर्फ दादासाहेब कन्नमवार हे गरीब घराण्यात जन्मलेले पण राजकारणात उत्तुंग शिखर गाठलेले वैदर्भीय नेते हे मा. भाऊसाहेबांचे प्रेरणास्थान व राजकीय गुरु होते.

माननीय स्व. श्री. भाऊसाहेब मुळक यांनी स्वतःला शैक्षणिक चळवळीसाठी वाहून घेतले आहे. व्यावसायिक शिक्षणाची गरज लक्षात घेऊन कर्मवीर दादासाहेब कन्नमवार अभियांत्रिकी महाविद्यालय, १९८३ साली नागपूर पॉलीटेक्निक व १९८९ मध्ये आयुर्वेद महाविद्यालय ह्या संस्थांची नागपूर येथे स्थापना केली. ह्या नामवंत संस्थेत तांत्रिक व वैद्यकीय महाविद्यालयीन उच्च शिक्षणाचा लाभ विदर्भातीलच नव्हे तर पूर्ण देशातील विद्यार्थी घेत आहेत. बॅकवर्ड क्लास युथ रिलीफ कमिटीच्या माध्यमातून चालविल्या जाणाऱ्या नागपूर येथील ह्या संस्था माननीय श्री. भाऊसाहेब मुळक यांच्या तडफदार व्यक्तिमत्व आणि उत्कृष्ट कार्यशैलीमुळे थोड्याच काळात भरभराटीस आलेल्या आहेत. त्यांनी कोट्यावधी रुपये खर्च करुन हया संस्थांच्या भव्य वास्तू, प्रांगणे, मुलामुलींची वसतीगृहे, ग्रंथालये, क्रीडांगणे, व अद्यावत उपकरणांनी सज्ज प्रयोगशाळा उभारलेल्या आहेत. ही सर्व महाविद्यालये उच्च शिक्षाविभुषीत प्राध्यापकांनी युक्त आहेत. संस्थेच्या आयुर्वेद महाविद्यालयात रुग्णांकरिता आंतरविभाग व बाह्य विभाग असून गरीब मागासवर्गीय जनता ह्या दवाखान्यात विनामूल्य लाभ घेत आहेत.

वरील महाविद्यालयीन संस्थांचे कार्य लक्षात घेऊन बॅकवर्ड क्लास युथ रिलिफ कमिटी, नागपूर ह्या शैक्षणिक संस्थेला महाराष्ट्र शासनाने ग्रामीण भागात उच्च शिक्षणाचा प्रसार व प्रचार करण्याकरिता प्रोत्साहित केलेले आहे. आपल्या उमरेड ह्या जुन्या निर्वाचन क्षेत्रातील जनतेचे ऋण फेडण्याच्या दृष्टीने व विशेषतः ह्या विभागातील मान्यवरांच्या विनंतीनुसार संस्थेचे संस्थापक – अध्यक्ष माननीय भाऊसाहेब मुळक यांनी भिवापूर ह्या ग्रामीण भागात सन १९९० साली भिवापूर महाविद्यालय भिवापूर स्थापन केले. भिवापूर क्षेत्रातील कमकुवत मागासवर्गीय व होतकरु विद्यार्थी कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखांमध्ये महाविद्यालयीन उच्च शिक्षणाचा लाभ घेत आहेत. विद्यार्थ्यांना सर्व शैक्षणिक सवलती उपलब्ध असून विशेषतः पूर्ण वर्गाकरिता विद्यार्थ्यांना पुस्तके देण्याची व्यवस्था केलेली आहे. सन १९९५–९६ सत्रापासून महाविद्यालयाचे वर्ग संस्थेच्या नवीन इमारतीत भरत आहेत. महाविद्यालयाची शैक्षणिक सोईंनी उपयुक्त अशा भव्य वास्तूची निर्मिती प्रगती पथावर आहे. महाविद्यालयाच्या भव्य प्रांगणात मुलामुलींची वसतीगृहे, कर्मचाऱ्यांकरिता निवासस्थाने, अद्ययावत प्रयोगशाळा, क्रीडांगणे व भव्य ग्रंथालयांची बांधणी करण्याचा संस्थेचा संकल्प आहे.

मा. स्व. श्री. भाऊसाहेब मुळक यांनी उमरेड निर्वाचन क्षेत्रातील जनतेचे महाराष्ट्र विधानसभेवर प्रतिनिधीत्व करुन शासनात मंत्रीपद भुषविले हे सर्वांना माहीतच आहे. बॅकवर्ड क्लास युथ रिलीफ कमेटीच्या माध्यमातून ह्या ग्रामीण भागातील जनतेचे ऋण फेडण्याच्या दृष्टीने खालील योजना आखलेल्या आहेत. भाऊसाहेबांनी योजलेल्या प्रकल्पांना पूर्णत्वास नेण्यास व संस्थेच्या विकासासाठी त्यांचे चिरंजीव मा. राजेंद्रजी मुळक उर्फ बाबासाहेब (माजी राज्यमंत्री) सातत्याने प्रयत्नरत असतात. त्यांच्या तडफदार व कार्यप्रवण शैलीमुळेच संस्थांची दिवसेंदिवस भरभराट होत आहे हे लक्षात घ्यावेच लागते. संस्थेचे माननीय सचिव माजी मंत्री श्री. राजेंद्र मुळक साहेब यांनी संस्थेच्या

शिक्षण वृक्षाला एक नवीन पालवी दिली. खेड्यातील तरुण हा स्वबळावर खंबीरपणे उभा असला पाहिजे यासाठी माननीय माजी राज्य मंत्री राजेंद्र मुळक साहेब यांनी अथक परिश्रमातून महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक बाबींकडे लक्ष पुरविले व वेळोवेळी मार्गदर्शन व सहकार्य केले. त्यांच्या मार्गदर्शनातूनच भिवापूर महाविद्यालयाचा 'निर्धार' पक्का झाला. महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांच्या अंगी असलेले साहित्यिक व कलागुण स्पष्ट व्हावे व विद्यार्थ्यांमध्ये लेखनाच्या संदर्भात नवा जोश निर्माण व्हावा म्हणून 'निर्धार' ची संकल्पना पुढे आली. वाचकांना हा महाविद्यालयीन 'निर्धार' प्रचंड आवडेल अशी अपेक्षा आहे.

* राष्ट्रीय मुल्यांकन परिषद बंगलोर द्वारा महाविद्यालयाचे मुल्यांकन होऊन महाविद्यालयाला 'ब' श्रेणी प्राप्त झाली.
* ग्रामीण भागातील सुशिक्षित महिला, बालक मंदिरे व शिवणकला विद्यालये चालू करण्यास पुढे येत असल्यास त्यांना संस्थेद्वारे आर्थिक सहाय्य व अनुदान देण्याची योजना.
* ग्रामीण भागात महिला गृहद्योग व महिला मंडळांची स्थापना.
* राष्ट्रीय सेवा योजनाअंतर्गत विविध कार्यक्रम राबविल्या जात आहेत. या योजनेत सहभागी होणाऱ्या विद्यार्थ्यांना विद्यापीठ परीक्षेसाठी प्रोत्साहन गुण दिले जातात तसेच आंतर महाविद्यालयीन खेळ / क्रीडा स्पर्धात भाग घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन गुण दिले जातात.
* महाविद्यालय परिसरात भव्य सभागृह सामान्य जनतेच्या उपयोगासाठी बांधण्याची योजना लवकरच सुरु होत आहे.
* भिवापूर महाविद्यालयात अर्थशास्त्र, समाजशास्त्र, राज्यशास्त्र इ. विषयांचे पदव्युत्तर अभ्यासक्रम (एम.ए.) सुरु आहेत.
* भिवापूर महाविद्यालयात बी.लिब., एम. कॉम., एम.बी.ए., एम.एस.सी व विविध व्यावसायिक अभ्यासक्रम सुरु करण्याचा विचार आहे. शहरी विद्यार्थ्यांप्रमाणेच ग्रामीण विद्यार्थ्यांना सर्वांगिण विकासाचे शिक्षण उपलब्ध व्हावे म्हणून संस्था प्रयत्नांची पराकाष्ठा करीत आहे.
* भिवापूर महाविद्यालयात बी.एस.सी. (विज्ञान शाखा) ची सोय विद्यार्थ्यांना नियमितपणे प्राप्त झाली आहे.
* आंतरराष्ट्रीय स्तराचा तरंग तलावाचे – काम पुर्णत्वाच्या वाटेवर.
* भव्य जिम्नॅस्टिक शाळेची सोय उपलब्ध आहे.
* इनडोअर स्टेडीयम व भव्य क्रीडांगण.
* मुलींसाठी स्वतंत्र वसतीगृहाची सोय.
* महिला अध्ययन व सेवा केंद्राची स्थापना.
* एन.सी.सी पथकाची स्थापना.
* मुलींकरीता निःशुल्क ज्युडो कराटे प्रशिक्षण
* मुलींकरीता निःशुल्क फॅशन डिझाइनिंग अभ्यासक्रम.
* स्पर्धा परिक्षा मार्गदर्शन केंद्र.
* रोजगाराच्या संधीसाठी महाविद्यालयात परिसर मुलाखतीचे आयोजन.
* संगणक व इंटरनेट प्रशिक्षणाची सुविधा उपलब्ध आहे.
* संस्थेतर्फे के.डी.के. इंटरनॅशनल स्कूल ची सुरुवात.

डॉ. जोबी जॉर्ज
प्राचार्य
भिवापूर महाविद्यालय, भिवापूर.

संपादकीय

भिवापूर महाविद्यालय भिवापूर या ग्रामीण भागातील **'निर्धार'** हा वार्षिकांक वाचकांच्या हातात देतांना अतिशय आनंद होत आहे. या आधीच्या वार्षिकांकची प्रशंसा झाल्यामुळे हा वार्षिकांक फुलेल, बहरेल व फळास येईल यात शंका नाही. भिवापूर सारख्या ग्रामीण भागात असणारे महाविद्यालय व महाविद्यालयात शिक्षण घेणारे विद्यार्थी यांच्याच कल्पना, स्फूर्ती, प्रेरणा व प्रतिभेचे सहज सूंदर रुप या वार्षिकांकात सादर झाले आहे.

यशस्वीतेसाठी आमचे महाविद्यालयीन विश्वच प्रेरक ठरते. त्या दृष्टीने विद्यार्थ्यांमधील लेखन शैलीचा विकास होऊन समाजाप्रती असलेल्या ऋणानुबंधाची जाणीव या निमित्ताने करुन देण्याच्या दृष्टीकोणातून निर्धार या वार्षिकांकाची संधी आम्हाला मिळाली.

संस्थाचालक स्व. श्री. मा. भाऊसाहेब मुळक यांचे प्रोत्साहन, संस्थेचे सचिव माजी मंत्री ना. राजेंद्रबाबु मुळक व महाविद्यालयाचे कर्तबगार प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांच्या प्रयत्नांनी वरिष्ठ विभागात झाली. (बी.एस.सी.) विज्ञान शाखेची सोय तालुका स्तरावर या महाविद्यालयात झाली आहे. त्यामुळे कनिष्ठ शाखेपासून पदव्युत्तर कला शाखा व पदवीपर्यंत वाणिज्य, विज्ञान शाखेची सोय विद्यार्थ्यांना मिळाली आहे. संस्थेचे सचिव, माजी मंत्री मा. राजेंद्रबाबु मुळक यांनी ग्रामीण भागाशी जवळीक साधून समाजाची सेवा करण्याचा मार्ग पत्करला आहे. संस्थेचे ऋण कधीच विसरता येत नाही.

महाविद्यालयाने या भागात अन्यत्र कोठेही नसलेला पदव्युत्तर अभ्यासक्रम (समाजशास्त्र, अर्थशास्त्र व राज्यशास्त्र) उपलब्ध करुन दिले आहेत. सोबतच ग्रामींण भागातील विद्यार्थ्यांसाठी विज्ञान शाखेची सुरुवात कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागात झाल्यामुळे या परिसरांतील विद्यार्थ्यांना 'जो जे वांछिल तो ते लाहो' या सत ज्ञानेश्वरांच्या पसायदानातील उक्तीप्रमाणे वर्ग ११ वी ते पदवी कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखेची संधी प्राप्त झाली आहे. विद्यार्थ्यांनी शिक्षणाचा हवा तो मार्ग पत्करावा या सुवर्णसंधीचा लाभ घ्यावा हे एक आव्हानच.

साहित्यिक व रसिकांच्या मधला दुवा साधून आम्ही 'निर्धार' रसिकार्पण करीत आहोत. महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांची साहित्य सृजन निर्धारच्या माध्यमातून साकार होतांना अंकातील सर्वच लेखनाशी आम्ही सहमत आहोत असे नाही. तसेच या वार्षिकांकात समाविष्ठ झालेले साहित्य ही विद्यार्थ्यांची स्वतःची व संकलित केलेली लेखनकृती आहे असे गृहीत धरुन त्यांच्या साहित्याला स्थान दिले आहे. मागील अंकाप्रमाणे हा ही अंक सर्वांना आवडावा अशी अपेक्षा.

वार्षिकांकातर्फे सर्वांना शुभकामना!

संपादक	मुखपृष्ठकार	मार्गदर्शक
कु. स्नेहल राठोड (मराठी)	कु. मोनाली कामडी	डॉ. मधुकर नंदनवार
कु. विना भोयर (इंग्रजी)	बी.एस.सी. द्वितीय	डॉ. राहील कुरैशी

(या अंकातील सर्वच लेखांशी संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही.)

बॅकवर्ड क्लास युथ रिलिफ कमिटी, नागपूर

र.नं. महा. १५२/७४ नागपूर.

कार्यकारी मंडळ

१. सौ. सुमनमाला भाऊसाहेब मुळक	–	अध्यक्षा
२. श्री. वामनराव गोविंदराव मुळक	–	उपाध्यक्ष
३. श्री. राजेंद्र भाऊसाहेब मुळक	–	सचिव
४. श्रीमती श्रीलेखा राजन लांजेकर	–	सहसचिव
५. श्री. यशराज राजेंद्र मुळक	–	कोषाध्यक्ष
६. श्री. दिलीप कृष्णराव महाडीक	–	सदस्य
७. श्रीमती पद्मजाताई श्याम दांडगे पाटील	–	सदस्या

भिवापूर महाविद्यालय भिवापूर, जि. नागपूर

दूरध्वनी क्र. २३२३४९ (एस.टी.डी. ०७१०६)

स्थानिक व्यवस्थापन मंडळ

१. श्रीमती सुमनमाला भाऊसाहेब मुळक	–	अध्यक्षा
२. श्री. राजेंद्र भाऊसाहेब मुळक	–	सदस्य
३. श्री. डॉ. जोबी जॉर्ज (प्राचार्य)	–	सचिव
४. श्री. पद्माकर कुंजीलालजी अग्रवाल	–	सदस्य
५. श्री. डी. के. महाडीक	–	सदस्य
६. श्रीमती पद्मजाताई श्याम दांडगे पाटील	–	सदस्या
७. डॉ. सुनिल कृष्णराव शिंदे	–	शिक्षक प्रतिनिधी
८. श्री. विजय शंकरराव दिघोरे	–	शिक्षक प्रतिनिधी
९. श्री. मोतीराज रामदासजी चव्हाण	–	शिक्षक प्रतिनिधी
१०. श्री. सुभाष गणपतराव ढोक	–	शिक्षकेत्तर कर्मचारी प्रतिनिधी

भिवापूर महाविद्यालय, भिवापूर

महाविद्यालय प्रतिनिधी मंडळ

१.	प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज	अध्यक्ष
२.	डॉ. सुनिल कृ. शिंदे	प्रभारी प्राध्यापक
३.	प्रा. अनिता महावादिवार	विद्यार्थी परिषद प्रभारी
४.	डॉ. विजय दिघोरे	रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी
५.	प्रा. सोमेश्वर वासेकर	सांस्कृतिक विभाग प्रमुख
६.	प्रा. आदित्य सारवे	क्रीडा विभाग प्रमुख
७.	आशिष गायकवाड	विद्यार्थी क्रीडा प्रमुख
८.	स्नेहल राठोड	सांस्कृतिक विभाग प्रतिनिधी
९.	गोपाल पाटील	रा.से.यो विद्यार्थी प्रतिनिधी

विद्यार्थी साहित्य मंडळ

कु. स्नेहल राठोड
कु. रचना नंदेश्वर
कु. मयुरी चौधरी
गोलूप्रसाद जेठामल
कु. संगिता मस्के
कु. कोमल ढोणे

मार्गदर्शक

डॉ. मधुकर नंदनवार
डॉ. सुनिल शिंदे
डॉ. मोतीराज चव्हाण
डॉ. राहिल कुरैशी
डॉ. विजय दिघोरे
डॉ. अनिता महावादिवार

भिवापूर महाविद्यालय, भिवापूर

प्राध्यापक वृंद (वरिष्ठ विभाग) कला

१.	डॉ. जोबी जॉर्ज	प्राचार्य (इंग्रजी)
२.	डॉ. सुनिल कृ. शिंदे	प्राध्यापक (अर्थशास्त्र)
३.	डॉ. मंगेश व. कडू	प्राध्यापक (राज्यशास्त्र)
४.	डॉ. मोतीराज रा. चव्हाण	प्राध्यापक (इतिहास)
५.	डॉ. मधुकर वि. नंदनवार	प्राध्यापक (मराठी)
६.	डॉ. विजय शं दिघोरे	प्राध्यापक (समाजशास्त्र)
७.	डॉ. राहील कुरैशी	प्राध्यापक (इंग्रजी)
८.	प्रा. सोमेश्वर वासेकर	प्राध्यापक (इंग्रजी)
९.	प्रा. आदित्य सारवे	प्राध्यापक (शारीरिक शिक्षण)
१०.	प्रा. राजश्री ओ. पी.	प्राध्यापिका (ग्रंथपाल)
११.	डॉ. विनिता विरगंधम	प्राध्यापिका (इंग्रजी)

वाणिज्य विभाग वरीष्ठ व कनिष्ठ

१.	डॉ. अनिता महावादीवार	प्राध्यापिका वाणिज्य
२.	डॉ. राजेश बहुरुपी	प्राध्यापक वाणिज्य
३.	प्रा. कु. वर्षा मेश्राम	प्राध्यापिका (वाणिज्य) घडयाळी तासिका
४	प्रा. चेतन हेडावू	प्राध्यापक (वाणिज्य) घडयाळी तासिका

कनिष्ठ विभाग

१.	डॉ. किशोर घ. शेंडे	–	(राज्यशास्त्र, इतिहास)
२.	प्रा. उषा ना. चु–हे	–	(मराठी, समाजशास्त्र)
३.	डॉ. वैशाली प्र. रहाटे	–	(इंग्रजी, अर्थशास्त्र)
४.	प्रा. सागर यादव	–	विज्ञान
५.	प्रा. स्वप्निल डाखोळे	–	विज्ञान
६	प्रा. ज्योती बान्ते	–	मराठी
७	प्रा. चेतना ठाकरे	–	वाणिज्य

वरिष्ठ विभाग - विज्ञान शाखा

१.	डॉ. नितीशा पाटणकर	–	प्राध्यापिका (प्राणीशास्त्र)
२.	डॉ. सारंग धोटे	–	प्राध्यापक (रसायनशास्त्र)
.3.	प्रा. अमित काळबांडे	–	प्राध्यापक (रसायनशास्त्र)

शिक्षकेतर कर्मचारी वृंद

१.	श्री. सुभाष ग. ढोक	–	अधिक्षक
२.	श्री. सुधाकर ग. उईके	–	वरिष्ठ लिपीक
3.	श्री. संजय मेश्राम	–	कनिष्ठ लिपीक
४.	श्री. अमोल वि. भगत	–	कनिष्ठ लिपीक
५.	श्री. शंकर को. फेंडर	–	शिपाई
६.	श्री. रत्नाकर रा. कन्नाके	–	शिपाई
७.	श्री. अ. जफार अ. गफ्फार	–	शिपाई
८.	श्री. गुलाब र. गेडेकर	–	ग्रंथालय परिचर
९.	श्रीमती सविता म. झोडापे	–	शिपाई
१०.	श्री. गणेश शहाणे	–	प्रयोगशाळा परिचर
११.	कु. हर्षलता बोडे	–	प्रयोगशाळा सहाय्यक
१२.	कु. जीजा पराते	–	प्रयोगशाळा परिचर
१३.	श्री. खुशवंत दमके	–	प्रयोगशाळा परिचर

१ ऑगस्ट लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी कार्यक्रम प्रसंगी भाषण देतांना डॉ. सुनिल शिंदे

२ ऑक्टोबर गांधी जयंती निमित्त प्रतिमीचे पूजन करतांना प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज

१ डिसेंबर जागतिक एड्स दिना निमित्त एड्स रॅलीची सुरुवात करतांना प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज

राष्ट्रीय सेवा योजना 'युवावेध सप्ताह' उद्‌घाटन प्रसंगी प्रा. डॉ. जोबी जॉर्ज अध्यक्षीय भाषण करतांना

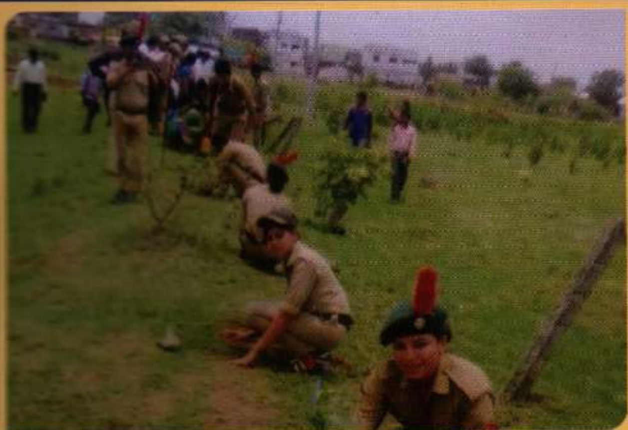

महाविद्यालय परिसरात वृक्षारोपन करतांना महाविद्यालयीन एन-सी-सी पथकातील विद्यार्थी

भारतीय लष्करांच्या सेवेसाठी महारक्तदान शिबीरात सहभाग व रक्तदान करणारे महाविद्यालयीन विद्यार्थी

क्षणचित्रे

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन कार्यक्रम प्रसंगी
भाषण देतांना डॉ. मधुकर नंदनवार

शिक्षक पालक सभेतील उपस्थित पालकांशी चर्चा करतांना
प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज

महिलाअध्ययन व सेवा केंद्राच्यावतीने 'स्त्रियांचे संरक्षण :
आजच्या काळाची गरज' या विषयावर मार्गदर्शन करतांना
रिटायर्ड फ्लाईंग ऑफीसर मा. शिवाली देशपांडे

स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्रा मार्फत आयोजित कार्यशाळेत
विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना
नायब तहसिलदार मा. चैताली दराडे

'नवोन्मेष २०१७' के.डी.के. इंजिनिअरींग कॉलेज नागपूर
येथे नृत्य सादर करतांना महाविद्यालयाची चमू

Zoo Science Exhibition

छायाचित्रे

…तील 'मिस्टर भिवापूर महाविद्यालय' पदक विजेता
करण मेश्राम सोबत प्राचार्य व प्राध्यापक वृंद

नृत्य सादर करतांना महाविद्यालयीन विद्यार्थी

स्व. भाऊसाहेब मुळक स्पोर्टस् ॲकेडमी आणि
भिवापूर महाविद्यालय भिवापूर तर्फे
कबड्डी क्रीडा स्पर्धेचा रंगलेला सामना

Workshop on Grammar and Communicative English
for the Students of Bhiwapur.

इतिहास विभागातर्फे घेण्यात आलेल्या चर्चासत्रात
विचार व्यक्त करतांना विद्यार्थी व मागदर्शक डॉ. मोतीराज चव्हाण

महाविद्यालयातील एन-सी-सी पथकासह
प्रा. डॉ. जोबी जॉर्ज व प्राध्यापक वृंद

क्षणचित्रे

विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना
नवनियुक्त पोलीस उपनिरीक्षक गोकुळसिंग राठोड

राष्ट्रीय सेवा योजना शिबीर प्रसंगी मार्गदर्शन करतांना
भिवापूर न्यायालयाचे दिवाणी न्यायाधीश मा. एस. एस. खलाने

राष्ट्रीय सेवा योजना शिबीर
दत्तक ग्राम अड्याळ येथे श्रमदान करतांना स्वयंसेवक

ग्रंथालय विभागाकडून आयोजित ग्रंथ प्रदर्शनी बघतांना
स्थानिक व्यवस्थापन समितीचे सदस्य मा. पद्माकर अग्रवाल,
प्राचार्य विनयजी बाबर, प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज व इतर मान्यव

वार्षिकोत्सव प्रसंगी विज्ञान प्रदर्शनी बघतांना
प्राचार्य डॉ. विनयजी बाबर

महाविद्यालयाच्या वार्षिकोत्सव प्रसंगी
नाटकातील एक दृश्य

'निर्धार' वार्षिकांक
मराठी विभाग २०१६ - १७

संपादक

कु. स्नेहल राठोड

मार्गदर्शक
प्रा. डॉ. मधुकर नंदनवार

आई आणखी बाबा

आई आणखी बाबा यातुन
सांग मला रे सांग मला
आई आणखी बाबा यातुन,
कोण आवडे अधिक तुला ?
आई दिसते गोजिरवाणी,
आई गाते सुंदर गाणी
तऱ्हेतऱ्हेचे खाऊ येती
बनवायला सहज तिला
आई आवडे अधिक मला ।।
गोजिरवाणी दिसते आई,
परंतु भित्री भागुबाई
शक्तिवान किती असती बाबा
थापड देती गुरख्याला
आवडती रे वडील मला ।।
घरात करते खाऊ आई,
घरातल्याला गंमत नाही
चिंगम अन चॉकलेट तर
बाबा घेती रस्त्याला
आवडती रे वडील मला ।।
कुशीत घेता रात्री आई
थंडी, वारा लागत नाही
मऊ सायीचे हात आईचे
सुगंध तिचिया पाण्याला
आई आवडे अधिक मला ।।
निजता पण रे बाबा जवळी
भुते – राक्षसे पळती सगळी
मिशा चिमुकल्या करती गुदगुल्या
त्यांच्या अपुल्या गालाला
आवडती रे वडील मला ।।

कु. अश्विनी गौतम लोखंडे
बी.ए. द्वितीय

आज कळून चुकलयं!

आज कळून चुकलय मला,
या जगात आपलं कोणीच नसतं ......
मनापासून जोडलेलं अनोळखी नातं,
आयुष्यात शेवटी परकच ठरत असतं ....
उपकार केल्यासारखी वागतात काही लोकं,
प्रत्येक नातं मतलबीपणाचं बळी ठरतं ....
स्वतःच्या जिवापेक्षा जास्तं जपलेलं नातं
एका गैरसमजामुळे धाग्यासारखं तोडलं जातं ..
कितीही आपलं समजा कुणी कुणाला,
शेवटी कुणीच कुणाचं नसतं ....
शेवटी कुणीच कुणाचं नसतं ....

कु. सोनु वासुदेव शेळके
बी. ए. द्वितीय

वाट

भोवती काळोख आहे दाट पोरा
तुच शोधावी तुझी तु वाट पोरा
चालतानी जपत जा आपल्या जिवाला
जास्त आहे या पथावर घाट पोरा
गाठतांना ध्येय हे थांबु नको तु
लागले जंगल जरी घनदाट पोरा
भाकरी रांधायच्या आता स्वतःच्या
आयते मिळणार नाही ताट पोरा
खुप काही शिकविते ती माणसाला
या सुखापेक्षा व्यथेची लाट पोरा
रोजच्या या संकटाशी सामना कर
नेहमी काढू नको पायवाट पोरा
खाच खळगे, अडचणी असल्या तरीही
धाडसाने वलय आपुले थाट पोरा
एकटा झुंज दे वादळाशी
तु नको पाहु कुणाची वाट पोरा ।।

तानाजी ठवरे
बी. ए. तृतीय

आयुष्य म्हणजे

आयुष्य म्हणजे वळणावळणाची वाट
कधी सरळ रस्ता तर कधी नागमोडी घाट
आयुष्य म्हणजे आपल्यांचा सहवास
कधी आनंदी तर कधी खिन्न जीवनप्रवास
आयुष्य म्हणजे पत्त्यांचा खेळ
विविध प्रसंगातला सुखदुःखाचा मेळ
आयुष्य म्हणजे पुढे पुढे चालत राहणे
निसटलेलं सुख भरल्या डोळ्यांनी पाहणे
आयुष्य म्हणजे वर्तमानातील अडचणी
भविष्याची चिंता अन् भूतकाळातील आठवणी
आयुष्य म्हणजे भावनांचा पसारा
अखेरच्या वळणावर थांबतो जीवनप्रवास सारा ।।

कु. मनिषा बोरकर
बी. ए. द्वितीय

मैत्री

जीवनामध्ये मैत्री ही आनंद देऊन जाते
गोड असा स्पर्श आत्म्यास करते
ना सुंदरता, ना स्वार्थ, ना द्वेष
अशा या नात्यांमध्ये मैत्री
गुंफलेली असते.
मैत्री ही कधी प्रेमाचे स्वरुप
धारण करते कळत नाही कधी
प्रेमामध्ये स्वतःला न्याहाळतांना
जो आनंद होतो
गगनात न मावेनासा इतका
मैत्री तुटते तेव्हा दुःख
एखादी सुई टोचावी इतकच
पण जेव्हा पेम तुटते तेव्हा
सापाने दंश केला असा भास होतो
व्यक्तीच्या अनेक शब्दांनी नाते जमतात
पण फक्त एका शब्दानी नाते तुटते.

निधी साबळे
बी. ए. तृतीय

आई

आई तुझ्या कुशीत, पुन्हा यावेसे वाटते
निर्दयी या जगापासून, दूर जावेसे वाटते ।।
कोणी न येथे कोणाचा, सारीच नाती खोटी
तुझ्याशीच फक्त आता, नाते जपावेसे वाटते ।।
कोळून प्यायलो मी, सुख दुःख सारे
माते तुझ्या विरहास, ना प्यावेसे वाटते ।।
कित्येक रात्री, ऐश्वर्यात लोळलो मी
अखेरच्या क्षणाला, तुझ्या कुशीत निजावेसे वाटते ।।
दगडातला तो देवही, आता नवसाविना पावेना
निःस्वार्थ ह्रद्य माऊली, तुलाच पुजावेसे वाटते ।।
असेन जर मजला, मानव जन्म कधी
आई तुझ्याच पोटी, पुन्हा जन्मावेसे वाटते ।।

मयुरी चौधरी
बी. ए. तृतीय

बालपण

कुठे गेले ते बालपण ?
ते अंगणात दुडूदुडू धावणे
देवघरासाठी फुले गोळा करणे।
शाळेत न जाण्यासाठी नको ती नाटके
आणि गेल्यावर बाईंच्या छडीचा मार खाणे।
शाळेत मित्रांबरोबर खेळायला जाणे
लवकर आलो नाही म्हणून आईचे रागावणे।
बाबांच्या खांदयावरुन फेरफटका मारणे
रस्त्यावरील खेळण्यासाठी नुसता हट्ट धरणे।
रात्रीत रंग भरणाऱ्या त्या आजीच्या गोष्टी ऐकणे
गोष्टीतल्या शंका न राहून विचारणे।
सायकांळी ताईबरोबर अभ्यासाला बसणे
नाही केला म्हणून तिचे ते ओरडणे।
दमल्यावर आईच्या मांडीवरच झोपणे
नाही येत म्हणून तिचे ते बोबडे गुणगुणणे।
खरच कुठे गेले ना ते बालपण !

नितु वाघ
बी.एस.सी. द्वितीय

यशाचे रहस्य

कल्पनाकडे आयुष्यातील मोठमोठ्या सिद्धी मिळविण्याच्या वेगवेगळ्या योजना होत्या. व्यवस्थापना विषयी एक पुस्तक लिहून प्रसिद्ध शिक्षक मुलांसाठी ती एक प्रकल्प सुरु करणार होती. आपण काही तरी मोठे कार्य सुरु करावे असेही तिला वाटत होते. मात्र वयाच्या सत्तावन्न वर्षापर्यंत तिचे एकही स्वप्न साकार होऊ शकले नव्हते. हल्ली तिच्याच निराशेची भावना डोकावू लागली होती, परिणामी चेहऱ्यावर म्हातारपणाच्या खुणा दिसू लागल्या होत्या. यशस्वी होण्यासाठी कोणत्याही प्रकल्पाची सुरुवात आजच करा. त्यासाठी वाट बघत राहिलात तर ती प्रतिक्षा अनेकदा न संपणारी असते. मग कल्पनासारखे म्हातारपण वेळेआधीच येते.

एका छोटया उद्योजकाने ठरवले की, एक अब्ज रुपये साठविण्याचे माझे ध्येय आहे. इतके पैसे साठविले की मी सुरक्षित असेन. आणि नंतर किरकोळ व्यापारात मग्न होईल. पण ते साठविण्यापुर्वीच हृदयविकाराचा तीव्र झटका आला आणि त्याचे स्वप्न अर्धवट राहिले. हे उदाहरण देत एक प्रसिद्ध विशेषज्ञ म्हणतात, 'थडग्यात यशस्वी होण्याचे हे एक उदाहरण आहे. बरेचसे लोक आयुष्यात काही मिळविण्यासाठी मनाच्या सामर्थ्याचा सदुपयोग करीत नाहीत. ते शारिरीक व्याधीचे कारण पुढे करतात. या कारणामुळे कोणतेही मोठे कार्य करण्यापासून ते वंचित राहतात. त्या छोटया उद्योजका प्रमाणे बऱ्याच रुग्णांच्या मनात असे विचार येतात की, जर मला काही त्रास नसेल तरच मी आयुष्यात काही तरी मोठे कार्य करु शकतो.

'मी करु शकतो हा दृष्टिकोन'
मी कधीच म्हणजे, कधीच हार मानणार नाही
मी करु शकतो हा विश्वास, ही वृत्ती.

स्नेहल राठोड
बी. ए. तृतीय

सुवासिन स्त्री

भांगामध्ये कुंकू लावणे सुवासिनी स्त्रियांचे सूचक आहे. हिंदुमध्ये विवाहित स्त्रिया कुंकू लावतात. कुमारिका आणि विधवा स्त्रियांना कुंकु लावणे वर्जित आहे. कुंकू लावल्याने स्त्रियांच्या सौंदर्यामध्ये भर पडते. अर्थातच त्यांचे सौंदर्य वाढते. विवाहाच्या वेळी वर वधूच्या भांगात कुंकू भरतो. त्यानंतरच विवाह कार्य संपन्न होते. त्या दिवसापासून ती स्त्री आपल्या पतीचे आयुष्य दिर्घायु होण्यासाठी दर दिवशी नियमित कुंकू लावते. कपाळावर चमकणारे कुंकू हे सुवासिनी स्त्रियांच्या सौंदर्याचे प्रमुख अंग आहे.

स्त्रीचे सौभाग्य म्हणजेच कुंकू.

प्रिती लग्ने
बी. ए. तृतीय

निसर्ग

धरती आपुली सुंदर सुंदर
हिरवळ आहे चोहिकडे
दिसते का कोठे वनराई ?
कॉंक्रिटची जंगले इकडे – तिकडे ।
संथ वाहणाऱ्या सुंदर नद्या
मोजा त्यातील प्लास्टिकच्या बॉटला
उंच उंच रम्य डोंगरावर
खागीच्या नक्षी कोणी रेखाटल्या ?
रस्त्यावरील उभे उंच उंच वृक्ष
पानांचा रंग तांबडा की हिरवा ?
कोठे गेला तो सांजवेळी
जाणवणारा थंड थंड गारवा ?

गोलू जेठामल
बी. ए. द्वितीय

माणुसकी

माणसांच्या दुनियेत माणुसकी नाही
सैतानांच्या जगात संतांना किंमत नाही
टिमनी चेतविणारा वारा जगात वाहतो
प्रेम फुलविणारी झुळूक विहरत नाही
वा–याने भडकलेली आग विझते पाण्याने
पोटाची आग पाणी शमवू शकत नाही.
एकमेकांच्यां रस्त्यात दगडकाटे टाकती
मत्सरांना सावरणाने हात कोठे नाही
मायापाशी पाहणारे बरेच स्वार्थी जन
सहकार्याचा पाया घालणारे कोणी नाही
सहानुभूती सोडूनी माणसे गुर्मीत जाती
पशु पक्षी देती आपुलकीची ग्वाही
बुध्दिमान माणसाने गमविली माणुसकी
माणसापेक्षा प्राणी बरे
ज्यांना बुद्धी नाही.

रोशनी वैरागडे
बी.एस.सी. द्वितीय

नभाचा गारवा

ऊन जरा जास्त आहे दर वर्षी वाटतं
भर उन्हात पाऊस घेऊन आभाळ मनात दाटतं
तरी पावलं चालत राहतात मन चालत नाही
घामाशिवाय शरीरामध्ये कुणीच बोलत नाही
तितक्यात कुठून एक ढग सुर्यासमोर येतो
उन्हा मधला काही भाग पंखानं खाली घेतो
वारा उन्हाळ मुलासारखा सैरा वैरा पळत राहतो
पाना फुला झाडांवरती छपरावरती चढून पाहतो
दुपार टळून संध्याकाळी सुरु होतो पुन्हा खेळ
उन्हा मागून चालत येतो गार–गार कातर वेळ
चक्क डोळयांसमोर ऋतु ओस बदलून घेतो
पावसा आधी ढगांमध्ये कुठून गारवा येतो ....

तनुजा गजभिये
बी. ए. तृतीय

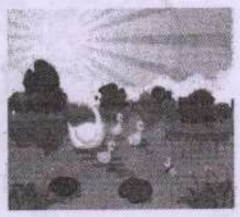

माझी नदी

नदी रुसली, आटून बसली
मान येऊन वाळूत घुसली
वाहत नाही, गात नाही
कुणाकडेही पाहत नाही
नदीचे काठ पाहती वाट
उतरुन येईल कुणी घाट
नदी माझी दिसत नाही
क्षेमकुशल पुसत नाही

कोंडली नदी तळयामंदी
माणूस स्वार्थी नव्हता आधी
तिचं वाहणं, जिवंत राहणं
तुम्हां – आम्हां जीवन देणं
माझी नदी गेली कुठे
तिच्याविना जीव तुटे
तिचं जीवन हिरावून घेतलं
तिच्यावर नव्हे, आपल्यावर बेतलं
माणसा सुधार चुक आधी
तुडुंब वाहता पाहशील नदी ।

स्वाती तुरक
बी.ए. तृतीय

बंध मैत्रीचा

कुणी म्हटलं आहे "जीवघेणा छंद मैत्रीचा"
बाळगावा आज कुणी आनंद मैत्रीचा ?
सुखाचे सारे सोबती
दुःखात साथ देईल तोच मित्र
पण इतकं कळलं नाही
दुःखही देईल तोच मित्र
मानही कधी आवळेल हा छंद मैत्रीचा
माझे सारे तेच आहे
तुझे वेगळे जग झाले
होतो कधी जिवलग
भले आज रस्ते अलग झाले
आता मलाच नको, तुझा बंध मैत्रीचा ।।

स्वप्निल केळझरकर
बी. ए. द्वितीय

जाणीव

कुणाला जाणीव ही नसते,
कुणासाठी कुणीतरी झुरते
कळीला त्रास होऊ नये म्हणून
एक फुलपाखरु बागेबाहेर फिरते
किती त्रास द्यावा एखाद्याला
यालाही काही प्रमाण असते
आपल्यावरुनच विचार करावा
समोरच्यालाही मन असते !

लक्ष्मी वाघमारे
बी. ए. तृतीय

सुंदर विचार

नशीब

नशीब कोणी दुसरं लिहित नसतं
ते आपल्याच हाती असतं
येतांना काही आणायचं नसतं
जातांना काही न्यायचं नसतं
मग हे आयुष्य तरी कोणासाठी
जगायचं असते खरे तर याच प्रश्नाचं उत्तर शोधण्यासाठी
जन्माला यायचं असतं ....

नाते

नाते तुझे माझे
हळूवार जपलेले
जसे रेशमाच्या दोऱ्यात
मोती ओवलेले ......

मैत्री

निसर्गाला रंग हवा असतो
फुलांना गंध हवा असतो
माणूस हा एकटा कसा राहणार
कारण त्यालाही मैत्रीचा छंद हवा असतो ....

स्वप्न

हृदयात येण्याचा रस्ता असतो
पण बाहेर जाण्याचा रस्ता नसतो
म्हणूनच लोक हृदयात येतात
पण ते जातांना तोडूनच जातात.

कु. विना भोयर
बी. ए. तृतीय

मैत्री

धमनीत रक्त नसले तरी चालेल
पण आयुष्यात मैत्री ही हवीच
कितीही जुनी झाली तरी ती
नेहमी वाटते नवी.
रक्ताच्या नात्यात नसेल एवढी
मैत्रीच्या नात्यात असते ओढ
कशीही असली तरी शेवटी
मात्र मैत्रीच गोड.

लक्ष्मीं वाघमारे
बी. ए. तृतीय

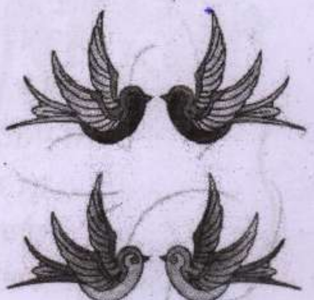

का तुला वाटते ?

का तुला वाटते मी तुझ्यापासून दूर जावे
हसता न येणारे हसू एकांतात हसावे
गर्दीत तूं असतांना अनोळखी पणाने वागावे
का तुला वाटतं मी क्षणात मरावे
सोबत माझ्या तुझ्या आठवणींना राख करावे
ना सुखासाठी ना दुःखासाठी मी रोज तडपावे
कधी तुझ्यासाठी तर कधी आपल्या प्रेमासाठी रडावे
सांग सखे कां मी असे करावे
कां तुला वाटते मी तुझ्यापासून दूर जावे
नात्यांना गळफास लावून आपल्या प्रेमाला
T. P. समजावे.

लक्ष्मी वाघमारे
बी. ए. तृतीय

चिमण्यांची शाळा

चिमण्यांच्या शाळेत जाऊ का गं आई ?
नाही तेथे गुरुजी अन् नाही तेथे बाई
गणवेश त्यांना लागत नाही,
टायची सक्ती मुळीच नाही,
लिखाण नाही, गृहपाठ नाही,
पाठांतर तर अजिबात नाही.
गणित नाही, भूमिती नाही,
इंग्रजीची तर कटकट नाही,
भूगोल नाही, विज्ञान नाही,
इतिहासाचा तर तापच नाही.
सगळे तास खेळाचे असतील गं आई
साळूताई असतील खेळायला गं बाई.
चिमण्यांच्या शाळेत मी खूप खूप रमेन
झालेल्या गोष्टी तुला पण सांगेन.

ममता तलमले
बी. ए. तृतीय

आई आणि बापाचे प्रेम

आई आणि बाप देवाजवळचा दिवा असतो. तो दिवा राबराब कष्ट करुन जळत असतो. त्याला आकार नसतो.

आई आणि बाप उन्ह – तहान सहन करुन काम करीत असते. आणि मुलांना जगवित असते. आई आणि बाप खूप खूप राबून मुलांना त्यातून प्रेम माया देत असते. त्यांना शिक्षण देत असते. आई ही चंद्राची कोर असते तर बाप हा वंशाचा दिवा असतो.

भारती काकडे
बी. कॉम. द्वितीय

हसू नका

शुन्यातून शुन्य गेले उरले शुन्य
तुमच्या सारखे मित्र मिळाले हेच माझे पुण्य
आयुष्यात नेहमी एक गोष्ट लक्षात ठेवा,
आंब्याच्या झाडाला आंबे येतात पण
वडाच्या झाडाला वडे येत नाही ....

एक गोष्ट लक्षात ठेवा,
झोपून अभ्यास केल्याने झोप येते
पण बसून अभ्यास केल्याने बस येत नाही.
हे जीवन आहे.
रस्ते साधे होते तेव्हा माणसेही साधी होती
आता रस्ते डांबरी झाली तर माणसेही डांबरट झाली.
"तुका म्हणे आपल्या पैश्यानी करावी पार्टी
नाही तर जग म्हणेल एडमिनच्या नांवाने
वाया गेली कार्टी"

मम्मी : चिंटू बाजारातून साबुदाणा घेऊन ये.
चिंटु : मम्मी गं ! उपवासाला साबुदाणा चालतो कां ?
मम्मी : हो
(चिंटु बाजारात जातो व साबुदाणा घेऊन येतो व रस्त्यावरच ठेवतो)
मम्मी : चिंटु साबुदाणा कोठे आहे ?
चिंटु : मम्मी तुच तर म्हटलं होतं की साबुदाणा उपवासाच्या दिवशी चालतो म्हणून मी रस्त्यावरच ठेवून दिला. " आता येईल की चालत चालत '

गुरुजी : मी तुम्हाला हिमालयावर दोन दिवसांपासून माहिती सांगत आहे आता सांगा हिमालय नसता तर काय झालं असतं ?
शुभम : सर, तुम्हाला दोन दिवस बोलावे लागले नसते.

बायको : कशी दिसतेय मी आज
नवरा : छान दिसत आहेस.
बायको : एक शेर म्हणा नं माझ्यासाठी
नवरा : ये जो लग रही हो इतनी प्यारी
इसपे पगार लग जाती है मेरी सारी ।।

प्रणाली वाघमारे
बी. ए. प्रथम

फुलते

माह्या बापाच्या कष्टात
सारं वावर खुलते
सोयाबीन तुरीसंग
मस्तं पराटी फुलते. ....
तूर डोलते खुशीनं
सोयाबीन बी हासते
पराटीच्या पानामध्ये
भोला शंकर भासते ....
भोल्या शंकरावी लीला
बोंडाबोंडात दिसते
पानापानातून सारं
हिरवं वावर हासते ....
काया वावरात माह्या
सारा पांढराच सहा
हिव भरल्या दिसात
बोंड फुटे फुटे तहातहा ....
बोंडाबोंडातून जवा
सोनं पांढरं गयते
तवा मले माह्या 'बा चं
चीजं कस्टाचं कयते .... ।।

जगदिश मालोदे
बी. ए. द्वितीय

पाणीदार शिक्षण

अभ्यासक्रम समुद्राएवढे
शिकवतात तलावाएवढे ।।
समजते बादलीभर
लिहितो गडवाभर ।।
थेंबे थेंबे तळे साचे
सर्व शिक्षण दारात नाचे ।।
जो बोले सो निहाल
शिक्षणाचे झाले हाल ।।
जय–जय रघुवीर समर्थ
शिक्षणाचेच जीवन व्यर्थ ।।
आला 'चेक' तर केला देव
नाही तर हर – हर महादेव ।।
आता एकच उपाय करावा
पाणी अडवा पाणी जिरवा. ।।

आरती शेंडे
बी ए. द्वितीय

मैत्री

शब्द अंतरीच असतात,
पण दोष जिभेला मिळतात.
मन स्वतःचे असते
पण दुसऱ्यासाठी लागते
ठेच पायाला लागते
पण वेदना मनाला होतात
दुःख हृदयाला होते
पण डोळ्यांना रडावे लागते
हेच खरे मैत्रीचे नाते असते
पण ते इतरांना कळत नसते.

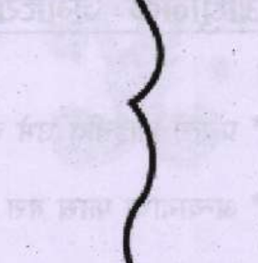

शुभम धनविजय
बी. ए. तृतीय

मैत्री

फुल सुकते, गवत वाळते
पण मैत्रीच्या पवित्र नगरीत झालेली ओळख
कायम राहाते.
कधी हसायचं असतं तर कधी रुसायचं असतं
मैत्रीरुप वृक्षाला आयुष्यभर जपायचं असतं.

शिंपल्यात पाणी घालून
समुद्र कधी दाखवता येत नाही,
हाताने काढलेल्या फुलाला
सुगंध कधी येत नाही.
निळ्याभोर गगनाचा अंत कधी होत नाही
आणि नाजूक अशा मैत्रीचा उल्लेख शब्दात मात्र होत नाही .

प्रेम माणसावर करा त्याच्या सवयीवर नाही ......
नाराज व्हा त्याच्या बोलण्यावर पण त्याच्यावर नाही
विसरा त्याच्या चुका पण त्याला नाही
कारण माणुसकी पेक्षा मोठं काहीच नाही ....

आयुष्य

छोट्या या आयुष्यात
खूप काही हवं असतं
पण पाहिजे तेच मिळत नसतं
असंख्य चांदण्यांनी भरुन सुद्धा
आपलं आभाळ मात्र
रिकामं असतं
हव्या असलेल्या सगळ्याच गोष्टी
माणसाला मिळत नसतात
पण न मिळणाऱ्या गोष्टीच
माणसाला का हव्या असतात !

कु. मयुरी नंदरधने
बी. ए. तृतीय

त्या दारु पाई

पाऊले चालती दारुची वाट
सुखी संसाराशी फिरवूनी पाठ ।।धृ।।
घुट – घुट पेई
त्याला काळोखाची साथ
नशेमध्ये भान विसरला
रुसली पहाट ....
हातामंदी बॉटल
घेऊन पडला गडरात
मातीमोल झाले सारे
कपडे अन् कोट ....
घशामध्ये गेली की
मग बोलतो हा खोटं
पोटामध्ये गेली की
मग किडनीवर चोट ....
अंत कसा आला
तुटली जन्माची गाठं
सखे सोयरे रे
आले पडलिया खाट ....
म्हणे दारुपाई
घराची लावलीय वाट
दोन चकरा मारुनी
फोडतिया माठ ....

प्रिती गायधने
बी. ए. तृतीय

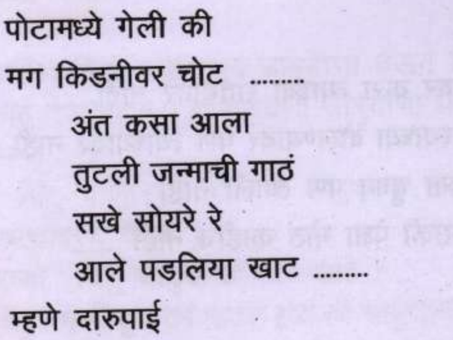

सुविचार

आयुष्यात येणारा प्रत्येक क्षण हा सुखाचा–आनंदाचा आहे, हा विश्वास मनात बाळगून त्या क्षणाला सामोरे जा. तो क्षण जरी तुमच्या कल्पनेप्रमाणे सुखाचा नसला, तरी त्या क्षणाची चांगली बाजू ओळखा आणि मग जादू बघा तोच क्षण तुम्हांला सुखाचा वाटायला लागेल.

सत्याच्या वाटेवर स्वप्न तुटून जातात,
निसर्ग बदलला की फुले सुकून जातात,
मनापासून आठवण काढली आहे तुमची
पुन्हा म्हणू नका आपली माणसे विसरुन जातात ....

ज्या दिवशी तुम्ही तुमचं आयुष्य मनमोकळेपणाने जगलात, तोच दिवस तुमचा आहे. बाकी तर फक्त कॅलेंडरच्या तारखा आहेत.

आधुनिक जगाच्या आधुनिक म्हणी

* प्रयत्ने लाइनीत उभे राहता रॉकेलही मिळे।
* अन्यायाचा फास बरा ; पण चौकशीचा त्रास आवरा.
* जया अंगी खोटेपण तया मिळे मोठेपण.
* वेळीच न्हाई शिकलो अन् भिकेला लागलो.
* सरकार जेवू घालीना, पदवी भीक मागू देईना
* वशिल्याच्या नोकरीला इंटरव्ह्यु कशाला ?
* वयही गेले, पैसेही गेले, हाती राहिले दाखिले.
* घोड्याच्या शर्यतीत वशिल्याचे गाढव पुढे.
* साहेबापुढे वाचली गीता, कालचा मेमो बरा होता.
* गाढवापुढे वाचली गीता, वाचणारा गाढव होता.

आवड

आवड ही एक ओढ असते.
कोणी कधी, कशी भुरळ पाडते.
आल्यास ,काही तरी खूण देऊन जाते.
नजरेत आपणास सतत दिसते.
भेटण्यास काळीज लूपलूप करते
बोलण्यास मन सतत होते.
त्या क्षणाची वाट पहात राहाते.
मनातलं सांगण्यात आनंद वाटते
हलकाई जिवाले त्यावेळी जाणवते.
सुखात मित्राच्या आनंद वाटते.
दुःखात त्याच्या अश्रू येते.
स्वार्थाची भावना मनात येते.
आनंदाची त्याच्या चिंता होते.
जिव्हाळा त्याच्या जीवास येते
लावण्यमय कृती करते.
हसल्यास तो सुंदर दिसते
खूपच जास्त आवडून जाते.
दुसऱ्या कोणाचा ना विचार येते
स्वभावात त्याच्या मोहून जाते.
कधीही मदत कुणाची करते
विचारात त्याच्या शहाणपण वाटते.
गोष्ट आपल्या ह्रद्यात ठेवते
दुःख झाल्यास ना कधीच बोलते
विश्वास कुणाचा ना कधीच मोडते
आनंदी ठेवण्यास तत्पर राहाते.
दुसऱ्याच्या मनात छाप पाडते
म्हणून सर्वांस प्रिय होते.

कु. निधी साबळे
बी. ए. तृतीय

NOTICE
Our safety depends on cleanliness

स्वच्छता

स्वच्छता नेहमी नाराज होती
सगळेजण तिला बेकारीत सोडती
न मिळे सुटका त्यापासूनी
आरोळ्याच आरोळ्या सतत फोडती.
न ऐकल्याचे सगळे नाटक करती
अशुद्ध करण्यास तयार होती.
सगळेत त्यात हातभार देती
न विचार कोणाचा कधीच करती.
म्हणता येई आपणा
सगळीच दुनिया त्यातच मोडती.
बेकारी त्यांच्या विकटूनी जव
स्वच्छतेला मिळणे कठीण आहे स्वातंत्र्य
स्वच्छता स्वच्छता ओरडूनी जव
शेवटी मरणे तिच्या नशिबात
कोणापुढे हात पसरवावे
असा तिचा असे नेहमीचा प्रश्न.

कु. निधी साबळे
बी. ए. तृतीय

आनंद

आयुष्यातली सर्वात मौल्यवान गोष्ट म्हणजे आनंद. गमतीची गोष्ट अशी की, मौल्यवान असूनही परमेश्वराने आपल्याला ती विनामुल्य दिलेली आहे. पण त्याहुनही गमतीची गोष्ट अशी की, आपल्या पैकी बऱ्याच लोकांना आयुष्य संपेपर्यंत त्याचा पत्ताच नसतो.
उगवणाऱ्या प्रत्येक दिवसाला आनंदाने सामोरे जा. मावळतांना तो तुम्हाला खूप समाधान देऊन जाईल.

कु. स्नेहल राठोड
बी. ए. तृतीय

संधी

ज्याला संधी मिळते
तो नशिबवान।
जो संधी निर्माण करतो
तो बुध्दीवान।
पण जो संधीचे सोने करतो
तोच विजेता ।
आनंद शोधू नका
निर्माण करा
छोट्या छोट्या गोष्टींमधून.

शब्द

जीव लावणारे शब्द आयुष्य घडवतात.
तर जिव्हारी लागणारे शब्द आयुष्य
बिघडवतात.
शब्द प्रेम देतात, शब्द प्रेरणा देतात,
शब्द नातं देतात
शब्द आयुष्यभर आणि आयुष्यानंतरही
मनामनात जपणारी भावना देतात.
शब्दांच मोल जपलं की आपलं
आयुष्यही अनमोल होतं. ।।

आनंद

सर्वांच्या नशीबात सुखाचा उपभोग लिहिलेला असतो
कुणाला ओंजळभर मिळते , तर कुणाला रांजणभर
पण त्यातून मिळणारा आनंद ज्याला कळला
तोच खरे जगणे शिकला.

स्नेहल राठोड
बी. ए. तृतीय

पराभव

पराभव पहिल्यांदा रणांगणात होत नाही, तर पराभव पहिल्यांदा मनात होतो. जी माणसे मनाने पराभूत असतात ती रणांगणात जिंकूच शकत नाही. आणि जी माणसे मनाने जिंकलेलीच असतात, ती रणात पराभूत होऊच ,शकत नाही. पहिल्यांदा मन जिंकणे जास्त गरजेचे रण मग आपोआप जिंकले जाते. लोखंडाला कोणी नष्ट करु शकत नाही पण त्याचा स्वतःचा गंजच त्याला नष्ट करु शकतो. जीवनातले चढ–उतार हे माणसांच्या जगण्यासाठी आवश्यक आहे कारण ईसीजीच्या सरळ रेषेचा अर्थही मृत्यु दर्शवितो.

सुविचार

आनंद हा एक भास आहे
ज्याच्या शोधात आज प्रत्येक जण आहे
दु:ख हा एक अनुभव आहे
जो प्रत्येकाकडे आहे
तरीही अशा जीवनात तोच जिंकतो
ज्याचा स्वतःवर पूर्ण विश्वास आहे.

जिंकायचे नाही तर जगायचे आहे

समुद्रातील तुफानापेक्षा मनातील वादळ अधिक भयानक असतात. म्हणून मनातल्या गोष्टी जवळच्या व्यक्तींना नक्की सांगा कारण ....
त्याचे मन हलके तर होईलच आणि चढण्याची ताकद पण येईल. मी दुनियेबरोबर लढू शकतो पण आपल्या माणसा बरोबर नाही. कारण ....
आपल्या माणसाबरोबर मला जिंकायचे नाही तर जगायचे आहे.

मेघा बडनाग
बी. ए. द्वितीय

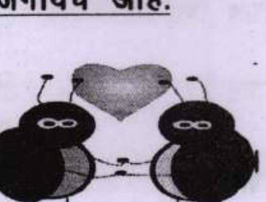

दारिद्र्य

जन्म व्हावया, दारिद्र्य कुटुंबी
नसे स्पर्श, त्या छकुल्यालाही
कोणास दोष न देता येई
नशिबी आपल्या हेच हाई
सुख न बघाया घडीला
आनंद मानिया, मातीतही आयुष्य आपले
या अंधारी उजेडाची ती वाट पाही.
संकटी असे न मिळे सहारा
रक्ताची माणसं दुरुन दाखवी बहारा
काय नशीब घेऊन आलिया जन्मी
व्हावे दुःख सतत माझ्या मनी
जगी न असे कोणाचा कोणी
पाहून हे जगी मन दुःखी होई
वडिलांचे जीवन चरित्र ऐकावया जेव्हा
डोळी येई अश्रू सांगू कुणा तेव्हा
हाकलून लावी घरातलीया लोका
होई ते ऐकून काळजाच्या वेदना
न विचारी कोणी आपल्या लोका
मतलबापोटी सगळे दाखवी पुकारा
मायेचा स्पर्श न मिळाया कुठे
जगणे आहे कठीण हे आयुष्य मोठे.

निधी साबळे

सुविचार

* शाळा हे समाजाने, समाजाच्या विकासासाठी निर्माण केलेले एक संस्कार केंद्र आहे.
* चारित्र्याचा विकास घडविते तेच खरे शिक्षण. नम्रता हा माणसाचा खरा दागिना आहे.
* बालमनाची कळी प्रेमाच्या फुंकराने फुलवित असतात तेच गुरु.
* प्रयत्न हा परीस असून त्यामुळे वाळवंटाचे नंदनवन करता येते.
* विजय हा गुण सर्व सद्गुणांचा अलंकार आहे.

गुरु

गुरु म्हणजे विद्येचा सागर
सद्गुणांचा आरसा
जिव्हाळ्याचा स्पर्श
जगाचा उजेड
विश्वाचा 'कर्तालेखा
श्रेष्ठ नांही या जगात कोणी
असे हे गुरु महान म्हणूनी
नसे या जगात याहूनही प्रिय
असा भास होई सर्वांस
लोकांनी बोधिया सर्वश्रेष्ठ स्थान
नये या कोणी पृथ्वीवरी या
संकट आलिया जेव्हा कोणा
गुरु नाम तोंडून उदगारलिया तेव्हा.
प्रथम स्मरण गुरुचेच होई
नसे या जगी याहूनही प्रियी
गुरुची मूर्ती आपल्या ह्रदयी बसवूनी
होई आठवण स्मरण व्हावया
विश्वास ठेवूनिया गुरुवर जो
विजय मिळविण्यास नये कठीण
देवाचे स्मरण गुरु बघुनिया
आहे हे स्थान महान म्हणुनिया.

निधी साबळे

ज्ञानाचा दिवा

ऐका मुलांनो ऐका आत घडवावा इतिहास नवा
ज्ञानाचा दिवा घरोघरी लावा.
हाती घ्यावी खुशाल क्रांतीची पेटती मशाल
जर का अज्ञानी राहाल, अधोगतीला निमंत्रण द्याल.
शिकून संघर्ष करावा, सांगतसे रामजीचा भिवा
ज्ञानाचा दिवा घरोघरी लावा.

आस

नखातून कापूस उपसता उपसता
ती स्वतःच झाली पऱ्हाटी
कापसाला सोनं म्हणतात म्हणे,
तिच्या लुगड्याला मात्र सतरा गाठी.
कडबा सोंगता सोंगता
त्याच्या हाताची धार बोथट झाली
रात्री देशीत तर्र .... होऊन त्यानं
उपाशी जीवाची पाठ सोलली।
फुटक्या कंदीलाच्या मंद उजेडात
तुऱ्हाटीत वाळलेले हात पुस्तकात राबतात
तिच्या थिजल्या डोळ्यांनाही मग
सायबाची माय झाल्याची स्वप्नं पडतात,
ती असते आई .... ती असते माई ।।

सपना ढोमणे
बी. कॉम. प्रथम

ध्येय कधी सोडू नको !

काम असेल कठीण, नसतं कधी अशक्य
पूर्णविराम नंतर तर, संपतं रे पूर्ण वाक्यं
नशीबाला शिव्या देव प्रयत्नांना मुकरु नको.
काटेरी मार्ग असेल पण ध्येय कधी सोडू नको.
जन्माला आला आहे तर जग, नको पाहू मागे
आयुष्याच्या शेवटी बाकी फक्त
आठवणींचे धागे
माणूस म्हणून जगला पण
सामान्य माणूस म्हणून मरु नकोस
काटेरी मार्ग असेल पण ध्येय कधी सोडू नको.

रचना नंदेश्वर
बी. ए. प्रथम

भ्रष्टाचार

भ्रष्टाचार म्हणजे काय ?

एखाद्या वेळेस कोणत्याही शाखेचा सरकारी कर्मचारी सरकारी पैशाचा किंवा खजिन्याचा स्वतःच लूटमार करतो किंवा गैरवापर करतो त्याला भ्रष्टाचार असे म्हणतात. आपल्या देशात अलिकडे भ्रष्टाचाराला फार जोर आला आहे. अनेक कर्मचारी मोठ–मोठया पदावर असतात तरी सुद्धा पैशाच्या मोहापायी सरकारी पैशाचा गैरवापर करतात, सरकारी खजिना लुटतात. अशा प्रकारच्या समस्या दिवसेंदिवस झपाट्याने वाढतच चालल्या आहेत याला जबाबदार कोण ? लाचलुचपत प्रतिबंधक कार्यालय की मंत्री नेते ?

अशा व्यक्तीला किंवा नेत्याला कडक शिक्षा व्हायला पाहिजे किंवा सरकारने म्हणजे कोर्टाने फाशी जर दिली तर भ्रष्टाचार थांबू शकतो. असे व्यक्ती पुन्हा चुका करणार नाही. एकेकाळी हर्षद मेहता ने शेयर्स घोटाळा करुन सरकारच्या हातावर तुरी पेरल्या , त्याचे सरकारनं काहीच बिघडवलं नाही. असच जर चालत राहिलं तर देशाचा मान किनाऱ्यावर येऊन पोहचेल. प्रत्येक भारतीय व्यक्ती किंवा सरकारी व्यक्ती त्याने देशाकरीता प्रामाणिकपणे काम केलं पाहिजे. त्याला त्याच्या मेहनतीचा मोबदला आपली भारत सरकार देतेच, मग त्याने या देशाशी बेईमानी, दगाबाजी कां करावी ? आपण भविष्यात पुढारी नेता जर झालो तर गरीबाच्या कल्याणांकरीता घरे, शेती त्यांना उपलब्ध करा. सरकारी पैशाचा उपयोग देशाच्या कल्याणासाठी आणि विकासाकरीता करा. भ्रष्टाचाराला आळा घाला. भ्रष्ट नेत्यांना सार्वजनिक ठिकाणी चप्पल जोड्यांनी मारा. जे काम सरकारी पोलिस करत नाहीत ते तुम्ही करा कारण खरे लोकतंत्र तुमच्या हातात आहे. तर लहान तोंड मोठा घास अशी म्हण आहे. पण जे काही सांगितलं आहे ते अगदी खरं आहे.

जय हिंद – जय भारत

सत्य सांगण्यासाठी कुणाच्याही शपथेची गरज नसते.
नदीला वाहण्यासाठी कुठल्याही रस्त्याची गरज नसते.
जे आपल्या हिमतीच्या जोरावर जीवन जगतात
त्यांना ध्येयाकडे पोहोचण्यासाठी कुठल्याही रथाची गरज नसते.

आईचा गर्भ

किती मंद तो प्रकाश तुझ्या गर्भामध्ये होता
गर्भाला तो काळ माझ्या भोवताली होता.
एकटाच मी अनं माझं जग तुच होतीस
तुझ्या ह्दयाचा आवाज किती मधुर तो होता.
तुझ्या प्रत्येक स्पंदनावर माझा छोटा जीव होता
तुला मला जोडणारी एक कोमल दोर आत होती
तुझी नाळ ती जणू वेल मला लपेटलेली होती.
तुझा आवाज येता ओठ माझे हसायचे
कान माझे फक्त तुझ्या आवाजाला तरसायचे.
तु स्वतःला किती जपलेस.
एक मी जगावं म्हणून ती किती मरायचीस.
जन्म मला देतांना किती सोसले तू त्रास
पण मी जगावं फक्त हाच तुझा ध्यास
गर्भातले ते महिने पुन्हा येणार नाहीत
पण मी अजुनही तुझ्या शिवाय जगू शकणार नाही.

सकाळ

संपु दे अंधार सारा
उजळू दे आकाश तारे
गंधाळल्या पहाटेस येथे
वाहू दे आनंद वारे ....
जाग याची सृष्टीला की
होऊ दे माणूस जागा
भ्रष्ट सारे नष्ट व्हावे
घट्ट व्हावा प्रेम धागा
स्वच्छ सारे मार्ग व्हावे
अन् मने ही साफ व्हावी
मोकळ्या श्वासात येथे
जीवसृष्टी जन्म घ्यावी.
स्पंदनांचा अर्थ येथे
एकमेकांना कळावा
ही सकाळ रोज यावी
माणसाचा देव व्हावा.

पुजा सेलोरे
बी. ए. तृतीय

लेक माझी

अशी कशी लेक देवा माझ्या पोटी येते
नाव सुदधा माझं ती इथेच ठेवून जाते ।।
पहिला घास देवा ती माझ्या कडून खाते
माझाच हात धरुन ती पहिलं पाऊल टाकते.
माझ्याचकडून पहिलं अक्षरही शिकते.
तिच्यासाठी सुदधा मी रात्र रात्र जागतो
कुशीत तिला घेण्यासाठी वाट मी बघतो
मी आणलेला फ्रॉक घालून घर भर नाचते
एक दिवस अचानक ती मोठी होऊन जाते.
बाबा तुम्ही दमलात का हळूच मला विचारते
कळत नाही मला देवा असे कसे होते
कधी जागा बदलून ती माझीच आई होते
देव म्हणाला ऐक पोरा तुझे तिचे नाते विश्वासाचे.
एक मुलगी असावी, साजरी गोजरी दिसावी
नाना मागण्या पुरवतांना तारांबळ माझी उडावी
एक तरी मुलगी असावी, जवळ येऊन बसावे
मनातले गुपीत तिने हळूच कानांत सांगावे.
एक तरी मुलगी असावी गालातल्या गालात हसावी
कधीतरी भावनेच्या भरात गळ्यात मिठी मारावी.
एक तरी मुलगी असावी ।

आई

घर सुटतं पण आठवण कधी सुटत नाही.
जीवनात आई नावाचं पान कधीच मिटत नाही.
सारा जन्म चालून पाय जेव्हा थकून जातात
शेवटच्या श्वासाबरोबर 'आई' हेच शब्द उरतात.

"स्वामी तिन्ही जगाचा, आईविना भिकारी"
"आ म्हणजे आत्मा, ई म्हणजे ईश्वर"
आत्मा व परमात्मा यांचे एकरुप म्हणजेच आई .

अश्विनी वाघमारे
बी. ए. तृतीय

सुंदर विचार

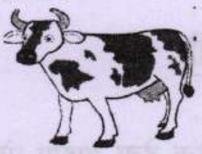

गाईच्या कासेमध्ये राहूनही गोचीड जसे गाईचे दूध न पिता रक्तच पित असते, तसेच ज्ञानी लोकांच्या सान्निध्यात राहूनही मूर्ख लोकं ज्ञान ग्रहण न करता त्यांच्यात वाईटच शोधत बसतात.

"महत्त्वाकांक्षा" असल्याशिवाय माणूस मेहनत करीत नाही आणि मेहनत केल्याशिवाय महत्त्वाकांक्षा पूर्ण होत नाही. आयुष्यात स्वतःला कधी उध्वस्त होऊ देवू नका कारण लोक ढासाळलेल्या घराच्या विटा सुद्धा सोडत नाहीत.

तु माझ्या हृदयातच आहेस हे सत्य मी जाणतो पण माझ्यातला अडाणीपणा मला देवळात नेतो.

लोकांचं कसं असतं जोपर्यंत ठीक आहे तोपर्यंत देवाला दुरुनच हात जोडतात आणि थोडसं कमी पडायला लागलं की देवळात जाऊन नारळ फोडतात.

मित्र :

आयुष्याच्या वेलीवर मैत्री हे कधी न गळणारे फूल आहे. फुलवावी तितकी ती फुलते. पाकळ्या गळू न देणे हे मित्राचे काम आहे. त्या फुलाचा गंध म्हणजे विश्वास आहे. त्या विश्वासाची किंमत ठेवणं हाच मैत्रीचा सन्मान आहे.

न संपणारे अखंड स्मित असावे, न बोलता ऐकू येतील असे शब्द असावे, उन्हाळ्यात ही पाऊस पडेल असे ढग असावे, दुःखातही साथ देतील असे मित्र असावे.

प्रेम :

एक दिवशी माझा श्वास बंद होईल. नको विचार करुस की माझं प्रेम कमी होईल. अंतर फक्त एवढच असेल आज मी तुझी आठवण काढत आहे उद्या माझी आठवण तुला येईल.

आई :

जेव्हा एखाद्याच्या घरी भाकरीचे चार तुकडे आहेत आणि खाणारी पाच तोंडे आहेत तर त्या घरातील एकच व्यक्ती मला भूक नाही असं म्हणते .... आई.

आभाळाची साथ आहे
अंधाराची रात आहे
कुणालाही घाबरत नाही
कारण पाठीवर बाबासाहेबांचा हात आहे.

जिच्यावर प्रेम करावे असे कुणीच भेटले नाही. पण जिच्यावर मनापासून प्रेम केले तिला माझे प्रेम कधीच समजले नाही.

गोपाल पाटील
बी. ए. तृतीय

"वाटणी"

जातीसाठी माती लोक खातात यारा
मानव धर्माला मूठमाती देतात यारा
कुपोषित झालयं, माझं रोपटं मानवतेचं
बहरलं जातियतेचं पीक, त्यांच्या शेतात यारा.
धर्माच्या नावे निघती नाना उपदेश, फतवे
गीता – कुराण गुंडाळून ते ठेवतात यारा
एकमात्र राहिले त्यांचे शाबूत बंगले
अश्रूने झोपड्या येथे पेटतात यारा
भगव्या – हिरव्यांची झाली वाटणी मनमानी
तिरंगाही पडला आज विचारात यारा
मानवतेच्या पुजारीला जरी तुम्ही संपविले
राहिले गीत माझे, फुलाफुलांत यारा .... ।

कु. स्वाती रामटेके
बी. ए. द्वितीय

"माऊली"

आई या विषयावर पानेच्या पाने खर्ची पडली आहेत. त्या मॅगझिन गोष्टींची 'मदर' असो की 'श्यामची आई' असो. आईचं महत्वं आणि महात्म्य लिखाणातून विशद केलं म्हणजेच कळतं असं नाही ; परंतु आईप्रति दोन कृतज्ञतेचे शब्द रुक्ष कागदावर उतरविले. आणि डोळ्यातल्या अश्रूंचा त्याला ओलावा लाभला की, तिच्या अथांग सागरएवढा प्रेमऋणाचा एक बिंदू फेडल्याचं समाधान वाटतं.

"स्वामी तिन्ही जगाचा आईविना भिकारी"

आई या शब्दाची व्याप्ती, आईविना भिकारी .... विस्तृत आहे. आईच्या ऋणाची परतफेड करणे तर दुरच ; पण त्याची बरोबरीही आपण करु शकत नाही. आई हे परमेश्वराचच रुप आहे. असं म्हणतात की ..... परमेश्वराला तर प्रत्येक ठिकाणी राहाणं शक्यं नव्हतं, म्हणून त्यांनी प्रत्येक ठिकाणी आईला पाठविलं आहे. माय, माता, माँ अशी असंख्य नांवे आहेत. पण एका नावात संपूर्ण विश्वं सामावलं, ती म्हणजे आई .... आईविषयी आजवर अनेकांनी आपली मने जाहीर केली. गीतेपासून तर कुराण, बायबलपर्यत आईची महती थोर आहे.

"आई एक नाव असतं, घरातल्या घरात गजबजलेलं नाव असतें. ....

आई म्हणजे जन्माची शिदोरी आहे. ती सरतही नाही आणि उरतही नाही. आई सर्वांना आपल्यात सामावून घेते. तिचं मातृत्व, वात्सल्य घरभर विखुरलेलं असतं. ती स्वतः दु:खात राहाते. पण आपल्या मुलांना सुख देते. प्रकाशाची जननी कधी कधी आपल्या मुलाच्या सुखासाठी सर्वस्व पणाला लावते. तरीसुदधा अशा असंख्य माता आहेत. आई म्हणजे फुल आंहे. या फुलाला जपणं आपलं कर्तव्य आहे. पण अशी अनेक मुले आहेत ज्यांना आई ओझं वाटायला लागते. तुम्हाला मोठं करणं तिचं कर्तव्य होतं ते तर तिने कर्तव्य समजून नाही तर तुम्ही तिच्या काळजाचा तुकडा आहे म्हणून निभावलं. आता तिला तुमच्या आधाराची गरज आहे. तिच्याप्रती असलेलं तुमचं कर्तव्यं निभावण्याची वेळ आली आहे. तर तुम्ही कर्तव्याकडे पाठ का फिरवित आहात ?

आईचं मुल होण्याचं कर्तव्य निभवा. बरेच जण असे दुर्दैवी असतात, ज्यांना आईच नसते. पण ज्यांना आई असते त्यांनाही मातृसुख मिळत नाही. त्यांच्यासारखे दुर्दैवी कोण असणार ?

"आई माझी मायेचा सागर, दिला तिने जीवना आकार.

स्वाती रामटेके
बी. ए. द्वितीय

घडली की बिघडली

हुशारी मिळवितांना शहाणपण विसरली.
तंत्रज्ञानामागे धावतांना आत्मज्ञान विसरली.
पैसा ही शक्ती समजून ईश्वरभक्ती विसरली.
समजत नाही मी घडली की बिघडली ।।
परफ्युमच्या वापरामुळे सुगंध विसरली
चातुर्य मिळवितांना चरित्र विसरली
जगाच्या भुगोलात गावाचा इतिहास विसरली
समजत नाही मी घडली की बिघडली ।।
धन जमा करतांना समाधान विसरली
तंत्रज्ञान शोधतांना ते वापरण्याचे विसरली
परिक्षार्थी शिक्षणात हातचे कौशल्य विसरली
समजत नाही मी घडली की बिघडली ।।
सतत धावतांना क्षणभर थांबणं विसरली
जागेपणी धावतांना सुखानं झोपणं विसरली
समजत नाही मी घडली की बिघडली ।।

आरती श्रीरामे
बी. कॉम. प्रथम

स्त्री भ्रूणहत्या

विसाव्या शतकाच्या पूर्वार्धात मात्र स्त्री ची भीषण परिस्थिती होती. स्त्रियांना शिक्षणापासून पूर्णतः वंचित केले गेले होते. केशवपणाची अघोरी पद्धत धर्माचरण मानली जात होती. तथाकथित धर्ममार्तंडामुळे स्त्री घरकाम करण्यास पाळण्यात येणारा 'पाळीव प्राणी' बनली होती. हे स्त्री जन्मा या तुझ्या गुलामीच्या काळाला भेदण्यासाठी काही पुरुषच पुढे आले. महात्मा फुले यांनी स्त्रियांना शिकविण्यासाठी प्रथम आपल्या पत्नीला शिकविले. आगरकरांनी स्त्रियांचे हक्क सुधारकातून मांडले. महर्षी कर्वे यांनी स्त्रियांसाठी आश्रम काढले. महात्मा गांधी यांनी 'लेक वाचवा' असा संदेश दिला.

'स्त्री जन्म म्हणूनी न व्हावे उदास; असे संत जनाबाई म्हणतात ते खरेच आहे.

प्रत्येक ठिकाणी स्त्रियांनी काम केल्याशिवाय दिवसाची सुरुवातच होत नाही. मग स्त्रियांना कां बरं कमी लेखले जाते. ती कोणत्या कामामध्ये मागे आहे. आपण बारीक नजरेने पाहिले ते डोहाळे जेवणाच्या वेळी. सासू – सासरे, व सर्व मैत्रिणी ज्यांना ही स्त्री आपल्या हक्काची माणसं व प्रेमाची माणसं समजते ती सर्व माणसं बाळ जन्माला यायच्या अगोदरच म्हणतात की आम्हाला तर बाई मुलगा हवा म्हणजे आपला वंश समोर चालला पाहिजे. बाळाचे पप्पा म्हणतात आपली म्हातारपणाची काठी ही मुलगाच होणार आहे, त्यामुळे मला तर मुलगाच हवा. पण नऊ महिने बाळाला उदरामध्ये सामावणाऱ्या मातेला कोणी विचारलं नाही की कोण हवयं ? जर तिला मुलगी झाली तर तिला कमी लेखले जाते. तिच्या वेदना मग कुणीही बघत नाही. अगं बाई मुलगी झाली होय ! ही काय कामाची ! दुसऱ्याच्या घरीच जाणार परत पुढच्या वेळी स्त्री हीच स्त्री च्या मार्गातील अडथळा असते.

प्रत्येक ठिकाणी हुंड्यासाठी स्त्रियांची हत्त्या केली जाते. कुठे स्त्रियांना जाळले जाते तर कुणाला गळफास लावला जातो, तर कुणाला विष देऊन मारण्यात येते. हुंडा एक दृष्ट प्रथा आहे. ती प्रथा बंद केली पाहिजे.

" नको हुंडा नको हिरोहोंडा
बायको हाच खरा हुंडा "

कोणत्या पुस्तकात लिहून ठेवलय की स्त्री वंश चालवत नाही. सासर आणि माहेर या दोन्ही घरांचा उद्धार मुलगी आहे. त्यामुळे मुलगीच वंशाचा दिवा असतो.

" नव्या युगाचा नवा अंग हा
मुलगीच हाय वंशाचा दिवा "

आपला इतिहास हा सर्व थोर व्यक्तींनी घडविला. त्यामुळे स्त्रियांसाठी तेवढाच सहभाग होता. मित्र हो झाशीची राणी, सावित्रीबाई फुले, शिवबाला घडविणारी जिजामाता, इंदिरा गांधी अशा अनेक थोर स्त्रिया आणि सध्याचे उदाहरण पाहिले तर प्रतिभाताई पाटील ही नांवे आपोआप ओठावर येतात.

झाशीच्या राणीने म्यानातील तलवार युद्धाच्या वेळी उचलतांना पुरुषांच्या इतकीच प्रखरतेने उचलली व आपल्या शत्रूस नतमस्तक केले. तर सावित्रीबाई फुलेंनी आपल्या समंजस व साधेपणाने पाठीशी खंबीरपणे उभे राहून पुण्यामध्ये स्त्रियांसाठी पहिली शाळा काढली. जिजामातेने शिवबाला घडवतांना मराठी स्वराज्याची कल्पना स्वप्नात पाहिली होती ती तिने जिद्दीने अंमलात आणली. इंदिरा गांधी व प्रतिभाताई पाटील यांनी भारताचे नाव राजकारणामध्ये गाजविले व आपल्या देशाचे वेगळेपण सगळ्या जगासमोर दाखवून दिले. स्त्री ही अबला नसून सबला आहे हे आपल्या कर्तुत्वाने दाखविण्याचा प्रयत्न अजूनही प्रतिभाताई पाटील यांच्यासारख्या थोर स्त्रिया करीत आहेत. खरच स्त्री म्हणजे केवळ सौंदर्याची मूर्ती नसून पराक्रमाची स्मृती आहे.

भटका माणूस स्थिर राहू लागला. शेती करु लागला. त्याने घर बांधले आणि हे स्त्री जन्मा तुझी कहाणी सुरु झाली. त्याने शिकार करायची, तु ती रांधायची. तुला गृहस्वामिनी, अर्धांगिनी म्हणून गौरवले आणि त्याचवेळी तुला अबला बनवले. लहान असतांना पित्याच्या छायेखाली होतीस मोठी झाल्यावर पतीच्या धाकाखाली

आणि म्हातारपणी पुत्राच्या मर्जीनुसार तुझे जगणे सुरु झाले. वर्षोवर्षी असे हे तुझे जगणे. तुला मान नाही, विचार नाही, मतं नाही, तु नुसते राबायचे, कष्ट करायचे. तुझ्यावर मालकी पुरुषाची. त्याला वाट्टेल तेव्हा तो तुला घराबाहेर काढू शकतो.

आशियातील देश तर काय विचारता ? स्त्री ला झळण्यात विकसित देशाच्या कितीतरी पुढे. अरब राष्ट्रा मध्ये स्त्रियांना घराबाहेर पडण्यासही बंदी आहे. बुरख्याची अनिष्ट प्रथा आजही सुरु आहे. इस्लामांच्या मते तर स्त्रियांना मनच नाही. भारतीय स्थिती यापेक्षा बरी आहे. पण हुंडाबळी व सती या येथील प्रमुख समस्या आहेत. सतीविरोधी कायदा झाल्यापासून ही अमानुष प्रथा जवळ जवळ बंद पडली असली तरी हुंड्याची प्रथा सर्वत्र सररसच आहे. भारतीय कायदा पळवाटांचा बनला आहे. त्यामुळे हुंडाविरोधी कायद्याच्या आधारे या प्रथेला विरोध करण्यास कोणी पुढे येत नाही. भारतीय संस्कृतीत स्त्री ला देवते समान मानले जाते. पण तिच्या चारही बाजुंना अनिष्ठ रुढींचा देव्हारा बनलेला आहे.

तुषार शास्त्रकार
बी. कॉम. प्रथम

पर्यावरण संरक्षण : आजची गरज

निसर्ग म्हणजे मानवाला प्राप्त झालेली एक अनमोल देणगी. सुंदर हिरवी झाडे, खळखळ वाहणारा झरा, पक्षांचा चिवचिवाट हे सर्व पाहून मरगळलेल्या मनात चैतन्याची पालवी फुटते.

पृथ्वीवरील मानवाच्या सभोवती असणाऱ्या या भौगोलिक परिस्थितीस पर्यावरण म्हणतात. आज २१ व्या शतकात विज्ञानाद्वारे मानवाने कितीही प्रगती केली असली तरी मात्र निसर्गावर तो आजही अवलंबून आहे. निसर्गापुढे मानवाचे काहीच चालत नाही.

दिवसेंदिवस आज निसर्गाचे म्हणजेच पर्यावरणाचे संतुलन बिघडत चालले आहे. व गेल्या ८–१० वर्षांत तर हे संतुलन अधिकच बिघडले आहे. याचे चांगले उदाहरण म्हणजे कांही वर्षात झालेले भूकंप, चक्रीवादळ, अतिवृष्ट सर्वात म्हणजे निःष्पाप लोकांचे बळी जात आहेत.

हे सर्व होण्यासाठी आज मानवच जबाबदार आहे. पूर्वीच्या काळात पृथ्वीवर पर्यावरण संतुलन होते. परंतु जशी लोकसंख्या वाढली, लोकांच्या गरजा वाढू लागल्या, व मानवाने आपल्या गरजा भागविण्यासाठी निसर्गाच्या विविध घटकांचा वापर केला. त्यामुळे पृथ्वीवरील पर्यावरण संतुलन बिघडत गेले. आज तर अशी परिस्थिती निर्माण झाली आहे की पुढील ५० वर्षात नवीन पिढीला जगण्यासाठी शुद्ध हवा असणार की नाही अशी भीती व्यक्त केल्या जात आहे. आज पर्यावरण संरक्षण ही एक महत्वाची बाब झालेली आहे. यासाठी सर्वात प्रथम पर्यावरण संतुलन कसे बिघडले हे जाणून घेणे आवश्यक आहे.

झाडे, वृक्ष हे पर्यावरणातील सर्वात महत्वाचे घटक आहेत. एक झाड आपल्या आयुष्यात ५ लक्ष रुपयांचा प्राणवायू तयार करतो. व ५ लक्ष रुपयांचा कार्बन डॉय ऑक्साईड वायू शोषून घेतो. समजा झाडे नष्ट झाली तर आपल्याला कृत्रिमरित्या प्रयोगशाळेत प्राणवायू तयार करावा लागेल व त्यासाठी १० लक्ष रु. खर्च येईल. एका माणसाला जगावयास लागणारा प्राणवायू

१४ झाडांपासून मिळतो. जमिनीवर कमीत कमी ३३ टक्के जागेवर जंगल आहे. पृथ्वीच्या सभोवताल ओझोन वायूचा थर आहे. परंतु विविध विषारी वायूंचा परिणाम या थरावर होत आहे. व या ओझोनच्या थराला छिद्र पडत आहेत. असेच जर सुरु राहिले तर एक दिवस असा येईल की, ओझोनचा थरच नष्ट होऊन जाईल व पृथ्वीवरील तापमान प्रचंड वाढेल.

गेल्या ५० वर्षात भारतात बऱ्याच मोठ्या प्रमाणात औद्योगिकरण झालेले आहे. त्यामुळे देशांची प्रगती सुद्धा झालेली आहे. परंतु या उद्योगांसाठी जे विविध कारखाने उघडले गेले त्या कारखान्याद्वारे निघणारा धूर व इतर रासायनिक द्रव्यांद्वारे वातावरण व पाणी यामुळे दिवसेंदिवस विविध वनस्पती व प्राणी लुप्त होत चालले आहेत. पर्यावरण असंतुलनामुळे जैविक विविधतेला धोका होत चालला आहे. त्याचबरोबर या कारखान्यातून निघणाऱ्या धूराचा परिणाम प्राचीन वास्तुवर सुद्धा होत आहे. ताजमहाल हे जगातील एक आश्चर्य आहे. परंतु आग्रा व मथुरा यांच्या मध्ये असणाऱ्या कारखान्यामुळे व तेथून निघणाऱ्या धुरामुळे ताजमहालावर पिवळे डाग पडू लागले आहेत.

भारतात कृषी उत्पादनात वाढ झाली आहे व त्याचे कारण म्हणजे हरितक्रांती. शेतकरी उत्पादन वाढीसाठी रासायनिक खतांचा व किटकनाशकांचा वापर करीत आहेत. परंतु यामुळे जमिनीतील पोषक द्रव्य नष्ट होत चालले आहेत. जमिनीत होणारे छोटे छोटे किडे व अळ्या यांचाही नाश होत आहे. अतिविषारी किटकनाशके वापरल्याने झाडांवरही याचा परिणाम होत आहे.

आज प्लास्टिकचा वापर प्रत्येक ठिकाणी होत आहे. पण प्लास्टिक ही अशी वस्तू आहे की, जी सडत नाही, नष्ट होत नाही व त्याला जाळले तर विषारी वायू बाहेर पडतो. परंतु आज अशी स्थिती आहे की प्लॅस्टिक शिवाय लोकांची कामेच होत नाहीत.

वरील सर्व कारणे जरी पर्यावरणाचे संतुलन बिघडविण्यास कारणीभूत असली तरी सर्वात मुख्य कारण म्हणजे लोकसंख्या वाढ. देशातील लोकसंख्या एवढया झपाट्याने वाढत आहे की, यामुळे खरोखरच भविष्यात आपल्या देशाचे काय होणार ही चिंता वाटते. वाढत्या लोकसंख्येमुळे लोकांच्या गरजा वाढत चालल्या आहेत. लोकांची बदलती राहणी, वाढत्या मध्यम वर्गाकडून व श्रीमंत वर्गाकडून जास्त उपयोग घेण्याची प्रवृत्ती यामुळे पर्यावरणाला धोका होत चालला आहे. आज खरी गरज आहे ती पर्यावरण संरक्षणाची, पर्यावरणाच्या संतुलनाची, जेवढ्या प्रमाणात वृक्षतोड होत आहे तेवढ्याच प्रमाणात प्रत्येक व्यक्तीने कमीत कमी एक तरी झाड आपल्या सभोवतालच्या परिसरात लावावे.

कृषीमध्ये रोपे व पिके यावरील रोगांना प्रतिबंध करण्याची अळ्या, किटक यापासून संरक्षण करण्याची नैसर्गिक प्रतिकार शक्ती वनस्पतीमध्ये असते. यामुळे उत्पादन जास्त व्हावे यासाठी विविध किटकनाशके अधिक प्रमाणात न वापरता याचा अगदी थोड्या प्रमाणात वापर करावा. रासायनिक खतांऐवजी जैविक खतांचा वापर करावा.

कारखान्यात जर योग्य रसायनांचा वापर झाला तर कारखान्यातून निघणाऱ्या विषारी वायूचे व धुरांचे प्रमाण कमी होईल.

त्याचबरोबर आज लोकसंख्येवर नियंत्रण ठेवणे आवश्यक आहे. कारण देशांची लोकसंख्या जर अशीच वाढत राहिली तर लोकसंख्या हिच देशापुढील सर्वात मोठी समस्या होईल.

आज आपल्या हातून प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्षरित्या आपल्या सुखसोयींसाठी पर्यावरणाचे जे संतुलन बिघडत चालले आहे हे असेच सुरु राहिले तर याचा परिणाम आपल्या पुढच्या पिढीला भोगावे लागतील व ती पिढी आपल्या ला कधीच माफ करणार नाही.

मिथुन बोरसरे
बी. ए. प्रथम

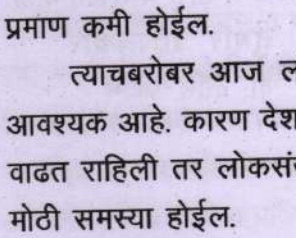

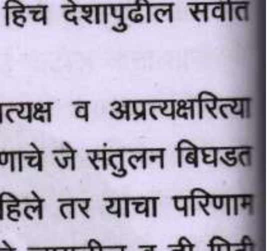

स्त्री शिक्षणाचे आद्य प्रवर्तक

१९ व्या शतकात ज्ञानज्योत पेटविणारी पहिली स्त्री म्हणजे सावित्रीबाई. आजच्या स्त्रीमुक्ती आंदोलनाची, चळवळीची मुहुर्तमेढ त्यांनीच रोवली. सावित्रीबाई व ज्योतिबा फुले हे दांपत्य दीन दलितांसाठी व स्त्रियांसाठी चंदनाप्रमाणे झिजली.

सावित्रीबाईंचा जन्म ३ जानेवारी १८३१ रोजी नायगाव, जि. सातारा इथे झाला. खंडोजी यांची सावित्री ही मुलगी. सावित्री हे पहिले अपत्य. 'मुलाचे पाय पाळण्यात दिसतात' अशी म्हण आहे. याप्रमाणे भावी आयुष्यातील समाजसेवेचे व पुढारीपणाचे धडे सावित्रीबाईंनी आपल्या माहेरीच गिरवले होते, असे म्हणावयास हरकत नाही. ज्योतिबांचा जन्म १८२७ चा. त्या काळात गोविंदरावांनी, ज्योतिबांच्या वडिलांनी त्यांचे लग्न बालपणीच करुन दिले. लग्नाच्या वेळी ज्योतिबाचं वय अगदी १३ वर्षाचं होतं आणि सावित्रीबाईंचं वय ७–८ वर्षाचं ज्योतिबांनी जिद्दीने आपला अभ्यास पुढे सुरु ठेवला. आणि सावित्रीबाईंना अहमदनगर इथे शिक्षणासाठी पाठविलं. त्यांना तेव्हा समाजाच्या जहरी टिकेला तोंड द्यावे लागले. १ जानेवारी १८४८ रोजी पुण्यातील बुधवार पेठेतील भिडे वाड्यात ज्योतिबा आणि सावित्रीबाईंनी पहिली मुलींची शाळा सुरु केली. मुलींच्या शिक्षणाची सुरुवात होणं, या क्रांतिकारी बदलामुळे हे वर्षे जगाच्या इतिहासातील एक महत्वाचं वर्ष ठरलं. सावित्रीबाई शाळेत शिकवायला जात. त्यांचा जाता येतांना छळ होई. या शिक्षिकेवर चिखल, दगड, धोंडे, निंदा यांचा मारा व्हायचा. सगळा छळ त्या सहन करायच्या. कितीही विरोध झाला तरी त्या डगमगल्या नाहीत. ज्योतिबांनी आपल्या पत्नीच्या सहकार्याने केवळ शाळा सुरु केल्या असे नव्हे, तर त्या शाळांसाठी योग्य असा अभ्यासक्रमही तयार केला.

१८७६ आणि १८९६ अशा दोन वेळेला महाराष्ट्रात भयंकर दुष्काळ पडला होता. १८७६–७७ मध्ये दुष्काळात ज्योतिरावांबरोबर सावित्रीबाईंनी फार मोलाची कामगिरी केली. सत्यशोधक समाजामार्फत ठिकठिकाणी छात्रालये उघडून २००० मुलामुलींची या ठिकाणी जेवणाची व्यवस्था केली. या सर्व छात्रालयांचा कारभार सावित्रीबाई पाहात होत्या.

सावित्रीबाई एक बुध्दिमान लेखिका व प्रतिभासंपन्न कवयित्री होत्या. त्यांचा हा गुण अनेकांसाठी अपरिचित राहिला. स्त्रीशक्ती जागृत केल्याशिवाय स्त्रीमुक्ती शक्य नाही, हे त्यांनी कृतीतून दाखवून दिले. आणि म्हणूनव सावित्री बाई या भारतातील स्त्रीमुक्ती आंदोलनाच्या प्रेषित व प्रणेत्या होत्या. काव्यफुले, बावनकशी, सुबोध रत्नाकार हे सावित्रीबाईंचे साहित्य, त्याची प्रेरणाही त्यांना पतीकडूनच मिळाली. त्यांच्या अनेक कवितांतून त्यांचे निसर्गप्रेम व भाव सौंदर्य व्यक्त होते. निसर्गाचे सुक्ष्म निरीक्षणही त्यात दिसून येते. अंतःकरणात उसळणाऱ्या दलितप्रेमाच्या लाटा, तळागाळातील माणसांविषयीचे प्रेम त्यातून व्यक्त करतांना शब्दांची रचना त्यांनी योग्य प्रकारे केली आहे. विधवांना समाजात मानाचे स्थान मिळवून देण्यासाठीही फुले दाम्पत्यांनी प्रयत्न केले. दुर्बलांना सबल करुन त्यांना समान संधीच्या वाटेवर आणून सोडले. आजच्या पिढीला हे जीवन आदर्श व प्रेरणादायी बनलं. म्हणूनच महात्मा ज्योतिराव फुले हे युगपुरुष आणि सावित्रीबाई फुले या युग स्त्री ठरतात. १८९७ साली महाराष्ट्रात प्लेगची मोठी साथ पसरलेली होती. सावित्रीबाईनाही प्लेगचा प्रादुर्भाव झाला. आणि १० मार्च १८९७ रोजी या युग स्त्री चे महानिर्वाण झाले. ही दिव्य ज्योत मालवली.

कु. रचना नंदेश्वर
बी. ए. प्रथम

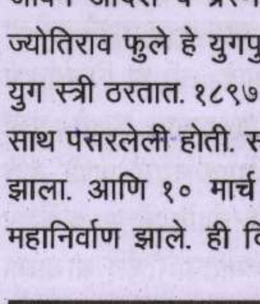

स्त्री पुरुष संरक्षण कायदा

दहशतवाद किंवा आतंकवाद हे शब्द उच्चारताच आपल्या डोळ्यासमोर येतात नखशिलात काळे कपडे घातलेले खूँखार अतिरेकी आणि त्यांनी माजवलेली दहशत. मात्र कायद्याचा दहशतवाद असु शकतो हे सांगून कोणालाही खरे वाटणार नाही. पण आश्चर्याची गोष्ट म्हणजे खुद कायदेतज्ञानीच या दहशतवादाला कबुली दिली आहे. विवाहित महिलांना संरक्षण देणारा भारतीय दंड विधानातील हा कायदा आहे 498 अ. पुरुषप्रधान समाज व्यवस्था असलेल्या भारतीय पुरुषामध्ये आज या कायद्याची प्रचंड दहशत निर्माण झालेली आहे. वर्षागणिक वाढणाऱ्या ४९८ अ च्या खटल्यामुळे खुद सर्वोच्च न्यायालयानेच या कायद्याला दहशतवाद असे संबोधले आहे. परिणामी राज्यसभा सचिवालयाने ४९८ अ मध्ये सुधारणा करणाऱ्या संदर्भात नोटीस जारी केली. ४९८ ब हे नवे कलम करुन त्यात पुरुषांनाही पत्नी विरोधात छळवादाचा गुन्हा दाखल करण्याचा अधिकार द्यावा अशी मागणी कायदेतज्ञांनी केली आहे.

विवाहित महिलांना संरक्षण देणाऱ्या या कायद्याचा हा दहशतवाद का आणि कसा निर्माण झाला हे जाणून घेण्यासाठी प्रथम या कायद्याची गरज कां आणि कशी निर्माण झाली, त्याचे मूळ स्वरुप आणि त्यातील तरतुदी कोणत्या हे माहित करुन घ्यावे लागेल.

अगदी रामायण महाभारत काळापासून अस्तित्वात असलेल्या आपल्या पुरुष प्रधान समाज व्यवस्थेने स्त्रीला कायम दुय्यम वागणूक दिली आहे. स्त्री ही निसर्गतःच शोषिक, संवेदनशील आणि भावनाप्रधान असते. 'स्त्री जन्मा ही तुझी कहाणी, ह्रदयी अमृत नयनी पाणी' असे तिचे वर्णन गदिमांनी केले आहे. वर्षानुवर्षे पुरुषांकडून प्रचंड अन्याय, अत्याचार आणि यातना तिला सोसाव्या लागल्या आहेत. शिक्षणाची दारे खुली झाल्यानंतर स्त्रिया चूल आणि मूल यातून बाहेर पडल्या. अर्थार्जन करुन संसाराला आर्थिक हातभार लावू लागल्या तरी निसर्गदत्त शोषिकपणामुळे त्यांच्या यातना काही दूर होऊ शकल्या नाही. घरातूनच मुलगी म्हणून तिच्यावर वेगळे संस्कार केले जात असल्यामुळे या यातना जणू काही पाचवीलाच पुजल्या.

काळानुसार सतीप्रथा आणि बालविवाह यासारख्या कुप्रथांपासून ती मुक्त झाली. मात्र हुंड्याच्या कुप्रथेतून आधुनिक काळातही तिची सुटका झालेली नाही. हुंड्यासाठी वर्षानुवर्षा पासून तिच्यावर सासरच्या कुटुंबियांकडून होणारे शारीरिक आणि मानसिक अत्याचार प्रसंगी तिचा बळी देणे, अत्याचार सहन न झाल्यास आत्महत्या यातून तिला संरक्षण देण्यासाठी शासनाने २७ वर्षापूर्वी ४९८ अ हे कायद्याचे नवीन कलम लागू केले. तत्पुर्वी १९६२ चा हुंडा प्रतिबंधक कायदा हा त्यातील अदखलपात्र स्वरुपामुळे पूर्णपणे टाकाऊ ठरला होता.

स्त्री अत्याचारा विरोधी देशभरातील विविध स्त्री संघटनांच्या आंदोलनानंतर शासनाने ४९८ अ हा कायदा लागू केला. स्त्रियांची शोषणातून मुक्ती, पुरुषांच्या बरोबरीचा दर्जा, अधिकार आणि आत्मसन्मान मिळावा हा या कायद्याचा स्पष्ट उद्देश होता. या कायद्याने समाजात पुरुषांच्या खांद्याला खांदा लावून काम करण्याचा अधिकार तिला मिळाला. परंपरागत पुरुषप्रधान समाजात स्वसुरक्षेची ढाल मिळाली. हुंड्यासाठी छळल्या जाणाऱ्या लाखो स्त्रियांना या कायद्याने जीवदान मिळू लागले. मात्र काळ बदलला. स्त्रियांच्या साक्षरतेचे प्रमाण वेगाने वाढू लागले. उच्च शिक्षण घेऊन त्या पुरुषांच्या बरोबरीने काम करु लागल्या. आर्थिकदृष्ट्या स्वतंत्र झाल्या. केवळ पुरुषांचेच वर्चस्व असलेली अनेक क्षेत्रे त्यांनी काबीज केली. अबला समजल्या जाणाऱ्या स्त्रिया सबला होऊ लागल्या. संगणक आणि इंटरनेटनेही त्यांच्या जीवनात प्रचंड क्रांती आणली. त्यांना त्यांच्या सामर्थ्याची जाणीव झाली. त्यामुळे आता कालचक्र उलटे फिरणार की काय असे वाटू लागले आणि झालेंही तसेच. हळूहळू पुरुषांवर स्त्रियांकडून होत असलेल्या अत्याचाराच्या घटना कानावर येऊ लागल्या. ४९८ अ या कायद्याचा स्त्रिया ढाल म्हणून नव्हे तर तलवार म्हणून उपयोग करीत असल्याचे निदर्शनास येऊ लागले. कारण या कायद्याचे स्वरुपच तसे आहे. विवाहित स्त्री किंवा तिच्या माहेरच्या नातेवाईकांच्या केवळ तोंडी तक्रारीवर, कुठल्याही

पुराव्याची चौकशी न कता पतीसह तिचे सासू–सासरे, दीर, भावजयी, नणंद अशी सासरच्या सर्वच लोकांना अटक करण्याची तरतूद या कायद्यात आहे.
कोणत्याही विवाहित स्त्रीला तिचा पती किंवा त्याचे नातेवाईक क्रुरतेची वागणूक देत असतील तर त्यांना तीन वर्ष शिक्षा आणि दंडाची तरतूद अशी या कायद्याची परिभाषा आहे. दखलपात्र, अजामीनपात्र आणि तडजोड नसलेला असा हा कायदा आहे.

त्यामुळे गेल्या दहा–बारा वर्षात या कायद्याचा गैरवापर प्रचंड वेगाने वाढला. पती आणि सासरच्या लोकांविरुद्ध कुठलीही खोटी तक्रार करुन कजाग स्त्रिया पती व सासरच्या लोकांना अतोनात छळू लागल्या. त्यामुळे गेल्या दशकात पत्नीपिडीत पुरुषांचा प्रश्न अधिक गंभीर झाला. पुरुषप्रधान समाजात पुरुषांचा छळ होतो आहे असे कुणी सांगितले तर काही वर्षापूर्वी हा टिंगल टवाळी विषय व्हायचा. मात्र आता या प्रश्नाने साऱ्या जगाचे लक्ष वेधले आहे. याचे कारण म्हणजे न्यायालयासमोर तुंबलेले या खटल्याचे प्रमाण यातील ९८ टक्के तक्रारी खोट्या आरोपावर आधारित असल्याचे आढळून आले आहे.

सामान्यपणे विवाहानंतर मुलीच्या महत्वाकांक्षा किंवा अपेक्षा पतीकडून पूर्ण न होणे, पती आणि त्याच्या कुटुंबियांसोबत जुळवून घेणे अशक्य झाल्याने घरात भांडणे होऊ लागतात. पतीसोबतच त्याचे आई–वडील, भाऊ, बहीण यांच्याशी देखील लहान सहान कारणांवरुन भांडणे होतात. ती मुलगी मग आपल्या माहेरच्यांना देखील यात सहभागी करुन घेते. त्यामुळे ही भांडणे आणखी विकोपाला जातात. कुठलाच पक्ष माघार घ्यायला तयार नसतो आणि मुलगी आपले कपडे, दागदागिने घेऊन माहेरी चालली जाते किंवा तिचे आई वडील देखील तिला घेऊन जातात. बहुतांश ठिकाणी मुलगी आणि जावयात समझोता घडवून आणण्या ऐवजी माहेरच्या लोकांकडून तिला पाठिंबाच दिला जातो. त्यामुळे पतीवर संताप व्यक्त करण्यासाठी, त्याच्याकडून पैसे उकळण्यासाठी मुली सरळ ४९८ अ या कलमाचा आधार घेत हुंड्यासाठी छळ किंवा कौटुंबिक अत्याचार अशी खोटी कारणे सांगून पती व त्याच्या कुटुंबिया विरुद्ध पोलिसात तक्रार दाखल करतात. तक्रार करण्यासाठी कुठल्याच पुराव्यांची देखील गरज नसते. हा कायदा दखलपात्र, अजामीनपात्र आणि तडजोड नसलेला असल्या कारणाने तक्रारकर्ती मुलगी एफआयआर मध्ये घरातील ज्यांची नांवे सांगेल त्या सगळ्यावर गुन्हा दाखल करुन पोलीस त्या सगळ्यांनाच अटक करतात. दुर्दैवाची बाब म्हणजे महिलांच्या, संरक्षणासाठी तयार करण्यात आलेल्या या कायद्याचा आज स्त्रिया मोठ्या प्रमाणात दुरुपयोग करु लागल्या आहेत.

उल्लेखनीय म्हणजे पती व त्याच्या कुटुंबियांना अपमानित करण्यासाठी दाखल करण्यात आलेल्या खोट्या खटल्यात पतीच्या अल्पवयीन बहीण–भावांची नावे सुद्धा लिहिण्यास संबंधित स्त्री कचरत नाही. त्यामुळे पोलिस त्यांनाही अटक करुन तुरुंगात टाकतात. विशेष म्हणजे या कायद्या अंतर्गत अटक केलेल्या आरोपींना कोर्टातूनच जामीन मिळू शकतो. कधी कधी जामीन मिळण्यासाठी महिने किंवा वर्षसुद्धा लागतात. परिणामी पती त्याच्या कुटुंबियांना प्रचंड मानसिक वेदना सोसाव्या लागतात. पुरुषांनी या कायद्याची प्रचंड धास्ती घेतली आहे. समाज मनावर या कायद्याचे प्रचंड दुष्परिणाम दिसू लागले आहेत. पोलिसांनी संबंधित पती व त्याच्या कुटुंबियांना तुरुंगात डांबल्यानंतर त्या संपूर्ण कुटुंबाला अत्यंत मानहानीचा सामना करावा लागतो. त्याची मानसिक प्रतिष्ठा धुळीस मिळते. नोकरीवरुन हकालपट्टी होते. त्यामुळे कुटुंबाचा आर्थिक आधार नाहीसा होतो. त्याचे आई-वडिलांकरीता हा जबरदस्त मानसिक आघात असतो. या आघातामुळे अनेक जेष्ठ नागरीकांचा ह्रद्यविकाराने मृत्यु सुद्धा झालेला आहे. घरातील अल्पवयीन मुलांनाही अटक केली जात असल्यामुळे त्याच्या कोवळ्या मनावरही परिणाम होतो. मुले आई-वडीलांच्या प्रेमाला पारखे होत आहेत व संबंधित कुटुंबातील उपवर मुलांनी सुद्धा विवाहाची प्रचंड धास्ती घेतली आहे. स्त्री जातीबद्दल त्यांच्या मनात प्रचंड घृणा निर्माण झाल्याचे अनेक कुटुंबियांशी चर्चेअंती दिसून आले आहे.

गोलू जेठामल
बी. ए. द्वितीय

'कॅशलेस इंडिया' कितपत सुरक्षित ?

माझ्या मते, सगळ्यांच्या आयुष्यावर दूरगामी परिणाम करणारा निर्णय भारताचे पंतप्रधान नरेंद्र मोदींनी ८ नोव्हेंबरला रात्री जाहीर केला. ५०० आणि १००० रुपयांच्या मोठ्या रकमेच्या नोटा तडकाफडकी रद्द करण्याचा हा सरकारी फतवा होता. त्या रात्री अमेरिकेत 'वोट' मोजले जात होते आणि भारतात 'नोट'. देशाला कोण वाचविणार ? हाच मोठा प्रश्नं आहे.

मोबाईमध्ये अमूक तमूक ई वॅलेट ॲप डाऊनलोड करा, बँकांचे ॲप डाऊनलोड करा ही यंत्रणा चालविणारा मॅनेजर नेमका कोण, त्याचा चेहराही न पाहता, कोणत्याही चेकवर स्वाक्षरी न करता थेट आर्थिक देवाणघेवाण सुरु करा हा भारताला आधुनिक बनविण्याचा नवा मंत्र पंतप्रधान मोदींना दिला आहे. १२५ कोटी लोकांना ऑनलाईन बँकींग व्यवस्थेत आणण्याचा खटाटोपही जबरदस्ती पणाने सुरु झाला आहे. या ऑनलाईन कॅशलेस व्यवहारामध्ये जनतेचे पैसे कितपत सुरक्षित राहतील हा मोठा प्रश्न आहे. कारण कॅशलेस व्यवहार करायचे असतील तर 'सायबर सिक्युरिटी' हा महत्त्वाचा मुद्दा आहे. गेल्या काही वर्षात देशात क्रेडीट आणि डेबीट कार्ड व्यवहारांच्या फसवणुकीत सहा पटींनी वाढ झाली आहे.

कॅशलेस आर्थिक व्यवहार सहजपणे होण्यासाठी चांगला व सलग इंटरनेट स्पीड आणि सायबर सुरक्षा यांची गरज असते. सध्या मोदी सरकारकडून डिजिटल आर्थिक व्यवहार करण्यावर भर देण्याचे आवाहन सातत्याने केले जात आहे. मात्र मोदीजी हे विसरले आहेत की इंटरनेटच्या स्पीडमध्ये जगात भारताचा ९६ वा क्रमांक लागतो आणि सरासरी बॅण्डविथ उपलब्धतेत १०५ व्या क्रमांकावर आहे. बँकांच्या आणि संवेदनशील गुपीत माहितीवर सहज डल्ला मारला जातो याचे लेटेस्ट उदाहरण म्हणजे राहुल गांधीजींचे ट्विटर हॅक होणे, हॅकिंगमुळे आपली वैयक्तिक माहिती चोरली जाईल या भितीमुळे भारतातील लोक सायबर कॅशलेस व्यवहार करायला घाबरतात.

आर्थिक व्यवहारांसाठी कॅशलेस कार्डद्वारे व्यवहार करणे कितपत सुरक्षित आहे असे अनेक प्रश्न आज उद्भवत आहेत. कारण स्टेट बँक ऑफ इंडिया, एचडीएफसी, आयसीआयसीआय, ॲक्सिस बँक आदींच्या ३२ लाख डेबीट कार्ड्स चा डेटा ऑक्टोबरमध्ये हॅक झाल्याचे उदाहरण ताजे आहे.

अशा व्यवस्थेत कॅशलेस व्यवस्था जनतेवर बळजबरीने लादली जाणे, अनेक नियम जनतेवर लादणे किती धोक्याचे आहे याचा सारासार विचार करणे आवश्यक आहे. मोदीजींनी देशाला 'कॅशलेस' करण्याआधी गरीबीतून मुक्त करावे, पायाभूत सुविधा उभ्या कराव्या, कारण देशात आजही अशी अनेक लाखो गावे आहेत जिथे २० ते २२ तास वीजच नसते. लोकांना खायचे वांदे आहेत. शिक्षणव्यवस्था सुरळीत नाही. शेतकरी उध्वस्त झाला आहे आणि जनता बँकांच्या लाईनमध्ये लागून बेहाल झाली आहे. काय होणार या देशाचं, देवच जाणो !

कु. अश्विनी लोखंडे
बी. ए. द्वितीय

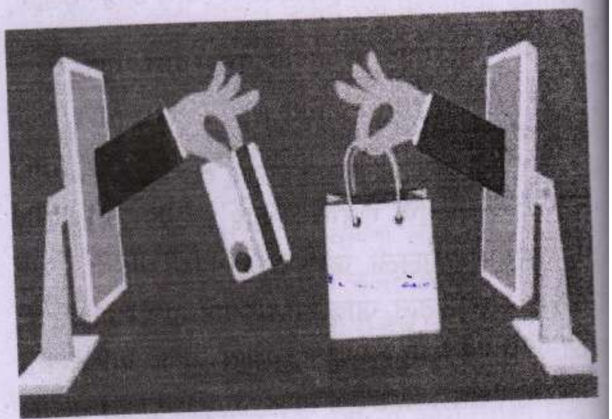

जागतिक तापमाणामुळे होणारे परिणाम

जागतिक तापमानवाढ याला इंग्रजीमध्ये ग्लोबल वॉर्मिंग (**Global Warming**) असे म्हणतात.

पृथ्वीवर यापूर्वीही अनेकवेळा जागतिक तापमान वाढ झाली आहे. याचे पुरावे अंटार्क्टिका बर्फाच्या अस्तरात मिळतात. त्या वेळेसची तापमानवाढ ही पूर्णतः नैसर्गिक कारणामुळे झाली होती व त्याही वेळेस पृथ्वीच्या वातावरणात आमुलाग्र बदल झाले होते. सध्याचे तापमानवाढ ही पूर्णतः मानव निर्मित असून मुख्यत्वे हरितवायू परिणामामुळे होत आहे. क्यीटो प्रोटोकॉल हा त्या प्रयत्नांचा एक भाग आहे. या प्रोटोकॉलमध्ये अनेक देशांनी मान्य केले आहे की इ. स. २०१५ पर्यंत आपल्या देशातील हरित वायूचे उत्सर्जन इ. स. १९९० सालच्या पातळीपेक्षा कमी आणतील. कराराप्रमाणे अनेक देशांनी प्रयत्न सुरु केले आहेत. परंतु जर्मनी सोडता बहुतेक देशांना या कर‍राचे पालन करणे अवघड जात आहे. हरित वायुचे उत्सर्जन एवढ्या पटकन कमी केले तर आर्थिक प्रगतीला खीळ बसेल ही भीती याला कारणीभूत आहे. जागतिक तापमान वाढीस मुख्यत्वे अमेरिकेची संयुक्त संस्थाने, युरोप, चीन, जपान हे जबाबदार देश आहेत.

यातील अमेरिका हा सर्वाधिक हरित वायूचे उत्सर्जन करणारा देश आहे व देशाने अजुनही या क्योटो प्रोटोकॉल करारावर स्वाक्षरी केलेली नाही. त्यामु

हे प्रयत्न करणाऱ्या देशांच्या प्रयत्नांना कितपत यश येईल याबाबतीत शंका आहे.

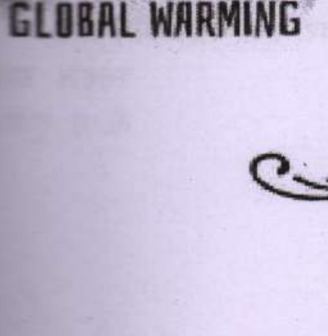

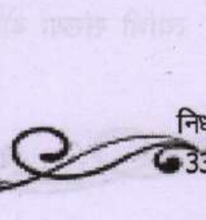

हरितग्रह परिणाम

हरितग्रह हे खास प्रकारच्या वनस्पती वाढवण्यासाठी बनवलेले घर असते. हे घर वनस्पतींना बाह्य हवामानाचा परिणाम होऊ नये म्हणून बंदिस्त असते व उबदार असते. हे घर काचेचे असून घरात ऊन येण्यास व्यवस्था असते. परंतु घर बंदिस्त असल्याने उन्हाने तापल्यानंतर आतील तापमान कमी होण्यास मज्जाव असतो. आतील तापमान उबदार राहण्याच्या संकल्पनेमुळे ही संज्ञा जागतिक तापमान वाढीत वापरतात. काही वायूंच्या रेणूची रचना अशा प्रकारची असते की ते उर्जालहरी परावर्तित करु शकतात.

कार्बन डॉय ऑक्साईड, मिथेन, डाय नायट्रोजन ऑक्साईड व पाण्याची वाफ हे प्रमुख वायु असे आहेत जे उर्जालहरी परावर्तित करु शकतात. या उर्जालहरींना इंग्रजीत इन्फ्रारेड लहरी असे म्हणतात. सूर्यापासून पृथ्वीला मिळणाऱ्या उर्जेत या इन्फ्रारेड लहरींचा समावेश असतो. पृथ्वीवर येणा–या बहुतेक इन्फ्रारेड लहरी व इतर लहरी दिवसा कुपृष्ठावर शोषल्या जातात. त्यामुळे दिवसा तापमान वाढते. सूर्य मावळल्यावर ही शोषण प्रक्रिया थांबते व उत्सर्जन प्रक्रिया सुरु होते व शोषलेल्या लहरी अंतराळात सोडल्या जातात. परंतु काही प्रमाणातील या लहरी वर नमुद केलेल्या वायुमुळे पुन्हा पृथ्वीच्या वातावरणात परावर्तित होतात व रात्रकाळात पृथ्वीला ऊर्जा मिळते. या परावर्तित इन्फ्रारेड लहरीच्या उर्जेमुळे पृथ्वीभोवतालचे वातावरण उबदार राहण्यास मदत होते. जर हे वायु वातावरणात नसते तर पृथ्वीचे तापमान रात्रीच्या वेळात भारतासारख्या उबदार देशातही १८° सेल्सिअस इतके असते. जर भारता सारख्या ठिकाणी ही परिस्थिती तर रशिया, कॅनडा, इत्यादीबाबत अजून कमी तापमान असते. परंतु या वायुमुळे रात्रीचे तापमान काही प्रमाणापेक्षा कमी होत नाही व पृथ्वीचे सरासरी तापमान – १८ पेक्षा ३३° जास्त म्हणजे १५° सेल्सिअस इतके राहाते. या परिणामामुळे मुख्यत्वे पृथ्वीवरील जीवसृष्टी विकसित पावली.

गोलू जेठामल
बी. ए. द्वितीय

वर्तमान काळात स्वच्छ भारताची संकल्पना

मंगल देशा पवित्र देशा महाराष्ट्र देशा
प्रणाम घ्यावा माझा हा श्री महाराष्ट्र देशा ।।

वर्तमानकाळात स्वच्छ भारताची संकल्पना ही महात्मा गांधीपासून ते नरेंद्र मोदी पर्यंत अंमलात आणण्यासाठी प्रत्येक जण प्रयत्न करीत आलेला आहे. पण स्वच्छ भारताची संकल्पना ही केवळ कागदापुरतीच मर्यादित आहे. तसे पाहिल्यास काही प्रमाणात ती अंमलात आली आहे. पण सत्य शेवटी हेच की जोपर्यंत भारतातील लोक आपले विचार प्रणालीत बदल करीत नाहीत तोपर्यंत जगासमोर भारत हा स्वच्छ भारत, सुंदर भारत म्हणून उदयास येणार नाही.

सुरुवातीला महात्मा गांधीजींनी स्वच्छ भारताची संकल्पना मांडली होती. परंतु त्यानंतर असे बरेच नेते, मंत्री यांनी स्वच्छ भारताच्या कार्यक्रमाला सुरुवात केली होती. पण शेवटपर्यंत यशस्विरित्या कोणी नेलं नाही. पण त्यानंतर म्हणजे वर्तमान काळात आपल्या भारताचे पंतप्रधान माननीय श्री. नरेंद्र मोदी यांनी स्वच्छ भारत, सुंदर भारताची संकल्पबा मांडून भारतामध्ये स्वतः हातात झाडू घेऊन स्वच्छ भारताच्या कार्यक्रमाला सुरुवात केली. त्यानंतर ग्रामस्वच्छता अभियान, स्वच्छ शहर–सुंदर शहर प्रदुषणमुक्त भारत, हागणदारी मुक्त गांव, गंगा स्वच्छता अभियान यासारखे अनेक कार्यक्रम मोदींनी अंमलात आणले आहेत. त्यामध्येच नोटाबंदी सारखा ज्वलनशील विषय याला सुध्दा मा. पंतप्रधानांनी भ्रष्टाचारमुक्त भारत काळा पैसा मुक्त भारत असे म्हणून याला देशाच्या स्वच्छतेशी जोडले आहे.

शासनाने किंवा प्रशासनाने या विषयाकडे जरी डोळे झाक केली तरी आम्ही नागरीक म्हणून पाण्यासारख्या पवित्र स्त्रोताला प्रदुषित करणार नाही, असे ते का म्हणत नाहीत या प्रश्नाचे उत्तर मिळत नाही.

शहरामध्ये लोकसंख्या वाढली, ग्रामीण भारतात लोकसंख्येसह पशुधन वाढले यातून निर्माण होणारे मलमूत्रपण सांडपाण्याच्या स्वरुपात बाहेर येऊन भूजल आणि भूपृष्ठावरील पाण्याला मारक ठरेल. नागरी वस्त्यांच्या बाबतीत सांडपाणी हाताळल्याची बाब पूर्णपणे दुर्लक्षित केली गेली. शहरामध्ये जवळ जवळ 40 टक्के लोक झोपडपट्टीत राहातात. त्यातील निम्म्यापेक्षा जास्त लोकांना स्वच्छतागृहाची उपलब्धता नाही. ते उघड्यावरच मलविसर्जन करतात. इतरांच्या बाबतीत हे मैलायुक्त पाणी एकत्र करुन ठिकठिकाणी जवळच्याच नदी नाल्यामध्ये बेदरकारपणे सोडले जाते. दिल्ली, पुणे यासारख्या काही मोठ्या शहरांत नागरी वस्तीतून आलेल्या सांडपाण्यावर काही प्रमाणात प्रक्रिया केली जाते असे म्हटले जाते. अशा प्रकारची प्रक्रिया करण्यासाठी सांडपाणी प्रक्रिया केंद्रे करोडो रुपये खर्च करुन निर्माण करण्यात आलेली आहेत. पण त्याचा नेमका किती परिणामकारक वापर केला जातो याबद्दल एकमत नाही. आणि कोणतीही यंत्रणा हे तपासत नाही. शहरातून दिवसाच्या २४ तासात निर्माण झालेल्या एकूण सांडपाण्यापैकी अमुक टक्के सांडपाण्यावर प्रक्रिया केली जाते असे ठामपणे कोणीही सांगू शकत नाही. पुढे शहराचेच उदाहरण फार बोलके आहे. कागदोपत्रीचे अहवाल या शहरातून निर्माण होणा–या ८० टक्क्यापेक्षा जास्त सांडपाण्यावर प्रक्रिया केली जात आहे.

उद्योगामुळे रोजगाराची निर्मिती होते. संपत्तीची निर्मिती होते, दारिद्र्याचे निर्मूलन होते. देशाचा जीडीपी वाढतो असे अनेक आशादायी चित्र निर्मित होतात.

देशामध्ये उद्योग निर्माण झाले की काही मोजक्याच शहरांच्या अवतीभोवती पसरले. महाराष्ट्राच्या बाबतीत औद्योगिकरण मुंबई, ठाणे, नाशिक, पुणे या चौकोनातच सिमित राहिले. देशातील इतर राज्यात पण त्या त्या राज्यातील निवडक शहरांच्या भोवतीच उद्योगांनी जम बसविला आहे. ठराविक नागरी वस्त्या प्रमाणाबाहेर मोठ्या झाल्या. त्यातून निर्माण होणारे सांडपाणी उद्योगक्षेत्रांच्या बाहेर येता कामा नये. आम्ही नागरीक म्हणून पाण्यासारख्या पवित्र स्त्रोताला प्रदुषित करणार नाही, असे ते का म्हणत नाहीत, या प्रश्नाचे उत्तर मिळत नाही. याला काही अपवाद असतीलही ; पण त्यांची संख्या बोटावर मोजण्याइतकीच आहे.

स्नेहल राठोड
बी. ए. तृतीय

'निर्धार' वार्षिकांक
इंग्रजी विभाग २०१६ - १७

संपादक

कु. विणा भोयर

मार्गदर्शक

डॉ. राहील कुरैशी

HAPPINESS

So early it's still almost dark out
I'm hear the window with coffee,
and the usual early morning stuff
that passes for thought.
When I see the boy and his friend
walking on the road
to deliver the newspaper.
They wear caps and sweaters
and one boy has a bag over his
shoulder
They are so happy
they aren't saying anything,
these boys.
I think if they could, they would
take each other's arm
It's early in the morning
and they are doing this thing
together.
They come on, slowly
The sky is taking on light
though the moon still hangs
pale over the water.
such beauty that for a minute
death and ambition, even love
doesn't enter into this.
Happiness, It comes on
unexpectedly And goes beyond
really
and early morning talk about it,

Parikshit Kawale
B.A. III

MY DREAM

I call you HONEY
Because you're so SWEET
I call you ANGEL
Because you're so BEAUTIFUL
I call you BABY
Because you're so HUGGABLE
I call you CUTE
Because you're the only one I notice
I call you my LOVE
Because you fill my HEART
I call you SUNSHINE
Because you light up my LIFE
I'd love to hear you call me only MINE

MEANING OF FRIENDSHIP

F : Field of Love
R : Root of Joy
I : Island of GOD
E : End of Sorrow
N : Name of Hope
D : Door of Understanding

Vina Bhoyar
B.A. III

MEANING OF POETRY

P - Putting words
O - On paper to
E - Express in part
T - Thoughts from me
R - Right to
Y - Your heart

Rashmi Warkar
B.A. III

GOD

G : **Generator**
O : **Operator**
D : **Director**

GOD

Happy moments,
Praise God
Difficult moments,
Seek God
Quiet moments,
Worship God
Painful moments
Trust God.
Every moment,
Thank God

Rashmi Warkar
B.A. III

HEROINE

First two letters stand for a
male = He
First three letters stand for a
female = Her
First four letters stand for an
actor = Hero
The word stands for an
actress = Heroine

Ku. Vina Bhoyar
B.A. III

LIFE

Life is Beautiful
One day, one hour and one minute.
Will not come again
in your entire Life.
Avoid fights, Angriness and
Speak Lovely to every person.

LIFE

Life is an opportunity, benefit from it
Life is beauty, admire it.
Life is a dream, realize it
Life is a challenge, meet it
Life is a duty, complete it
Life is a game, play it.
Life is a promise, fulfil it.
Life is a sorrow, overcome it
Life is a song, sing it.
Life is a struggle, accept it
Life is a tragedy, confirm it.
Life is an adventure, dare it
Life is luck,make it
Life is too precious, do not destroy it
Life is life, Fight for it.

Rashmi Warkar
B.A. III

THE JOINT FAMILY OF GRAMMER

There is a happy family in the field of Grammar. A husband name NOUN and wife named VERB live in the house of Grammar. VERB is the life partner of NOUN. They have two sons and one daughter. The elder son takes his place when his father is absent. So we call hin PRONOUN. Then younger son ADJECTIVE is a pointer who qualifies his father or his elder brother.

The daughter ADVERB often tells about her mother.

There is a servant in the family. He is a joker so we call him INTERJECTION who amuses us. NOUN has a brother-in-law named PREPOSITION who helps him to show him his position in the life. Conjunction is a neighbour friend of the family who helps them to make friends and maintain the relation with other.

Thus the joint family lives happily together.

Vina Bhoyar
B.A. III

verb
adverb
noun
pronoun
adjective
vowel
consonant

WHAT IS EDUCATION

* Education is an ornament, in prosperity and a refuge in adversity.

* Education is the ability to listen to almost anything without losing the temper of your self confidence.

* Education makes people easy to lend, but difficult to drive : easy to govern, but impossible to enclave.

* The aim of education is not only to be the specialist but the man of vision who can humanize our life integrating emotional demands with our new knowledge.

* Education is transmission of civilization.

* Education is the manifestation of perfection.

* Too much and too little of education hinders and mind.
Education is debt done from the present to the future generations.

* Education is the development of personality.

* Education is chief defence of a nation.
Education is what survives when what has been learnt, has been fogrotton.

SINCERITY

- Sincerity lies between honesty success, use it honestly to be successful.
- Sincerity is the shadow of evening, which strengthens with the setting Sun of Life.
- Success is never permanent, failure is never final. So never stop, try sincerely until victory makes a history.
- Birth is "START OF LIFE"
Beauty is "ART OF LIFE"
Love is "PART OF LIFE"
Death is "LAST OF LIFE" but
Sincerity is "HEART OF LIFE"
in success.
- Sincerity is the weapon to achieve our goal, so be sincere always.
- An investment in sincerity pays the best interest for whole life.
- Sincerity is First step to reach at goal. Our sincerity towards our work will always help us.
- Sincerity is the part of success. Sincere people always do hard work for success.

Rashmi Warkar
B.A. III

NATURE

Nature's blessings
Cherry trees in bloom
Cascades of colours
Floating into my room.

Nature's blessings
Eruption of new life
Everywhere around
It's the eternal bound.

Nature's blessings
Spring's awakening
Fills one with new hopes
Melting away sorrow slopes.

Nature's blessings
Flowers popping up
It's time to hold on
For young and old.

Nature's blessings
Cycle of every year
Winter months we bear
Now earthly warming

Nature's blessings
worth all the gold
Nature's natural gift
To life we all hold.

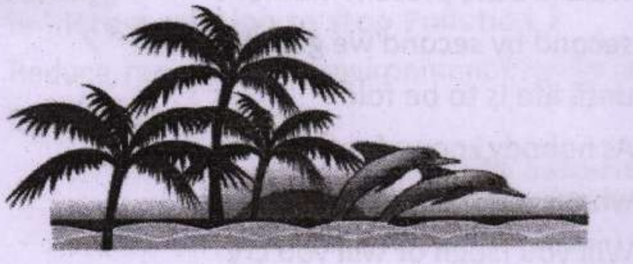

SEVEN SECRETS OF SUCCESS

You will find answer in your room.

1. ROOF said	:	Aim high
2. FAN said	:	Be Cool
3. Clock said	:	Every minute is Precious
4. Mirror said	:	Reflect before you act
5. WINDOW said	:	See the world.
6. CALENDAR said	:	Be up to date
7. DOOR said	:	Push hard to achieve your goal.

TOMORROW

Nobody knows for tomorrow
What's gonna happen
Happiness or sorrow
Today like any other day
Lets do enjoy tonight
Under the shining moonlight
Yesterday has gone forever
Even if we think we are clever
No ability to catch the past.
Be aware of being alive
Such a heavenly sign
To feel our own breath.
Treasure the present moment
second by second we get old
until life is to be fold
As nobody knows for tomorrow
what's gonna happen
Will you laugh or will you cry

GOOD MANNERS

Say "PLEASE" when you are askin
for something

Say "THANK YOU" when you a
given something

Say "EXCUSE ME" when passing b
someone

Say "I AM SORRY" if you have hu
someone

Practice good table manners.

Nikita Warkar
B.Sc. II

MOM

Mom is such
A special word
The Loveliest
I have ever heard.
A toast to you,
Above all the rest
Mom, you are so special
you are simply
the best.

FRIENDSHIP

Friendship is
not just a word .....
It's a bond
that evolves through time ...
Never weathers in storm ...
Never Fades in distance ...
Friendship is
what we love to
share everyday !

Don't wait for
someone to bring
you flowers, plant
your own garden
and decorate your
own soul.

Nikita Warkar
B.Sc. II

WHAT IS CHARACTER

C - Co-operation
H - Humility
A - Attention
R - Right thinking
A - Aim of Life
C - Clarity
T - Truth
E - Eternal dedication
R - Religious Learning.

* Character is a teacher, which gives us knowledge about tuition.
* Character is a train, which kills our bad brain.
* Character is a master, which gives us love of brother and sister.
* A man with good character, is like a famous doctor or a actor in a drama.

Smita Satpute
B. A. III

POLLUTION

What is Pollution ?

It spoils and contaminates air, soil and atmosphere. Making human beings, birds, plants and animals suffer.

Is there a solution to stop Pollution ?

Reduce, renew and be environment friendly and live and let live happily.

Smita Satpute
B.A. III

POPULATION EXPLOSION

Population explosion means the undesirable increase in the number of people living in the country. An explosion causes evil and destruction, similarly growth of population beyond the means of existence a country can afford rise to several problems.

It is a task for government to provide food, clothing, shelter, educational facilities and employment to the ever growing population. It is like "Climbing up a climbing wave". Whatever India has acheived through economic planning is negated by the demon of over population. If India is to make any headway in its all round development, the problem of over population has to be fought on a war footing.

The causes of population explosion are many. The people in our country, especially the rural population, are superstitious, fatalistic and ignorant. They think that it is a sin against God to prevent the birth of children. They also believe that family planning methods are injurious to health. According to them more children mean more hands to work in fields. Moreover, better medical facilities have checked the spread of fatal disease and as a result death - rate has been reduced greatly. Another cause is that the only source of entertainment for rural poor is sex. The World Development Report, 1985 has stated that "a war on poverty would be simply have to be a war on population". Relentless campaign for smaller families should be carried out through various media of information.

Smita Satpute
B. A. III

HEALTHY HABITS

STAY FIT

Get about eight hours of sleep each night. D some form of exercise every day ! Run, wal stretch, play.

STAY HEALTHY

Practice good hygiene keeping yourself clea germ Free.

STAY HAPPY

Make good choices every day for a happ healthy you !

STAY ENERGIZED

Eat Nutritious meals and snacks daily inclu foods from these groups : dairy, grains, protei vegetables, and fruits.

STAY SAFE

Wear proper gear, when playing sport bicycling, or riding in a car obey safety rules.

Smita Satpute
B. A. III

GOOD THOUGHTS

* We can save many relations, If we understand a simple fact that people are n wrong, they are different.

* Laughing faces do not mean that there is absence of sorrow. It means that they ha ability to deal with it.

Nidhi Sable

SELECTED GEMS

Dream Aloud

Don't be affraid to dream aloud. The things you want are in your heart will help your dreams come true.

Dream Catcher

Allow yourself to finish each day within life's little streams, for that is where we often find just how to catch our dreams.

Fear less

Fear is born of ignorance. Resulting is despair, while knowledge can provide us with the hope we need to dare.

Finish lines

Success is never measured by the things we try to do. It only comes when we have seen, a task completely through.

Going the Distance

Success is not an easy road
It's riddled with resistance
while failure on the other hand
The path of least persistance.

Good Measure

Success is often measures
Not by how high or far,
But what you had to sacrifice
To get to where you are.

Pranita Sawarkar
B. Sc. II

TENSION

The moment you are in tension,
you will loss your attention !
Then you are in total confusion,
And you will feel irritation !
Then you will spoil your personal relation,
ultimately you will not get co-operation
Then you will land up in complication
Result ! your B.P. may rise - caution !
Instead, understand the situation,
And try to think about the solution !
Many problems solved by discussion
which work out better in your profession.
Don't think it's my free suggestion !
It is only for your prevention,
If you understand my intension,
you will never come again to Tension !

ONLY FOR YOU

Standing on the college ground
I'm waiting for you
My heart is beating
I know the TIME of meeting,
I'm waiting only for you.
My attendance in the college and
library visits are only for you
I'm waiting only for you
I think my way to success,
Goes through you,
I'm waiting only for you.
My life depends on you,
When I remember you,
I forget myself too
Oh ! My dear EXAMINATION
Standing on the college ground
I am waiting for you ONLY you.

Pranita Sawarkar
B. Sc. II

SAVE ENVIRONMENT ! SAVE LIFE

Save air from pollution : Imagine the world without the oxygen, Air anywhere, but, not oxygen to breath.

Save water from Pollution : Imagine the world without pure water. Water every where but not a single drop to drink.

Save land from dirt : Tons of Garbge and nuclear dumps, imagine without land to live, Land everywhere but not an inch for man to live keep our earth clean.

Save water : Save every drop of water. Start from you, your kitchen. Save the trees from cutting. Each one plant one Grow more trees.

Save wild animals : No animals no life, Live and Let Live : Save water, air, land, trees and animals.

Nidhi Sable

FRIENDS

True friends are hard to find,
but there you are
You come into my life
you come to me in a
perfect time, I'm so happy
you're a friend of mine.

Bhagyashree Warjurkar

B. A. III

LIFE

May you swim deep and deeper
in the sea of Life .....
May you fly high & higher
in a sea of Life .....
May you run fast and faster '
in the race of Life .....
May you listen loud and louder
to the music of the Life .....
May you stand tall and taller
on the stage of Life .....
May you enjoy more and more
in the festival of Life .....
May you travel long and longer
in the journey of Life .....
May you shine bright brighter
in a occasion of Life .....
May you gather more and more
from the treasure of Life .....
May you play better and best role
in the play of Life .....
May the play of Life
May you be the winner
in the game of Life .....
May you be the sun
in the Galaxy of Life.

Roshni Vairagade

B. Sc. II

THOUGHT

Health does not always come from medicine. Most of the time it comes from peace of mind. Peace in the heart. Peace of soul. It comes from Laughter and Love.

Dear God, I want to take a minute not to ask for anything but simply to say thank you for all I have !

Two things helps success in Life. The way you manage when you have nothing and The way you behave when you have everything.

When you feel people having doubt on you just cheer and be proud of yourself, because we always have doubts about Gold for its reality, not for Iron.

Making a million relations is not an art But the real art is to make a relation that will stand with you when millions are against you.

No matter how dark the night has been the rising sun remind us that God is truly good and Life is truly beautiful. Thank you dear God for a new day of our Life.

Snehal Rathod

B. A. III

LIFE

Life is very beautiful
Look at this by heart
not only your's eyes

Life is Sorrow
Life is Pleasure
Choice is yours
what do you want ..... ?

EGO - Kill it
LOVE - Value it
SMILE - Keep it
GOSSIP - Ignore it
SUCCESS - Achieve it
JEALOUSY - Distance it
KNOWLEDGE - Acquire it
CONFIDENCE - Trust it.

THE BEST OF FRIENDS

The best of friends can change a frown into a smile when you feel down, The best of friend will understand your little friends and lend a hand.

The best of friends will always share your secret dreams because they care. The best of friends worth more than gold.

Give all the love a heart can hold.

Diksha Dahiwale

B. A. III

FRIEND

F : Fantastic
R : Real and
I : Intimate person who is
E : Enormously helpful in
N : Need ; and truthful in
D : Deeds Thanks for being such a wonderful person.

FRIENDSHIP

Friendship is like a garden of flowers,
Fine and rare
it cannot reach perfection except
through loving care :
Then, new and lovely blossoms
With each new day appear
For friendship, like a garden,
grows in beauty year by year.
There's happiness in little things
there's joy in Passing Pleasure,
But friendships are from year to year
The best of all life's treasure.

Swati Admane
B. A. III

PROBLEMS

Problems are like washing machine. They twist us, Spin us and knock us around. But in the end we come out cleaner, brighter and better than before.

Nitu Wagh
B. Sc. II

INSPIRATIONS FROM NATURE

Nature the storehouse of all ideas an mother of all inspirarional resource inspired.
Poets, Painters, Musicians and Scientists for centuries .
The beauty, the wisdom and the inge that inspired these distinguished pe to create masterpieces are availab each one of us too
In the course of a river, in the life cycl butterfly and even in a tiny seed .... na has messages of inspiration.

Mayuri Chaud
B. A. III

FRIEND

You are my best friend you belong t heart, we go through ups and downs still nothing can tear us apart. I know as a sister, and I will always care, l respect and trust are the things we sh know you as a person, I especially you as a friend, our friendship is some that will never end, right, now this se this minute. This day our sisterhood is is here to stay.
My friendship with you is special and when we are together, we stick like when I'm in the darkness that need light, when you're by my side, I know are all right.

Tanuja Gajbh
B. A III

ESSAY

CONCEPT OF CLEAN INDIA IN PRESENT SCENARIO

The Father of the nation, Mahatma Gandhi had said that, "Sanitation is more important than independence" during his time before the independence of India. He was well aware of the bad & unclean situation of the India. He had emphasized the people of India a lot about the cleanliness & sanitation as well as its implementation in the daily lives. However, it was not so effective and failed because of the incomplete participation of people. After many years of Independence of India, a most effetive compaign of cleanliness is launched to call people for their active participation and complete the mission of cleanliness.

The president of India, Pranab Mukherjee had said in June 2014 while addressing the parliament that, "For ensuring hygiene, waste management & sanitation across the nation a Swachh Bharat Mission will be launched. This will be our tribute to Mahatma Gandhi on his 150th birth anniversary to be celebrated in the year 2019." In order to fulfill the vision of Mahatma Gandhi & make India an ideal country all over the world, the Prime Minister of India has initiated a compaign called Swachh Bharat Abhiyan on the birthday of Mahatma Gandhi (2nd of October 2014). This campaign has the target of completion of mission till 2019 means 150th birthday anniversary of the Mahatma Gandhi. Through this compaign the government of India would solve the sanitation problems by enhancing the waste management techniques. Clean India movement is completely associated with the economic strength of the country. The birth date of the Mahatma Gandhi is targeted in both the launch & completion of the mission. The basic goals behind launching the Swachh Bharat Mission are to make the country full of sanitation facilities as well as eliminate all the unhealthy practices of people in daily routines. The first cleanliness drive in India was started on 25th of September in 2014 & first initiated by the Prime Minister, Narendra Modi by cleaning the road.

The completion of this mission would indirectly draw the attention of business investers in India, enhance the GDP growth, draw tourists attention from all over the world, bring variety of sources of employment, reduce health costs, reduce death rate & reduce lethal disease rate & many more. Clean India would bring more tourists & enhance its economical condition. The Prime Minister of India has requested to every Indian to devote their 100 hours per year for the cleanliness in India which is very sufficient to make this country a clean country by 2019. Swachh Bharat cess is also started to get some fund for this campaign. Everyone has to pay extra 5% tax (50 paise per 100 rupee) on all the services in India.

Swachh Bharat Abhiyan is a clean India Drive & Mission launched as a national campaign by the Indian Government in order to covering the 4041 statutory towns aiming maintained cleanliness of

the country. Indian Prime Minister, Narendra Modi has officially launched this mission on 2nd of October (the birth anniversary of the Mahatma Gandhi) in 2014 at the Rajghat, New Delhi (cremation of Bapu). While launching the event Prime Minister himself had cleaned the road. It is the biggest cleanliness drive ever in India when approximately a million government employees including students from schools & colleges took part in the cleanliness activities.

On the day of launch of the event PM himself has nominated the name of nine people to participate in the cleanliness drive in their own areas. Schools and colleges have participated in the event by organizing many cleanliness activities according to their own themes. Students of India participated in this event. PM had also requested to all those nine nominees to call another nine people separately to participate in this cleanliness drive as well as continue the chain of calling nine people by each & every participated candidate of the mission until the message reach to the every Indian an every corner of the country to make it a national mission.

This mission aimed to join each and every Indian people from all walks of life by making the structure of branching of a tree. Swachh Bharat Mission aimed to construct individual sanitary latrines for household purposes for the people living under poverty line, converting dry latrines into low-cost sanitary latrines, provide facility of hand pumping, safe & secure bathing, Set up sanitary marts, construct drains, disposal of solid & liquid wastes, enhance health & education awareness, provide household & environmental sanitation facilities & many more.

Earlier many awareness programmes (such as total sanitation campaign, Nirmal Bharat Abhiyan, etc) about the environmental sanitation & personal cleanliness were launched by the Indian government however could not be so effective to make India a clean India. The main objectives of Swachh Bharat Abhiyan are removing the trend of open defecation changing insanitary toilets into pour flush toilets, removal of manual scavenging, proper disposal of solid & liquid wastes bring behavioural changes among people enhance awareness about sanitation, facilitating the participation of private sectors towards cleanliness facilities.

First nine nominated people by the PM of this Abhiyan are Salman Khan, Anil Ambani, Kamal Hassan, Comedian Kapil Sharma, Priyanka Chopra, Baba Ramdev, Sachin Tendulkar, Shashi Tharoor & team of Tarak Mehta ka Ooltah Chashmah (a most famous TV Series) Indian film actor Amir Khan was invited to come on the date of launching of the mission. There are various brand ambassadors who have been chosen by the PM to initiate & promote the abhiyan of Swachh Bharat in various fields. He had also nominated some other people (Akhilesh Yadav, Swami Rambhadracharya, Mohammad Kaif, Manoj Tiwari, Deviprasad Dwivedi, Manu Sharma, Kailash Kher, Raju Shrivastava, Suresh Raina) on 8th of November in 2014 & (Sourav Ganguli, Kiran Bedi, Padmanabha Acharya, Sonal Mansingh, Ramoji Rao, etc) on 25th of December in 2014.

Other programmes like Swachh Bharat Run, Swachh Bharat Apps, Real time monitoring system, Swachh Bharat short film, Swachh Bharat Nepal - Swasth Bharat Nepal Abhiyan & so many has been initiated and implemented to actively support the purpose of the mission. In order to continue & make this campaign successful, Finance Ministry of India has started a programme named Swachh Bharat cess. According to this, everyone has to pay 5% more service tax on all the services in India (50 paise per 100 rupees) which will go to this cleanliness campaign.

It is a politics free campaign & patriotism inspired. It is a responsibility for each individual & for the country to make the country clean of every Indian citizen participation is required for this campaign to be successful on a global scale is the people's initiative. Teachers & school students involved with it are full of enthusiasm.

Several awareness programmes such as Nirmal Bharat Abhiyan. Total Sanitation Campaign, etc were launched by the government for personal cleanliness & environmental sanitation. However, due to the half-hearted cooperation of the citizen of India, all these drives failed to make a strong impact Swachh Bharat Abhiyan can only be completely successful, if each and every Indian takes up this campaign as her own responsibility & join hands together to make it a triumphant mission. After all cleanliness is next to godliness.

Vina Bhoyar

B. A. III

भिवापूर महाविद्यालय भिवापूर

सत्र २०१६–२०१७ या शैक्षणिक सत्रात कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखेतील विभागात घेण्यात आलेल्या विवि

उपक्रमाचा आढावा. **कला शाखा**

HIGHLIGHTS OF THE DEPARTMENT OF ENGLISH

2016-17

- Formation of the *Subject Literacy Association.*
- Two Career Guidance Lectures of Prominent Faculties were organized:-

(i) Lecture delivered by Mr. Roshan Kakde, Dept. of MBA, K.D.K. College of Engineering, Nagpur on 04/01/2017.

(ii) Lecture delivered by Asstt. Prof. A.M. Kuthe on 13/01/2017. Asstt. Prof. A.I. Sheikh and Asstt. Prof. Sachin Chouhan from Late Rajashree Mulak College of Engineering, Nagpur, were also present on the occasion.

- The Department took initiative in collecting the voluntary donations/ rice/ wheat/ cloth/ mone etc. from students and staff and distributed the same among the disabled and mentally challeng students of Himanshi Matimand School, Bhiwapur on 11th February 2017.
- Provided the guidance regarding the University Examination.
- Conducted the Cleanliness Drive in Bhiwapur
- Provided guidance to the slow learners under ***Student Support System***.
- Organized the Workshop on Grammar for the students of Bhiwapur.
- Motivated students to contribute their articles, poem and other literary works in the Colle Magazine *Nirdhar*.
- Having participated in the Essay Competition organized by the College Magazine Committe Ms. Vina Bhoyar of B.A. III got selected and worked as an Editor of English Section f ***Nirdhar***.
- Department of English organized UGC sponsored One Day National Seminar on ***Engli Studies in a Transnational Environment: Society, Culture and Language*** on 20th Ap 2017. Dr. Anant Buradkar, Principal of Nutan Adarsh College, Umred chaired the Inaugur session. The occasion was graced by Dr. Anjali Rahatgaonkar, Joint Director, Higher a Technical Education, Nagpur Division, Nagpur. Dr. Ami Upadhyay, Registrar (I/C) Direct School of Humanities and Social Sciences, Dr. Babasaheb Ambedkar Open Universi Ahmedabad (Gujarat) was the Key-note speaker.

Faculty Members:

Dr. Jobi George

Dr. R.K. Quraishi | **Shri. Someshwar Wasekar** | **Dr. Vinita Virgandha**

मराठी विभाग:—

भिवापूर महाविद्यालय भिवापूर मराठी विभागाद्वारे सत्र २०१६—१७ या शैक्षणिक सत्राकरिता मराठी वाङ्मय अभ्यास मंडळाच्या कार्यकारिणीचे गठन दि. ६/१०/२०१६ ला करण्यात आले. यावेळी समाजशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. दिघोरे व इंग्रजी विभाग प्रमुख डॉ. राहील कुरैशी उपस्थित होते. विभाग प्रमुख डॉ. मधुकर नंदनवार यांनी यावेळी अभ्यास मंडळाच्या माध्यमातून राबविण्यात येणाऱ्या उपक्रमाची माहिती व विद्यार्थ्यांच्या अंगी असणाऱ्या कलात्मक सुप्त गुणांच्या विकासासाठी अभ्यास मंडळ महत्वाची भूमिका कशी पार पाडते याचे मार्गदर्शन केले. नवनिर्वाचित अभ्यास मंडळाचे अधक्ष व सचिव यांनी आपले मनोगत यावेळी व्यक्त केले. अभ्यास मंडळाच्या कार्यकारिणी निवडीच्या वेळी कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखेचे भरगच्छ विद्यार्थी उपस्थित होते.

दि. ७/१/२०१७ रोजी ग्रामगीता विकास परीक्षा विभाग गुरुकुंज आश्रम मोझरी, जि. अमरावती यांच्या वतीने मराठी विभागाद्वारा **'ग्रामगीता प्रविण'** ही वरिष्ठ व कनिष्ठ विभागातील विद्यार्थ्यासाठी परीक्षा घेण्यात आली. यात ५२ विद्यार्थी परीक्षेत सहभागी झाले. त्यात ४३ विद्यार्थी उत्तीर्ण झाले. पुढील ग्रामनाथ परीक्षेकरीता एकूण ४३ विद्यार्थी पात्र ठरले.

दि. १३/१/२०१७ ला मराठी विभागाद्वारे **'निर्धार'** वार्षिकांकासाठी संपादक निवडीसाठी 'वर्तमान काळात स्वच्छ भारताची संकल्पना' या विषयावर मराठी व इंग्रजी भाषेतून निबंध स्पर्धा घेण्यात आली. कु. स्नेहल राठोड मराठी संपादक, व कु. विना भोयर इंग्रजी संपादक यांची निवड करण्यात आली.

कविवर्य कुसुमाग्रज यांच्या जयंती दिनी २७ फेब्रुवारी २०१७ ला मराठी भाषा दिन निमित्य मराठी विभागातर्फे कार्यक्रम घेण्यात आला. मराठी विभाग प्रमुख डॉ. मधुकर नंदनवार यांनी अध्यक्षिय भाषणातून मराठी भाषेचे संवर्धन व संगोपन याविषयी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. याप्रसंगी सुरेश भटाच्या 'मायबोली' या कवितेचे गायन करण्यात आले. भाषा दिनाचे निमित्ताने प्रा. चुन्हे, व प्रा. बान्ते यांनीही मराठी भाषेचे महत्व विद्यार्थ्यांना पटवून दिले. संचालन कु. स्नेहल राठोड व आभार कु. निधी साबळे हिने मानले.

मराठी विभागातर्फे दि. १२/३/२०१७ ला बी. ए. भाग २, व बी.ए.भाग ३ च्या विद्यार्थ्यांची मराठी व मराठी वाङ्.मय या विषयावरील विद्यापीठ परीक्षेत विचारल्या जाणाऱ्या वस्तुनिष्ठ प्रश्नांची परीक्षा घेण्यात आली. मराठी विभागाच्या वतीने बी. ए. भाग १ च्या विद्यार्थ्यासाठी अभ्यासक्रमात समाविष्ठ असणारे लेखक वसंत कानेटकर लिखित **'अश्रूंची झाली फुले'** नाटक दृक श्राव्य साधनाच्या द्वारे दाखविण्यात आली.

मराठी विभागातर्फे बी.ए. १ मराठी व मराठी वाङ्.मय विषयाच्या विद्यार्थ्यांना सत्र पध्दतीनुसार परीक्षेच्या दृष्टीने विद्यार्थ्यांची तयारी व्हावी याकरिता 'विद्यापीठ परीक्षा पध्दतीचे स्वरूप' समजावून सांगण्यात आले. पदवी परीक्षेत प्रश्नांची उत्तरे कशी लिहावी याविषयी विद्यार्थ्यांना मराठी विभाग प्रमुख डॉ. मधुकर नंदनवार यांनी मार्गदर्शन केले.

डॉ. मधुकर नंदनवार
मराठी विभागप्रमुख

अर्थशास्त्र विभागः-

भिवापूर महाविद्यालयाची स्थापना सन १९९० मध्ये झाली. महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासूनच महाविद्यालय मध्ये पदवी अभ्यासक्रमामध्ये अर्थशास्त्र ह्या ऐच्छिक विषयाचा समावेश आहे. २००२–२००३ पासून महाविद्यालय मध्ये एम. ए. अर्थशास्त्र हा अभ्यासक्रम सुरू करण्यात आलेला आहे. अर्थशास्त्र विभागामध्ये १९९४ पासून डॉ. सुनिल कृष्णराव शिंदे हे विभागप्रमुख म्हणून नियमित स्वरूपात कार्यरत आहेत. डॉ. सुनिल शिंदे हे २००० पासून तर २०१० पर्यंत ज्योतीबा फुले समाजकार्य महाविद्यालय, उमरेड येथिल समाजकार्याच्या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शनाचे कार्य केले असून त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली २० विद्यार्थ्यांनी संशोधनाचे कार्य पुर्ण केलेले आहे. २०१० पासून डॉ. सुनिल शिंदे हे राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर आचार्य पदविसाठी मार्गदर्शक असून त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली ५ विद्यार्थ्यानी आचार्य पदविसाठी नोंदणी झाली आहे. १ विद्यार्थ्याला आचार्य पदवी प्राप्त झाली असून १ विद्यार्थ्याचे शोधप्रबंध विद्यापिठाला सादर झालेले आहे. अर्थशास्त्र विभागाद्वारे ३० जानेवारी २०१० मध्ये 'जागतिकीकरण आणि ग्रामिण विकास' या विषयावर राष्ट्रीय चर्चासत्राचे आयोजन केलेले आहे. २६ फेब्रुवारी २०११ ला महात्मा गांधी अभ्यास केंद्राच्या माध्यमातून 'वर्तमानकाळात महात्मा गांधींच्या विचारांची प्रस्तुतता' या विषयावर राष्ट्रीय चर्चासत्राचे आयोजन केलेले आहे. डॉ. सुनिल शिंदे यांनी विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे लघुशोध प्रबंधाचे कार्य पुर्ण केले असून मेजर रिसर्च प्रस्ताव विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे सादर केलेला आहे. डॉ. सुनिल शिंदे यांनी आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय आणि राज्यस्तरावरील ४० शोधनिबंध सादर केले आहेत. अर्थशास्त्र विभागाच्या माध्यमातून 'शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येस शासकिय धोरण जबाबदार आहे अथवा नाही' या विषयावर वादविवाद स्पर्धा 'जीवन विमा सुरक्षित जीवन, सुरक्षित गुंतवणूक' या विषयावर चर्चासत्र, रक्तदान शिबीर आणि विद्यार्थ्यासाठी विविध कार्यक्रमाचे आयोजन केलेले आहे.

२०१६–२०१७ ह्या शैक्षणिक सत्रामध्ये २ ऑक्टोंबर २०१६ ला डॉ. मोतीराज चव्हाण यांच्या हस्ते अर्थशास्त्र अभ्यासमंडळाची स्थापना करण्यात आली. अर्थशास्त्र अभ्यासमंडळाच्या स्थापनेप्रसंगी डॉ. मोतीराज चव्हाण आणि अभ्यासमंडळाचे मार्गदर्शक डॉ. सुनिल शिंदे यांनी विद्यार्थ्यांना अभ्यासमंडळ आणि अभ्यासमंडळाच्या कार्याविषयी सविस्तर माहिती सादर करून अभ्यासमंडळाच्या माध्यमातून २०१६–२०१७ या सत्रामध्ये राबविण्यात येत असलेल्या विविध उपक्रमाची माहिती दिली. अभ्यासमंडळाच्या कार्यक्रमाला अभ्यासमंडळाचे अध्यक्ष श्री. आशिष गायकवाड अभ्यासमंडळाचे पदाधिकारी आणि पदवी आणि पदव्युत्तर विभागातील अर्थशास्त्राचे विद्यार्थी उपस्थित होते.

२०१६–२०१७ या सत्रापासून पदवी परीक्षेला बी.ए. भाग–१ पासून सेमिस्टर पॅटर्न लागु झाल्यामुळे बी.ए. भाग–१ च्या विद्यार्थ्यासाठी 'स्वाध्याय कसे लिहावे' या विषयावर चर्चासत्र आयोजित करण्यात आले होते.

२० जानेवारी २०१७ ला **'Human Rights of The Subjugated'** या विषयावर विद्यापीठ अनुदान आयोग पुरस्कृत राष्ट्रीय चर्चासत्रामध्ये संशोधन पेपर सादर कसे करावे यासाठी चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आलेले होते. प्रस्तुत चर्चासत्रामध्ये एम.ए. अर्थशास्त्र भाग–१ ची कु. स्विटी प्रकाश गंद्रे ह्य विद्यार्थीनीने संशोधन पेपर सादर केले आहे.

बी.ए.भाग–१ आणि एम.ए. भाग–१ च्या विद्यार्थ्यासाठी ओपन व्हायवा आणि चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले होते. शेवटी पदवी आणि पदव्युत्तर परिक्षेच्या दृष्टीने विद्यार्थ्यांची तयारी व्हावी याकरिता 'विद्यापीठ परीक्षा पध्दतीचे स्वरूप' या विषयावर मार्गदर्शन करण्यात आले.

डॉ. सुनिल शिंदे
अर्थशास्त्र विभागप्रमुख

समाजशास्त्र विभाग:–

भिवापूर महाविद्यालय भिवापूर समाजशास्त्र विभागाव्द्वारे सत्र २०१६–१७ या शैक्षणिक सत्राकरीता समाजशास्त्र अभ्यास मंडळाच्या कार्यकारिणीचे गठन दि. १०/०९/२०१६ ला करण्यात आले. यावेळी समाजशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. विजय दिघोरे, मराठी विभाग प्रमुख डॉ. मधुकर नंदनवारव इंग्रजी विभाग प्रमुख डॉ. राहील कुरैशी उपस्थित होते. मार्गदर्शक डॉ. दिघोरे यांनी यावेळी समाजशास्त्र अभ्यास मंडळाच्या माध्यमातून वर्षभरात राबविल्या जाणाऱ्या उपक्रमाची माहिती दिली. नवनिर्वाचित अभ्यास मंडळाचे कार्यकारिणीचे अध्यक्ष यांनी यावेळी मनोगत व्यक्त केले तर सचिवांनी सर्वांचे आभार मानले.

समाजशास्त्र विभागाद्वारे दि. १२/१/२०१७ रोजी 'स्वच्छता हिच काळाची गरज' या विषयावर निबंध स्पर्धा घेण्यात आली.

समाजशास्त्र विभागाच्या मार्फत समाजशास्त्र विषयाचे स्पर्धा परीक्षेच्या दृष्टिने महत्व जाणून विषयाच्या विद्यार्थ्यांना वस्तुनिष्ठ प्रश्न देण्यात आले.

दि. ६/३/२०१७ ला विद्यार्थ्यांना विद्यापीठ परीक्षेविषयी समाजशास्त्र विषयाची उत्तरे कशी लिहावी याविषयी मार्गदर्शन करण्यात आले.

समाजात उद्भवणाऱ्या ज्वलंत सामाजिक समस्यांविषयी विद्यार्थ्यांना डॉ. विजय दिघोरे यांनी मार्गदर्शन व उद्बोधन केले.

डॉ. विजय दिघोरे
समाजशास्त्र विभागप्रमुख

इतिहास विभाग:–

इतिहास विभागाच्या वतीने सत्र २०१६–१७ साठी बी.ए. भाग १,२ व ३ मधील विद्यार्थ्यांची इतिहास अभ्यासमंडळाची समिती गठित करण्यात आली. त्यानुसार त्या सत्रातील कार्यक्रमाचे नियोजन करण्यात आले.

इतिहास अभ्यासमंडळाचे उद्‌घाटन स्थानिक महाविद्यालयाचे ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ. सुनिल शिंदे यांच्या हस्ते करण्यात आले. त्यांनी या अभ्यासमंडळाच्या उद्‌घाटनप्रसंगी इतिहास विषयाचे महत्व विशद करून सांगितले यावेळी मराठी विभागाचे विभागप्रमुख प्रा. डॉ. मधुकर नंदनवार उपस्थित होते. इतिहास विभागाचे मार्गदर्शक प्रा. डॉ. मोतीराज चव्हाण यांनी इतिहास अभ्यासमंडळाच्या माध्यमातून घेण्यात येणाऱ्या कार्यक्रमांची रूपरेषा विशद केली.

सत्र २०१६–१७ मध्ये ठरल्यानुसार सर्वप्रथम इतिहास अभ्यासमंडळ व नाथे करिअर ॲकेडॅमीच्या माध्य
दि. ७ जानेवारी २०१७ ला स्पर्धा परीक्षेवर आधारीत ज्ञानवृध्दी परीक्षा घेण्यात आली. तसेच बहुपर्यायी प्रश
आधारित प्रश्नमंजुषा, सेमिनार इत्यादी कार्यक्रम घेण्यात आले. तसेच विद्यार्थ्याला अभ्यासक्रमावर आधारित गृ
देण्यात येवून त्यांचा व्हायवा घेण्यात आला. इतिहास विषयाशी निगडीत वर्गामध्ये गटचर्चा घेण्यात आली.

डॉ. मोतीराज चव्हाण
इतिहास विभाग प्रमुख

राज्यशास्त्र विभाग

सत्र २०१६–१७ साठी महाविद्यालयाच्या 'राज्यशास्त्र' विभागाने निश्चित केले
उद्दिष्टांनुसार सात विद्यार्थ्यांचे शोध पत्र ISSN आणि ISBN संशोधन पत्रिकांमध्ये प्रका
झाले. २० फेब्रूवारी २०१७ ला विभागामार्फत, यु.जी.सी. प्रायोजीत मानवाधिकार चर्चास
आयोजन करण्यात आले. 'वंचीतांचे मानावाधिकार' हा चर्चासत्राचा मुख्य विषय होता.
शिवाय विद्यार्थ्यांचे वर्गातील चर्चासत्र नियमित स्वरूपात विभागामार्फत आयोजीत करण
आले होते.

प्रा. डॉ. मंगेश कडू
विभाग प्रमूख
राज्यशास्त्र विभाग
भिवापूर महाविद्यालय, भिवा
जिल्हा नागपूर.

वाणिज्य विभाग:–

वाणिज्य विभागातर्फे सत्र २०१६–१७ मध्ये घेण्यात आलेल्या उपक्रमाची माहिती.

दि. २०/९/२०१६ ला वाणिज्य विभागात वाणिज्य अभ्यास मंडळाची स्थापना करुन अभ्यास मंडळाची कार्यकारिणी गठन करण्यात आली. वाणिज्य विभाग प्रमुख डॉ. अनिता महावादिवार यांच्या मार्गदर्शनाखाली डॉ. राजेश बहुरुपी यांच्या उपस्थितीत वाणिज्य अभ्यास मंडळाच्या कार्यकारिणीचे अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष व सदस्यांची निवड करण्यात आली.

दि. १/१०/२०१६ ला वाणिज्य अभ्यास मंडळाच्या वतीने ' जागतिकीकरणामुळे उद्योजकांपुढे येणारी आव्हाने' या विषयावर चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले. या चर्चासत्रात वाणिज्य विभागातील २२ विद्यार्थ्यांनी आपली मते प्रदर्शीत केली. यावेळी वाणिज्य विभाग प्रमुख डॉ. अनिता महावादिवार व डॉ. राजेश बहुरुपी यांनी संबंधित विषयावर आपले विचार व्यक्त केले.

दि. ३/१/२०१७ रोजी वाणिज्य अभ्यास मंडळातर्फे सामान्यज्ञान परीक्षेचे आयोजन करण्यात आले.

दि. ४/१/२०१७ ला डॉ. राजेश आर. बहुरुपी यांनी 'वित्तीय लेखांकन, टॅली, ई. आर. पी.९ चे महत्त्व' या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

वाणिज्य विभागात 'कॅम्प्युटर व अकाउंटींग प्रमाणपत्र' अभ्यासक्रम राबविण्यात आला.

वाणिज्य विभागाच्या वतीने वाणिज्य विभागाच्या विद्यार्थ्यांना वाणिज्य विषयाचे प्रकल्प व विस्तार उपक्रम देण्यात आले व ते शैक्षणिक सत्रात पूर्ण करण्यात आले.

डॉ. अनिता महावादिवार
वणिज्य विभागप्रमुख

विज्ञान विभागः–

Zoology Department

- Annual gathering was organized on 3rd and 4th February, 2017 in Bhiwapur Mahavidyalaya, Bhiwapur..
- An Exhibition on topics like "Save Environment" "Water Harvesting", "Save Energy", Industrial projects, etc. was conducted during the annual gathering by Dr. Nitisha V. Patankar, Head of Zoology Department with the assistance of Dr. Sarang Dhote, Head of Chemistry Department, Asst. Professor Amit H. Kalbandhe, Chemistry Dept. and Mr. Sagar Yadav, Lecturer, Botany Department.
- The Exhibition was inaugurated by Shri. Padmakarji Agarwal, Dr. Vinay Babar, Vice Principal of KDK Polytechnique and Shri. Dilipji Gupta and further evaluation of Models was done.
- The subjects of models sponsored by Zoology Departments were as follows:-
  1. "Golden Liquid"- showing the importance of the Honeybees on Earth.
  2. "Mosquito- Human Interaction"- showing malaria causing protozoa
  3. "Deoxyribo Nucleic Acid (DNA) Model".
  4. "The Cell" Prokaryotic and Eukaryotic Cells.
  5. "Save Earth"- showing difference between Man affected Earth and natural Earth.

Dr. Nitisha Patankar
Head of Zoology Department

Chemistry Department

Live projects are presented in Annual Gathering function in college.

- An Exhibition on topics like "Save Environment" "Water Harvesting", "Save Energy", Industrial projects, etc. was conducted during the annual gathering by Dr. Nitisha V. Patankar, Head of Zoology Department with the assistance of Dr. Sarang Dhote, Head of Chemistry Department, Asst. Professor Amit H. Kalbandhe, Chemistry Dept. Mr. Viabhav Shende Physics Department

Mr. Swapnil Dakhole Mathematics Department, and Mr. Sagar Yadav, Lecturer, Botany Department.

- The Exhibition was inaugurated by Shri. Padmakarji Agarwal, Dr. Vinay Babar, Vice Principal of KDK Polytechnique and Shri. Dilipji Gupta and further evaluation of Models was done.
- The subjects of models sponsored byChemistry Departments were as follows:-
    6. **"Save Earth" – Gives idea regarding pollution and atmospheric changes on earth.**
    7. **"Energy Generation from used Perfume empty can and bottles"**
    8. **"Electricity generation using Seawater"**
    9. **"Citrus Oil Plant"**

Seminar Presentation in Scintillation 2017

1. Intercollegiate Seminar Presentation Competition organized by J. B. Science College Wardha, on 28th February 2017. Topics for presentation are based on University syllabus.
2. Following student was given apresentation.
    a. Ms. Pranita Sawarkar – Stereochemistry

Participate Shodh Science ProjectCompetition in 2017

1. ***Shodh 2017***Intercollegiateproject competition event organized by Shri. Shivaji Science College Nagpur on 28th February to 29th February 2017. Ms. Nitu Wagh and Mr. Akshay Gajhbhiye represent a live Project on "Extraction of Citrus oil"in this event. The project was prepared by the chemistry department.

Participation in Intercollegiate Seminar Competition

1. **Ms. Pranita Sawarkar and Ms. Nikita Warkar** gave a seminar on topic Stereochemistry and Thermodynamicsrespectively in Intercollegiate Seminar Competition organized by Porwal College Kamthi.

Dr. Sarang Dhote,

Head of Chemistry Department

Library Committee Report

During the Academic year 2016-17 more than 1000 Text books and Reference boo was procured. Digitization of the library is in progress. There are 7 computers in the UG Network Resource Centre. All the Computers are working properly and have the interne facility. All the students (Senior, Junior & Post graduate students) got the benefit of the UG Network Resource Centre. In addition to routine library functions earmarked by the libra committee library has organized many other programmes like seminar, Quiz, book exhibitio etc .....

On 5th January, 2017 Central Library had conducted National Seminar. Topic of th seminar was "Open Access : Status Quo India". The Chief guest of the seminar wa Dr. Siddhartha Vinayaka Kane, Vice Chancellor of the Rashtrasant Tukdoji Maharaj Nagpu University, Nagpur. The key note speaker was Dr. Mrs. Shiva Kanujiya Shukla, Depu Librarian, Jawaharlal Nehru University, New Delhi. Around 150 delegates participated in th seminar. Seminar proceedings with ISBN No. 978-81-927767-5-0 was published by the chi guest.

On 2nd February, 2017 challenging questions contest conducted in the Colleg premises. More than 100 interested students participated in the contest. Mr. Tushar R. Shastrak B.Com third year student procured First Prize and Ms. Smita Madhukarrao Satpute B. A. Thi year student procured second prize. Prizes are distributed in the annual day function.

A Book Exhibition organized from 3rd to 4th February with the book contributed t staff / Teachers and the exhibition was a huge success. Students and public from the Bhiwap area were visited in large number.

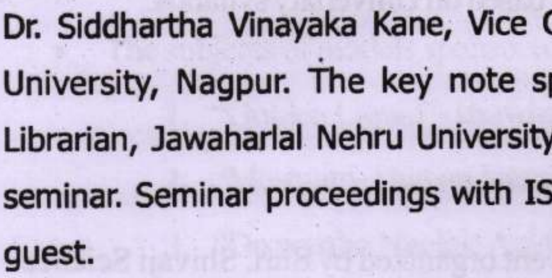

Rajshree O. P.
Librarian

राष्ट्रीय छात्र सेना

भिवापूर महाविद्यालय, भिवापूर येथे २०१४–१५ पासून २० महाराष्ट्र एन.सी.सी. बटालीयन नागपूर अंतर्गत सुरू असलेल्या युनिट ह्या सत्रापासून ५३ कॅडेड्स सोबत पुर्णपणे कार्यरत झाले. ह्या युनिटमधील संरक्षण मंत्रालय, भारत सरकारद्वारा आयोजित 'सी सर्टिफिकेशन परीक्षेला' [illegible] कॅडेड्स तर कॅडेड्स 'बी सर्टिफिकेशन परीक्षेकरीता २२ कॅडेड्स पात्र ठरले. सदर परिक्षे मधील १० कॅडेड्स 'सी सर्टिफिकेशन तर २२ कॅडेड्स बी सर्टिफिकेशन परीक्षा उत्तीर्ण झाले असून निश्चितच भिवापूर महाविद्यालयाकरीता ही गौरवाची बाब आहे. ह्या सर्व यशस्वी कॅडेड्सनी आपल्या यशाकरीता बॅकवर्ड क्लास युथ रिलीफ कमिटी, नागपूरचे आदरणीय अध्यक्षा श्रीमती सुमनमाला मुळक मॅडम, आदरणीय सचिव श्री. राजेन्द्रजी मुळक सर, आदरणीय कोषाध्यक्ष श्री. यशराजजी मुळक सर आणि भिवापूर महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज सर यांचे आभार मानले आहेत.

भिवापूर महाविद्यालय, भिवापूर तर्फे २१ जून २०१६ ला श्री. प्रतापराव बोराडे यांच्या मार्गदर्शन आणि प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांच्या अध्यक्षतेखाली आंतरराष्ट्रीय योग दिनाचे आयोजन करण्यात आले होते. ह्या कार्यक्रमाला २३ कॅडेड्स उपस्थित होते. तसेच ५ जुलै आंतराष्ट्रीय पर्यावरण दिनानिमित्य भिवापूर महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय छात्र सेनेच्या कॅडेड्सद्वारे महाविद्यालयीन परिसरामध्ये वृक्षारोपण करण्यात आले. आंतरराष्ट्रीय व्याघ्र दिनानिमित्य वनविभाग भिवापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने २९ जुलै २०१६ ला व्याघ्र संरक्षणाकरीता आयोजित जागृती रॅली मध्ये महाविद्यालयाच्या एन. सी.सी.कॅडेड्सनी सहभाग घेतला होता. भिवापूर महाविद्यालय मधील एन. सी.सी. कॅडेड्सनी श्री. नरेन्द्रनाथ महाराज संस्थानाद्वारे ऑफिसर ट्रेनिंग ऐकॅडमी, कामठी येथे आयोजित महारक्तदान शिबीरामध्ये सहभाग नोंदवत रक्तदान केले. तसेच १ डिसेंबर आंतरराष्ट्रीय एड्स दिनानिमित्य राष्ट्रीय छात्र सेनेच्याकॅडेड्स भिवापूर येथे रॅली मध्ये सहभाग नोंदविला. भारत सरकार माहिती आणि प्रसारण मंत्रालयाद्वारा आयोजित विकास की नयी उडान या रॅलीमध्ये सुध्दा भिवापूर महाविद्यालयाच्या एन.सी.सी. कॅडेड्स प्रत्यक्षरूपानी उपस्थित होते.

प्रा. आदित्य सारवे
सी.टी.ओ.
भिवापूर महाविद्यालय भिवापूर

परीक्षा समिती

विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास हे प्रत्येक महाविद्यालयाचे ध्येय असते. भविष्यातील भावी जीवन प्रामुख्याने शैक्षणिक प्रगतीवरच अवलंबून असते. आजच्या महाविद्यालयीन विद्यार्थ्याचे मुल्यांकन परीक्षेच्या माध्यमातून केले जाते ह्याच प्रयत्नाचा एक भाग म्हणून महाविद्यालयात वेगवेगळ्या परीक्षेचे आयोजन केले जाते. त्याचा उद्देश पुढीलप्रमाणे

१. सत्रात समितीतर्फे तीन घटक चाचण्या (२० मार्क) घेतल्या जातात.
२. विषयाचे प्राध्यापक प्रत्येक पाठावर वेगळी चाचणी घेतात.
३. विद्यापीठ स्तरावर विद्यापीठ परीक्षेअगोदर १०० गुणांची सराव परीक्षा घेतली जाते. तीन तासात अचूक उत्तरे लिहिण्याचा सराव करुन घेणे.
४. घटक चाचणीच्या निमित्ताने विद्यार्थ्यांना अभ्यासाला लावणे.
५. विद्यापीठ परीक्षेत विचारल्या जाणाऱ्या प्रश्नांबाबत वर्गात ओळख करुन देणे.
६. वर्गतासात झालेल्या भागावर लहान लहान प्रश्न तयार करुन विद्यार्थ्यांकडून उत्तरे सांगण्यास प्रवृत्त करणे.
७. वर्गतासात अकस्मात परीक्षा घेऊन विद्यार्थ्यांना अभ्यासात सतत प्रेरीत ठेवणे.
८. परीक्षेचे पेपर तपासणे, गुणपत्रिका देणे, विद्यार्थ्यांच्या उत्तरपत्रिका तपासणी अंती विद्यार्थी कुठे चुका करतात हे लक्षात आणून कवकुवत विद्यार्थ्यांना वेगळे मार्गदर्शन करणे.
९. अधिक चांगली उत्तरे कशी लिहावीत ह्याबाबत परीक्षेपश्चात विषयांच्या प्राध्यापकांकडून मार्गदर्शन करणे.
१०. विद्यार्थ्यांना स्वयंअध्ययनास प्रेरीत करुन इतर स्पर्धात्मक परीक्षेची माहिती देऊन विविध स्पर्धात्मक परीक्षेत विचारल्या जाणाऱ्या प्रश्नांची ओळख विद्यार्थ्यांना करुन देणे.
11. विद्यापीठ सत्र पद्धती परीक्षेनुसार ८० गुणांची सराव परीक्षा घेतली जाते.

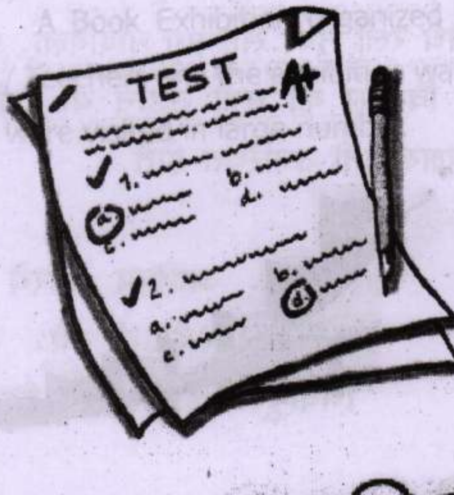

डॉ. मधुकर नंदनवार
परीक्षा समिती सचिव

भिवापूर महाविद्यालय, भिवापूर जि. नागपूर
स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र अहवाल
सत्र २०१६-२०१७

सत्कार समारंभ

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत पोलीस उप–निरीक्षक पदासाठी २०१४–२०१५ मध्ये घेण्यात आलेल्या परीक्षेत भिवापूर महाविद्यालयाचे स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्राचे विद्यार्थी १) श्री. गोकुळसिंग राठोड २) श्री. वैभव बांरगे ३) श्री. नितिन आगाशे ४) कु. सारिका गुरूकर हे विद्यार्थी उत्तीर्ण होवून त्यांनी २०१४–१५ मध्ये नाशिक पोलीस ॲकेडमी मध्ये आपले प्रशिक्षण पूर्ण केले आहे. यानिमित्त दिनांक १९/०७/२०१६ रोज मंगळवारला ठीक ११.०० वाजता त्यांचा सत्कार समारंभ आयोजित करण्यात आला होता.

या सत्कार समारंभ कार्यक्रमाला अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज तर प्रमुख अतिथी म्हणून भिवापूरचे ठाणेदार श्री. रवींद्र गायकवाड, लोकमतचे पत्रकार शरद मिरे, प्रा. डॉ. किशोर शेंडे, तसेच सत्कारमूर्ती श्री. गोकुळसिंग राठोड, श्री. वैभव बांरगे, श्री. नितिन आगाशे उपस्थित होते. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे सर्व प्राध्यापक वृंद शिक्षकेत्तर कर्मचारी, माजी विद्यार्थी तसेच कनिष्ठ व वरीष्ठ महाविद्यालयाचे सर्व विद्यार्थी उपस्थित होते.

सर्वप्रथम विद्येची देवता माता सरस्वती व संस्थेचे संस्थापकीय अध्यक्ष स्व. भाऊसाहेब मुळक यांच्या प्रतिमेला माल्यार्पण करण्यात येवून दिपप्रज्वलन करण्यात आले. याप्रसंगी पाहुण्याचे स्वागत पुष्पगुच्छ देऊन करण्यात आले. सत्कारमुर्तीचा सत्कार उपस्थित असलेल्या पाहुण्याचे हस्ते करण्यात आला.

स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्राचे कार्यक्रम समन्वयक प्रा. डॉ. मोतीराज चव्हाण यांनी कार्यक्रमाची रूपरेषा विशद करून आतापर्यंत झालेल्या यशस्वी विद्यार्थ्याचा नामोल्लेख केला. तसेच महाविद्यालयीन विद्यार्थ्याकडून अधिकारी बनण्याविषयी अपेक्षा व्यक्त केली.

प्रा.डॉ. किशोर शेंडे यांनी आपल्या भाषणांतून महाविद्यालयात चालणाऱ्या उपक्रमाबद्दल माहिती देवून त्यांचा लाभ विद्यार्थ्यांनी घ्यावा असे आवाहन केले.

भिवापूरचे ठाणेदार श्री. रवींद्र गायकवाड यांनी विद्यार्थ्यांना उद्बोधित करतांना सांगितले की, स्पर्धा परीक्षेची तयारी करतांना आत्मविश्वास, सातत्य व गटचर्चा यांची अतिशय आवश्यकता असते. जोपर्यंत या गोष्टी आपण आत्मसात करीत नाही तोपर्यंत यश आपल्या पदरी पडणार नाही. प्रत्येक व्यक्तीमध्ये पोलीस दडलेला आहे तो आपण ओळखला पाहिजे. तसेच सत्कारमुर्ती पी.एस.आय. यांना समाजामध्ये वावरतांना कसे वागावे समाजाला पोलीसाकडून काय अपेक्षा असतात याविषयी काही टिप्स सांगितल्या.

लोकमतचे पत्रकार श्री. शरद मिरे यांनी आपल्या भाषणातून महाविद्यालयीन जीवनातील आपले अनुभव कथन केले. तसेच श्री. गोकुळसिंग राठोड यांनी ज्या परिस्थितीमध्यून हे पद संपादित केले त्याचा आदर्श विद्यार्थ्यांनी घेतला पाहिजे असे आवाहन केले.

सत्कारमूर्ती १) श्री. वैभव बारंगे यांनी आपल्या मनोगतातून आपल्या जीवनातील अनुभव सांगितले तसेच अधिकारी बनण्यासाठी हुशार विद्यार्थी पाहिजे हा विद्यार्थ्यामधील असलेला न्युनगंड त्यांनी आपल्या भाषणातून दूर केला सर्वसाधारण विद्यार्थीसुध्दा अधिकारी बनू शकतो परंतु त्यामध्ये जिद्द व चिकाटीची आवश्यकता असावी लागते. २) श्री. नितीन आगासे यांनी आपल्या मनोगतातून विद्यार्थ्यामध्ये असलेला नकारात्मक विचार दुर करण्याचा प्रयत्न केला. नकारात्मक विचार जर विद्यार्थ्यामध्ये असेल तर तो खचून जातो. असे न करता सकारात्मक विचार ठेवून विद्यार्थ्यांनी आपल्या अभ्यासामध्ये सातत्य ठेवला पाहिजे.

३) श्री. गोकुळसिंग राठोड यांनी आपल्या मनोगतातून बोलतांना महाविद्यालयीन जीवनात व आपल्या जीवनात घडलेल्या घटनाचा आढावा घेतला तसेच अधिकारी बनण्यासाठी हुशार विद्यार्थी किंवा शहरी भागातील विद्यार्थी अधिकारी बनतो हा गैरसमज त्यांनी दुर करण्याचा प्रयत्न केला. पश्चिम महाराष्ट्र व मराठवाड्यामधील विद्यार्थी य अधिकारी बनण्याचे प्रमाण का जास्त आहे विदर्भातील विद्यार्थी या क्षेत्रात मागे का ? याचे सविस्तर माहिती त्यां विद्यार्थ्यांना दिली.

अध्यक्षीय भाषणातून डॉ. जोबी जॉर्ज यांनी सत्कार मूर्तीचे अभिनंदन केले तसेच कर्तव्य पार पाडीत असत येणाऱ्या संकटाला कसे तोंड दयावे यासंदर्भातील काही टिप्स त्यांनी दिल्या. त्याचप्रमाणे येणाऱ्या काळात कोणकोण सुविधा महाविद्यालय पुरवेल त्याची माहिती त्यांनी दिली. जिद्द व चिकाटीने विद्यार्थी कोणतेही पद मिळवू शकतो. ते त्यां सांगितले. कार्यक्रमाचे संचालन स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्राचे कार्यक्रम समन्वयक प्रा. डॉ. मोतीराज चव्हाण यांनी के तर आभार प्रा. सोमेश्वर वासेकर यांनी मानले.

कार्यक्रमाच्या यशस्वितेसाठी प्रा. आदित्य सारवे यांच्या मार्गदर्शनाखाली श्री. युवराज मेश्राम, श्री. आशि गायकवाड, श्री. गुप्ता, कु. रचना नंदेश्वर, कु. प्रिती राठोड, कु. निमजे यांनी प्रयत्न केले.

कार्यशाळाः—

भिवापूर महाविद्यालय,भिवापूर स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्राच्या वतीने दि. ३ एप्रिल २०१७ ते ८ एप्रिल २० या कालावधीमध्ये स्पर्धा परीक्षेसंबंधी विविध विषयाची कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. या कार्यशा उद्घाटन दि. ३ एप्रिल २०१७ ला नगर पंचायत भिवापूरच्या मुख्याधिकारी कु. सुचिता पानसरे यांच्या हस्ते झाला. कार्यशाळेला अध्यक्ष स्थानी भिवापूर महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रास्तावि महाविद्यालयाचे प्रा. डॉ. सुनिल शिंदे यांनी केले. त्यांनी आपल्या प्रास्ताविकातून विद्यार्थ्यांनी अभ्यास कसा कराव नाविन्यता कशी आणावी तसेच अभ्यासाची रूपरेषा आणि आपले अनुभव विद्यार्थ्यांसोबत व्यक्त केले.

कार्यशाळेच्या उद्घाटनप्रसंगी बोलतांना मुख्याधिकारी कु. सुचिता पानसरे यांनी सांगितले की, विद्यार्थ्य स्पर्धा परीक्षेचाच पर्याय का निवडावा तसेच स्पर्धा परीक्षेची तयारी कशी करावी या विषयी सविस्तर मार्गदर्शन के सोबतच महिलांनी प्रशासकीय सेवेत येवून आपला हातभार लावावा ही ठळक वैशिष्टे सांगितली.

विद्यार्थ्यांनी स्पर्धा परीक्षेचा अभ्यास करतांना सर्वप्रथम काय केले पाहिजे आणि त्याचा अभ्यास कसा के पाहिजे याची सविस्तर माहिती दिली. तसेच अभ्यासक्रम व प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप समजावून सांगितले.

कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांनी अध्यक्षीय भाषणातून विद्यार्थ्यांना आप बालपणीच्या आठवणी सांगून व्यक्ती अपयशातून कसा मार्ग काढतो, ते त्यांनी आपल्या अनुभवातून सांगितले. शिक्ष कोणीही श्रीमंत अथवा गरीब नसतो तो आपल्या अभ्यासू वृत्तीने विद्वान बनतो. त्याचप्रमाणे स्पर्धा परीक्षेच्या संद आपल्या भविष्यकालीन योजना काय आहेत ते त्यांनी विद्यार्थ्यांना सांगितले. या उद्घाटन कार्यक्रमाचे संचा प्रा. सोमेश्वर वासेकर यांनी तर आभार प्राणीशास्त्र विषयाच्या प्राध्यापिका डॉ. नितिशा पाटणकर यांनी मानले. याप्रसं महाविद्यालयाचे प्रा. डॉ. अनिता महावादीवार, डॉ. राजेश बहुरूपी, प्रा. आदित्य सारवे तसेच बहुसंख्य विद्यार्थी उपस्थि होते.

दि. ५ एप्रिल २०१७ ला भिवापूर तहसिल कार्यलयाच्या नायब तहसिलदार श्रीमती चैताली दराडे यांचे व्याख्य झाले. त्यांनी विद्यार्थ्यांना आपल्या व्याख्यानातून स्पर्धा परीक्षेच्या सर्व पायऱ्या समजावून सांगितल्या. PSI, STI, AS तसेच राज्यसेवा परीक्षेचा अभ्यासक्रमासोबतच मुलाखतीचे तंत्र व मंत्र त्यांनी समजावून सांगितले. त्याचप्रमाणे आ अनुभव त्यांनी कथन केले. विवाहानंतर त्यांनी या परीक्षेची तयारी कशी केली, अभ्यासाचे नियोजन कसे केले ते त्यां सांगितले. विद्यार्थ्यांनी सुध्दा आपले ध्येय निश्चित करून ते साध्य करण्यासाठी प्रामाणिक प्रयत्न करायला पाहिजे

विद्यार्थी स्वतःशी प्रामाणिक राहील तो अवश्य यशस्वी होतो. विद्यार्थ्यामध्ये जिद्द,चिकाटी व आत्मविश्वासाची नितांत गरज आहे.

या कार्यक्रमाप्रसंगी इंग्रजी विभागाच्या प्राध्यापिका डॉ. विनिता विरगंधम अध्यक्षस्थानी होत्या. त्यांनी सुध्दा आपल्या भाषणातून विद्यार्थ्यांना अभ्यासाच्या काही युक्त्या समजावून सांगितल्या.

दि. ६ एप्रिल २०१७ ला विदर्भ महाविद्यालयाचे प्राध्यापक डॉ. अमित गायधनी यांचे व्याख्यान झाले. त्यांनी विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षेचा अभ्यास करतांना भुगोल विषयाचा अभ्यास कसा करावा त्याविषयी सविस्तर मार्गदर्शन केले. तत्पूर्वी त्यांनी केंद्रीय लोकसेवा आयोगाच्या पूर्व व मुख्य परीक्षेचा अभ्यासक्रमं विद्यार्थ्याला समजावून सांगितला. भूगोल विषयाचा अभ्यास करीत असतांना काही युक्त्या सांगितल्या. याप्रसंगी स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्राचे समन्वयक प्रा. डॉ. मोतीराज चव्हाण उपस्थित होते.

दि. ७ एप्रिल २०१७ ला. **Narayana IAS Academy** चे संचालक श्री. अतुल परशुरामकर यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. त्यांनी आपल्या ॲकेडेमीमध्ये शिकविल्या जाणाऱ्या पध्दती सांगितल्या. तसेच त्यांनी सुध्दा **MPSC/UPSC/SSC** च्या परीक्षेसंबंधीचे अभ्यासक्रमाविषयी माहिती दिली. तसेच अभ्यास करण्याच्या पध्दती सांगितल्या. तसेच भूगोल, इतिहास, राज्यशास्त्र या विषयासोबतच चालू घडामोडीचा अभ्यास करण्याच्या पध्दती सांगितल्या. कमी वेळात जास्तीत जास्त अभ्यास करून आपले ध्येय साधता येवू शकते.

दि. ८ एप्रिल २०१७ ला महिला कला महाविद्यालयाचे प्रा. उपेंद्र बागुल यांचे मार्गदर्शन झाले. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे ज्येष्ठ प्रा. डॉ. सुनिल शिंदे उपस्थित होते. त्यांनी पाहुण्याचा परिचय करून दिला.

पाहुण्यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करीत असतांना अर्थशास्त्र या विषयाचा अभ्यास कसा करावा या विषयी मार्गदर्शन केले. त्याआगोदर त्यांनी अभ्यासाचा प्रारंभ व नियोजन कसे असावे, गुणवत्ता पूर्ण अभ्यास तसेच त्यांचे तंत्र, परिपूर्ण अभ्यासाच्या मोजक्या टिप्स याची माहिती दिली तसेच राज्यसेवा पूर्व व मुख्य परीक्षेमध्ये अर्थव्यवस्था घटकाची तयारी कशी करावी ते सांगितले. पंचवार्षिक योजनेचा पूर्ण अभ्यास त्यांनी मोजक्या वेळेत कसा करावा त्याच्या पध्दती समजावून सांगितल्या. तसेच अर्थशास्त्र विषय कसा सोपा आहे ते त्यांनी आपल्या मार्गदर्शनातून विद्यार्थ्यासमोर सिध्द करून दाखविले. याप्रसंगी स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्राचे समन्वयक प्रा. डॉ. मोतीराज चव्हाण उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे संचालन गिरीश गुप्ता तर आभार अमिन पटेल यांनी मानले.

दि. ३ एप्रिल २०१७ ते ८ एप्रिल २०१७ या कालावधीमध्ये चाललेल्या या कार्यशाळेचा लाभ कला, वाणिज्य, विज्ञान व इंजिनिअरींगच्या विद्यार्थ्यांनी घेतला. हा कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी महाविद्यालयाचे प्रा. डॉ. सुनिल शिंदे, प्रा. डॉ. राजेश बहुरूपी, प्रा. सोमेश्वर वासेकर, प्रा. डॉ. नितिशा पाटणकर, प्रा. डॉ. विनिता विरगंधम, प्रा आदित्य सारवे, तसेच शिक्षकेत्तर कर्मचारी, स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्राचे विद्यार्थी गिरीश गुप्ता, राहुल शेंडे, महेश चौधरी, प्रशांत उईके, अमिन पटेल, जयभिम पाटील, कु. नितु वाघ, कु. रूपाली नागदेवते, कु. अंबादे, कु. स्नेहल राठोड, कु. निधी साबळे इ. विद्यार्थ्यांनी अथक परिश्रम घेऊन ही कार्यशाळा यशस्वी केली.

डॉ. मोतीराज चव्हाण
कार्यक्रम समन्वयक
स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र

सांस्कृतिक अहवाल

वार्षिक अहवाल सत्र. २०१६-२०१७

सत्र २०१६–२०१७ या शैक्षणिक वर्षात नियमित अभ्यासक्रमासोबत सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन भिवापू महाविद्यालयात करण्यात आले. महाविद्यालयीन विद्यार्थ्याच्या अंगी असणाऱ्या कलात्मक सुप्त गुणांना वाव मिळा महाविद्यालयीन जीवनात विद्यार्थ्यांना एक वेगळे दालन, व्यासपीठ मिळावे. भविष्यात विद्यार्थ्यांची सर्वांगीण उन्न व्हावी हा यामागचा उद्देश समोर ठेऊन महाविद्यालयातील सांस्कृतिक समितीतर्फे सत्रातील पहिल्या व दुस शैक्षणिक सत्रात विविध उपक्रम राबविले गेले त्या शैक्षणिक व सांस्कृतिक कार्यक्रमाचा आढावा पुढीलप्रमाणे–

दि. १.८.२०१६ ला महाविद्यालयात लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी व लोक शाहीर अण्णाभाऊ साठे जयंतीचा कार्यक्र डॉ. शिन्दे, डॉ. चव्हाण, डॉ. नंदनवार यांच्या उपस्थितीत घेण्यात आला. विद्यार्थ्यासाठी प्राध्यापकांनी कला व वाणि शाखेत वर्गतासात हा कार्यक्रम घेऊन विद्यार्थ्यांना दोन्ही थोर विभूतींच्या संदर्भात मोलाचा संदेश दिला. दोन्ही विभूतीं वर्गात श्रद्धांजली वाहण्यात आली.

दि. १५.८.२०१६ रोजी महाविद्यालयाच्या प्रांगणात मा. प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांच्या हस्ते ध्वजारोहणा कार्यक्रम पार पडला. यावेळी शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी गावातील प्रतिष्ठित नागरीक तसेच वरीष्ठ व कनि विभागातील विद्यार्थी बहुसंख्येने उपस्थित होते.

दिनांक ५ सप्टेंबर २०१६ रोजी डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांच्या जयंती निमित्य "शिक्षक दिनाच्या" कार्यक्रमा आयोजन करण्यात आले. डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांच्या जयंती निमित्य प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांच्या अध्यक्षतेखाल डॉ.सुनिल शिंदे, व डॉ. किशोर शेंडे सांस्कृतिक समिती सचिव प्रा. सोमेश्वर वासेकर या अतिथींच्या प्रमुख उपस्थित कार्यक्रम संपन्न झाला.

दिनांक २ ऑक्टोंबर २०१६ रोजी महात्मा गांधी जयंतीचा कार्यक्रम प्रसंगी मा. प्राचार्याच्या अध्यक्षतेखा महात्मा गांधीजीच्या प्रतिमेला माल्यार्पण करुन अभिवादन करण्यात आले. नंतर संपूर्ण गावातून शांतता दिंडी काढण्य आली. साक्षरता, व्यसनमुक्ती, पर्यावरण, लोकसंख्येवर नियंत्रण व शांततेचा संदेश दिंडीच्या व फलक तसेच नारे यांच माध्यमातून देण्यात आला. मा. प्राचार्याच्या अध्यक्षतेखाली महाविद्यालयात समारोपीय कार्यक्रम घेण्यात आला.

दि. ११/०९/२०१६ ला जेसीआय भिवापूर व्दारे आयोजित जेसी विक २०१६ च्या माध्यामातुन आयोजि वकृत्व स्पर्धेत महाविद्यालयातील कु. पल्लवी वासनिक वर्ग ११ वा सायन्स हिने प्रथम तर कु. निधी साबळे हिने व्दित क्रमांक मिळविला.

दि. ११.१०.२०१६ रोजी राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज यांच्या पुण्यतिथीचा कार्यक्रम संपन्न झाला. राष्ट्रसंतावर दो सामुदायिक प्रार्थना, व डॉ. शिंदे यांनी विचार व्यक्त केले.

दि. १५.१०.२०१६ ला महाविद्यालयात सांस्कृतिक कमिटीतर्फे विद्यार्थ्यांची सांस्कृतिक समिती गठन करण्यात आ अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष व सदस्यांची निवड केली.

दि. २४.१०.२०१६ ला संस्थेचे संस्थापक शिक्षणमहर्षी मा. स्व. भाऊसाहेब मुळक यांच्या पुण्यतिथीचा कार्य घेण्यात आला. या निमित्य गावातील गरीब व होतकरु नागरीकांना महाविद्यालयातर्फे अन्नदान, ब्लॅकेट व वस्त्र करण्यात आले.

विश्वरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या ५९ व्या महापरिनिर्वाण दिनानिमित्य ६ डिसेंबर २०१६ रो मा. प्राचार्य यांच्या अध्यक्षतेखाली कार्यक्रम संपन्न झाला. या प्रसंगी सर्व शिक्षक/शिक्षकेत्तर कर्मचारी उपस्थित ह

दिनांक १०.१२.२०१६ ला विचारवेध विचार मंथन पुणेव्द्वारा आयोजित निबंध स्पर्धेत महाविद्यालयात विद्यार्थीनी कु.स्मिता सातपुते, बी.ए.भाग–३ हिने भाग घेतला. त्यामुळे तिला बक्षिस व प्रमाणपत्र देवून विचारवेध संस्थे गौरविण्यात आले.

दि. ३०/१२/२०१६ रोजी महाराष्ट्र शासनातर्फे पाणी पुरवठा व स्वच्छता अंतर्गत तालुकास्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा–पंचायत समिती भिवापूर जि.नागपूर, मार्फत घेण्यात आली. या वक्तृत्व स्पर्धेत महाविद्यालयातील वरिष्ठ व कनिष्ठ विभागातील विद्यार्थ्यांनी भाग घेऊन प्रथम–५००० रु, व्दितीय–३००० रु, व तृतिय– २००० रु बक्षिस पटकावले. प्रथम व द्वितीय क्रमांकाच्या विद्यार्थ्यांची जिल्हा स्तरावर वरिष्ठ विभाग प्रथम–कु. रचना नंदेश्वर, द्वितीय– कु.स्नेहल राठोड, तृतीय–कु.निधी साबळे कनिष्ठ विभाग प्रथम –कु. पल्लवी वासनिक व तृतीय– बादल पिल्लेवान यांची दि. १३.१.२०१७ ला जिल्हास्तरीय स्पर्धेसाठी निवड करण्यात आली.

दि. १४.१.२०१७ ला महाविद्यालयात सांस्कृतिक कमिटीतर्फे विद्यार्थ्यांची सांस्कृतिक समिती गठन करण्यात आली. अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष व सदस्यांची निवड करण्यात आली.

२६ जानेवारी २०१७ रोजी ध्वजारोहणाचा कार्यक्रम मा. प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांच्या हस्ते संपन्न झाला.

दि. २९.०१.२०१७ ला के.डी.के. कॉलेज ऑफ इंजिनिअरींग, नागपूर येथे आयोजित नवोन्मेश–२०१७ च्या प्रसंगी महाविद्यालयीन कर्मचाऱ्यांच्या माध्यमातून देशभक्तीपर नाटक प्रस्तुत करण्यात आले. तसेच विद्यार्थ्यांनी देशभक्तीपर नृत्य सादर केले. त्यात त्यांना व्दितीय पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.

दि. २, ३ व ४ फेब्रुवारी २०१७ या दिवशी महाविद्यालयात 'वार्षिकोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले.

दि. २.२.२०१७ ला विविध क्रीडा स्पर्धाचे उद्घाटन मा. प्राचार्य डॉ. जॉर्ज यांच्या हस्ते करण्यात आले. कबड्डी, कॅरम, पॉवर लिप्टिंग, वेट लिप्टिंग, चमचा निंबू, चाकलेट स्पर्धा, पोता दौड ई. स्पर्धा पार पडल्या.

दि. ३.२.२०१७ ला प्राचार्य विनयजी बाबर यांच्या हस्ते वार्षिकोत्सवाच्या सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे उद्घाटन करण्यात आले. यावेळी अध्यक्ष मा. श्री. अग्रवाल साहेब, प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज, प्रमुख अतिथी म्हणून नगर पंचायतचे नगराध्यक्ष श्री. लवजी जनबंधु, मा. दिलीपजी गुप्ता, मा. शफीजी शेख, मा. शंकरजी डडमल, डॉ. सुनिल शिंदे, डॉ. किशोर शेंडे, डॉ. मधुकर नंदनवार, मा. शरद मिरे, श्री.सुरेश वाघमारे, श्री लेखराम उरकुडकर उपस्थित होते. यावेळी ग्रंथालयाव्दारे प्राध्यापकांकडील संग्रहित ग्रंथाची ग्रंथ प्रदर्शनी लावण्यात आली. उद्घाटन कार्यक्रमानंतर लगेच उद्घाटक व पाहुण्यांनी रांगोळी, पोस्टर स्पर्धा, औषधी वनस्पती व विज्ञान प्रदर्शनी इ. स्पर्धाचे उद्घाटन करुन समाधान व्यक्त केले. यावेळी महाविद्यालयातील गुणवत्ता प्राप्त विद्यार्थ्यांचा माजी विद्यार्थी संघटनेच्या पदाधिकाऱ्यांकडून सत्कार करुन गौरविण्यात आले. याच दिवशी आनंद मेळावा, व एकाकिंका स्पर्धा संपन्न झाल्या. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. सोमेश्वर वासेकर, संचालन कु.ज्योती बांते, व आभार डॉ. अनिता महावादीवार ह्यांनी मानले. याच दिवशी वार्षिकोत्सव कार्यक्रमात गीतगायन, एकांकिका व फॅशन शो चे आयोजन करण्यात आले.

दि. ४ फेब्रुवारी २०१७ एकल व समुह नृत्य स्पर्धा घेण्यात आल्या. याच दिवशी दुपारी ४.३० वाजता बक्षिस वितरणाचा कार्यक्रम अध्यक्ष प्राचार्य डॅा. जार्ज यांच्या अध्यक्षतेखाली तसेच प्रा.एस. के. शिन्दे, प्रा. के. जी. शेन्डे यांच्या प्रमुख उपस्थितीत घेण्यात आला व पाहुण्याच्या हस्ते क्रीडा व सांस्कृतिक स्पर्धात क्रमांक मिळविणाऱ्या विद्यार्थ्यांना तसेच वर्षभरात घेण्यात आलेल्या विविध स्पर्धा मध्ये क्रमांक पटकविणाऱ्या विद्यार्थ्यांना बक्षिसे देण्यात आली. या कार्यक्रमानंतर महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांनी भोजनाचा आस्वाद घेतला. वार्षिकोत्सवाच्या आयोजनाची जबाबदारी सांस्कृतिक विभाग प्रमुख व समिती सचिव प्रा.सोमेश्वर वासेकर यांनी पार पाडली. समारोपीय कार्यक्रमाचे संचालन डॉ. कुरैशी यांनी तर आभार प्रा.सोमेश्वर वासेकर यांनी मानले. वार्षिकोत्सव संपन्न करण्याकरीता महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. जोबी जॉर्ज यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभले. तसेच महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक, प्राध्यापिका, शिक्षकेत्तर कर्मचारी व विद्यार्थ्यांनी मोलाचे सहकार्य व परिश्रम घेतले.

दिनांक ३०/०४/२०१७ ला जनकल्याण मानव सेवा बहुउद्देशीय संस्था, हिंगणघाट, जिल्हा वर्धाद्वारे आयोजित राज्यस्तरीय निबंध स्पर्धेमध्ये महाविद्यालयातील श्री सोमेश्वर गो.वांढरे व श्री गोलुप्रसाद जी. जेठामल, बी.ए.भाग–२ च्या विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेंतला.

प्रा. सोमेश्वर वासेकर
समिती सचिव

महिला अध्ययन व सेवा केंद्र
वार्षिक अहवाल - २०१६ - १७

निरंतर प्रौढ शिक्षण व विस्तार विभागा अंतर्गत महिला अध्ययन व सेवा केंद्राची स्थापना भिवापूर महाविद्यालय भिवापूर येथे २०१६–१७ या सत्रात करण्यात आली. महाविद्यालयात स्थापना करण्यात आलेल्या महिला अध्ययन व सेवा केंद्रात बी.कॉम. भाग १ चे ५५ विद्यार्थी, बी.एस.सी. भाग १ चे ३२ विद्यार्थी, एम.ए. भाग १ (अर्थशास्त्र) चे १४ विद्यार्थी, एम.ए. भाग १ (समाजशास्त्र) चे ०३ विद्यार्थी, एम.ए.भाग १ (राज्यशास्त्र) चे ०६ विद्यार्थी, अशा एकूण ११० विद्यार्थ्यांची नोंदणी विद्यापीठ स्तरावर करण्यात आली. २०१६–१७ या सत्रात महिला अध्ययन व सेवा केंद्रांतर्गत विद्यापीठ परिपत्रकानुसार विविध कार्यक्रमांचे आयोजन महाविद्यालयीन स्तरावर करण्यात आले.

सत्रारंभी ८ सप्टेंबर, आंतरराष्ट्रीय साक्षर दिनानिमित्त दि. २०–.९–२०१६ ला 'राष्ट्रविकासात साक्षर महिलांची भूमिका' या विषयावर महिला अध्ययन व सेवा केंद्राअंतर्गत निबंध स्पर्धा घेण्यात आली. निबंध स्पर्धेत एकूण १८ विद्यार्थ्यांनी भाग घेतला. या स्पर्धेत कु. मेघा पिंपळकर (बी कॉम भाग १) हिने प्रथम क्रमांक पटकविला तर दुसरा क्रमांक श्री. अंकेश रेहपाडे या विद्यार्थ्यांनी मिळविला. दि. २६–०९–२०१६ ला महिला अध्ययन व सेवा केंद्र तसेच राष्ट्रीय सेवा योजना यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'स्त्रियांचे संरक्षण : आजच्या काळाची गरज या विषयावर मा. शिवाली देशपांडे रिटायर्ड फ्लाईंग ऑफिसर प्रहार, नागपूर यांच्या मार्गदर्शनाचा कार्यक्रम पार पडला. सदर कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज उपस्थित होते. या कार्यक्रमात महाविद्यालयातील एकूण 200 विद्यार्थी उपस्थित होते. दि. २८–०९–२०१६ ला सकाळी १०.०० वाजता महाविद्यालयातील इनडोअर स्टेडिअम येथे मोफत आरोग्य तपासणी शिबीर पार पडले. या शिबीरात एकूण ८१ विद्यार्थिनींची आरोग्य तपासणी करण्यात आली. सदर शिबिरात प्राथमिक आरोग्य केंद्र, सोमनाळा येथील श्री. एस.एस. दुधाट, ग्रामीण रुग्णालय, भिवापूर येथील डॉ. काळे, डॉ. गोस्वामी यांनी मोलाचे योगदान दिले.

दि. १ डिसेंबर, २०१६ ला भिवापूर येथे जाग[ति] एड्स दिनानिमित्त्य रॅलीचे आयोजन करण्यात आ[ले] महिला अध्ययन व सेवा केंद्राअंतर्गत स्त्रियांच्या वर्त[मान] प्रश्नांवर आधारीत विविध फलकांचे सादरीकरण क[रून] वर्तमानातील स्त्रियांच्या ज्वलंत प्रश्नांवर प्रकाश टाकण्या[त] आला. याशिवाय यावर उपाय योजना म्हणून भारती[य] दंड विधानाअंतर्गत केलेल्या कायद्यांची माहिती भिवा[पूर] येथील जनतेला मिळावी यासाठी रॅलीत पत्रके वाटण्या[त] आली.

दि. २५–०१–२०१७ ला 'हुंडा प्रतिबंधक काय[दा] तसेच घरगुती अत्याचार अधिनियम २००५' या विषया[वर] ॲड. नागोसे, तालुका सत्र न्यायालय, भिवापूर या[ंचे] मार्गदर्शन कार्यक्रम पार पडला. सदर कार्यक्रम प्रस[ंगी] ॲड. मांडवकर, ॲड. पिंपळकर, तालुका सत्र न्यायाल[य] भिवापूर तसेच मा. श्री. नरहरी पेंदाम, सामाजिक कार्यक[र्ते] भिवापूर, मा. सौ. चैताली दराडे, तहसिलदार, तहसि[ल] कार्यालय, भिवापूर इ. मान्यवर उपस्थित होते. [या] कार्यक्रमात त्यांनी घरगुती अत्याचार, बलात्कार याविष[यी] विविध उदाहरणे देऊन जनतेत या कायद्याविषयी जा[गृती] निर्माण करुन दिली. या कार्यक्रम प्रसंगी अध्य[क्ष] गावातील स्त्री–पुरुष तसेच महाविद्यालयातील विद्या[र्थी] असे एकूण २०० च्या संख्येने उपस्थिती होती.

दि. ०३–०२–२०१७ ला वार्षिकोत्सवानिमि[त्त] वार्षिकोत्सव समिती तसेच महिला अध्ययन व सेवा के[ंद्र] यांच्या संयुक्त विद्यमाने रांगोळी स्पर्धा, पोस्टर स्प[र्धा] तसेच पुष्पगुच्छ स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आ[ले.] विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना वाव मिळावा हा यामा[गील] उद्देश आहे. रांगोळी स्पर्धेत कु. मेघा पिंपळ[कर] (बी कॉम. भाग १) हिने प्रथम क्रमांक मिळविला [तर] दुसरा क्रमांक मयुरी अलोणे हिने पटकाविला. पुष्पगु[च्छ] स्पर्धेत कु. विना भोयर हिने प्रथम क्रमांक मिळविला [तर] द्वितीय क्रमांक श्री. प्रदीप कापगते या विद्यार्थ्या[ने] मिळविला. पोस्टर स्पर्धेत प्रथम क्रमांक कु. अश्वि[नी] बन्सोड हिने मिळविला तर द्वितीय क्रमांक कु. नितू [...] हिने मिळविला. या स्पर्धेत एकूण 60 विद्यार्थ्यांनी [भाग घेतला.]

[illegible]. 'कामाच्या ठिकाणी महिलांचा लैंगिक छळ संरक्षण अधिनियम २०१३' या बाबत ॲड. साधना एम. येरणे, डॉ. मिलिंद येरणे, कॉलेज ऑफ लॉ, कोंढा–कोसरा, ता. पवनी, जि. भंडारा यांच्या मार्गदर्शनाचा कार्यक्रम पार पडला. सदर कार्यक्रमात ॲड. संगिता गेडाम, कोंढा–कोसरा, महाविद्यालयाचे ज्येष्ठ प्रा. डॉ. शिंदे सर तसेच प्रा. डॉ. शेंडे सर उपस्थित होते. प्रमुख मार्गदर्शक ॲड. साधना एम येरणे यांनी महिलांच्या लैंगिक छळाची विविध उदाहरणे देऊन महिला संरक्षणासाठी केलेल्या विविध कायदद्यांची माहिती देण्यात आली. दि. [illegible]–०२–२०१७ ला महिला अध्ययन व सेवा केंद्राअंतर्गत महाविद्यालयातील विद्यार्थी, प्राध्यापक तसेच शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांनी दान केलेल्या ब्लँकेट, कपडे, धान्य व पैसा इ. वस्तूंचे वितरण हिमांशी मतिमंद निवासी विद्यालय, भिवापूर येथे करण्यात आले. दि. २७–०२–२०१७ ला 'स्त्रिया व वर्तमानातील आव्हाने' या विषयावर डॉ. वर्षा गुप्ता यांचा मार्गदर्शनाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. या कार्यक्रमात महविद्यालयातील एकूण ५० विद्यार्थी उपस्थित होते. सदर कार्यक्रमात अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ. शिंदे सर उपस्थित होते. प्रमुख मार्गदर्शिका म्हणून लाभलेल्या डॉ. गुप्ता मॅडम यांनी वर्तमान काळात स्त्रियांवर होत असलेला अन्याय, अत्याचार तसेच बलात्काराचे विविध प्रसंग वर्णन करून सांगितले. तसेच स्वतःच्या स्वानुभवावरुन विद्यार्थ्यांना काही टिप्सही दिल्या. यासोबतच त्यासंबंधी काही प्रात्यक्षिकांचे सादरीकरणही करण्यात आले. त्यावरुन वर्तमानातील आव्हाने कशी स्विकारावीत याविषयीची कल्पना विद्यार्थ्यांना मिळाली.

सत्राच्या शेवटी दि. १३ मार्च, २०१७ ला महिला अध्ययन व सेवा केंद्रा अंतर्गत एकूण ४७ विद्यार्थ्यांनी माहिती संकलन प्रकल्प तसेच राष्ट्रसंत संस्कार प्रकल्पाचे कार्य पूर्ण केले. अशाप्रकारे निरंतर प्रौढ शिक्षण व विस्तार विभागांतर्गत आलेल्या परिपत्रकाप्रमाणे तसेच परिपत्रकाशिवाय इतरही कार्यक्रम घेण्यात महिला अध्ययन व सेवा केंद्राला यश आले. या यशामागे महाविद्यालयाचे आदरणीय प्राचार्य डॉ. जॉर्ज सर यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभले.

प्रा. ए. व्ही. महावादीवार
समिती सचिव
महिला अध्ययन व सेवा केंद्र

लोकसंख्या शिक्षण मंडळ
वार्षिक अहवाल - सत्र २०१६ - २०१७

भिवापूर महाविद्यालयामध्ये दरवर्षी प्रमाणे यावर्षी सत्र २०१६–१७ करीता लोकसंख्या शिक्षण मंडळाची स्थापना करण्यात आली. या सत्रामध्ये एकूण ६८ स्वयंसेवकांनी नोंदणी केली. दिनांक २०–०७–२०१६ ला "पाणी अडवा– पाणी जिरवा" व "हागणदारी मुक्त गांव" या विषयावर भिवापूर महाविद्यालयामध्ये वक्तृत्व स्पर्धा घेण्यात आली. तसेच दि. २१–०७–२०१६ ला भिवापूर महाविद्यालयातर्फे वक्तृत्व स्पर्धा घेण्यात आली. तसेच दि. २१–०७–२०१६ ला भिवापूर महाविद्यालयातर्फे गावात जनजागृती दिंडी चे आयोजन करण्यात आले. नागपूर शाहीर मंडळी मार्फत 'जिचकार सभागृह भिवापूर येथे जनजागृतीव उदबोधन कार्यक्रम घेण्यात आला.महाविद्यालयाच्या लोकसंख्या शिक्षण मंडळाच्या वतीने १२ ऑगस्ट २०१६ ला आंतरराष्ट्रीय युवा दिन साजरा करण्यात आला. या दिनानिमित्य महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना एड्स विषयी जागृती निर्माण व्हावी या उद्देशाने एकात्मिक सल्ला व चाचणी केंद्र, ग्रामीण रुग्णालय भिवापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने डॉ. हिवरकर, डॉ. शिशीर गोस्वामी, डॉ. अश्विनी काळे, श्री. ओमप्रकाश पोटभरे, आरती झलके, प्रतिभा मरकाडे, श्री. साने यांनी एड्स या आजाराविषयी प्राथमिक माहिती व रोगापासून कसे संरक्षण करता येईल या विषयी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले गेले. महाविद्यालयाचे ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ. सुनिल शिंदे हे कार्यक्रमाचे अध्यक्ष तर रा.से.यो कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. विजय दिघोरे हे प्रमुख पाहुणे म्हणून व्यासपीठावर उपस्थित होते.

दिनांक २५–०९–२०१६ ला सकाळी ११.०० ते १.०० यावेळेत निबंध स्पर्धा 'बेटी, बचाव, बेटी पढाव', व 'स्वच्छ भारत, स्वस्थ भारत' या विषयांवर घेण्यात आली. या निबंध स्पर्धेत एकूण 37 विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता. कु. स्नेहल राठोड हिने प्रथम क्रमांक पटकाविला तर कु. अश्विनी वाघमारे हिने द्वितीय क्रमांक मिळविला. याशिवाय प्रोत्साहनपर क्रमांक कु. रचना नंदेश्वर हिला मिळाला.

दिनांक २६–०९–२०१६ ला 'मार्गदर्शन कार्यक्रमाचे' आयोजन करण्यात आले होते. मार्गदर्शक म्हणून मा. शिवाली देशपांडे (रिटायर्ड फ्लाईंग ऑफीसर,, प्रहार, नागपूर) यांनी 'स्त्रियांचे आत्मसंरक्षण–आजच्या काळाची गरज या विषयावर महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना, मुलींना स्व संरक्षण कसे करता येईल व राष्ट्रीयत्वाची भावना जागृत करुन विद्यार्थ्यांमध्ये जोश निर्माण केला.

दिनांक २८–०९–२०१६ ला मोफत आरोग्य तपासणी शिबीर चे आयोजन ग्रामीण रुग्णालय भिवापूर व तालुका आरोग्य कार्यालय भिवापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने डॉ. शिशीर गोस्वामी, डॉ. अश्विनी काळे, डॉ. सोनाली दुधाट व त्यांचे सहकारी आरोग्य सेवक श्री. आर. व्ही. मांदळे, वाय. एस. मेश्राम, व्ही. एन. जांभळै, सौ. योगिता पांडे व औषधी निर्माता कु. मृणाली नागदेवे असे एकूण ९ लोकांनी सकाळी ११ ते १ ला सुमारे २६० विद्यार्थ्यांनी आपली आरोग्य तपासणी करुन औषधीचे वितरण करण्यात आले. दि. २९–०९–२०१६ ला मार्गदर्शन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते अंधश्रद्धा निर्मूलन कार्यक्रमा अंतर्गत मार्गदर्शक मा. श्री. प्रशात सपाटे सचिव म.रा.अ.नि.स. व त्यांचे सहकारी मा. राजेश वानखेडे यांनी प्रात्यक्षिकासह अंधश्रद्धा निर्मूलन काळाची गरज या विषयावर मार्गदर्शन केले. या प्रसंगी तालुका अध्यक्ष (अनिस) श्री. पुरुषोत्तम भिसीकर व सचिव श्री साबीर शेख यांनी मार्गदर्शन करुन विद्यार्थ्यांमधून अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती (अनिस) ची कार्यकारिणी गठीत केल्या गेली.

दिनांक ०१–१०–२०१६ ला सकाळी ११.०० ते १.०० या वेळेत व्यसनमुक्ती मार्गदर्शन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. हा कार्यक्रम अनिकेत व्यसनमुक्ती उपचार व पुनर्वसन केंद्र उमरेड यांच्या संयुक्त विद्यमाने मा. श्री. इंद्रपाल गजघाटे प्रोजेक्ट डायरेक्टर मा. देविदास चपटे सल्लागार सौ. सुरेखा मेश्राम यांनी मार्गदर्शन केले.

दि. ०२–१०–२०१६ ला स्थानिक भिवापूर महाविद्यालयात जागतिक अहिंसा दिवस व स्वच्छ भारत, स्वस्थ भारत या निमित्त रॅलीचे व स्वच्छ भारत अभियानाअंतर्गत स्वच्छता कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांनी राष्ट्रपिता महात्मा गांधी यांच्या प्रतिमेला माल्य अर्पण करुन, दिंडीला हिरवी झेंडी दाखवून रॅलीची सुरुवात केली. भिवापूर महाविद्यालयाच्या वतीने काढण्यात आलेल्या जागतिक अहिंसा दिन दिंडीत महाविद्यालयाच्या कनिष्ठ व वरीष्ठ विभागातील सर्व विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी प्रामुख्याने उपस्थित होते. बेटी बचाव, बेटी पढाव, स्वस्थ भारत, झाडे लावा, झाडे जगवा, शिकलेली आई घरादाराला पुढे नेई, दारुची नशा जीवनाची दुर्दशा अशा विविध घोषवाक्यांनी गावात जनजागरण करण्यात आले. दिंडीचा समारोप महाविद्यालयाच्या प्रांगणात करण्यात आला. तसेच त्यानंतर स्वच्छ भारत अभियाना अंतर्गत महाविद्यालयातील परिसर व गावातील भिमादेवी परीसरातील जागेची साफसफाई करण्यात आली. अशाप्रकारे सप्ताह यशस्वी करण्यासाठी शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी तसेच लोकसंख्या शिक्षण मंडळाच्या स्वयंसेवकांनी अथक परिश्रम घेतले.

दि. ०१–१२–२०१६ ला जागतिक एड्स दिन असल्यामुळे ग्रामीण रुग्णालय, अनिकेत बहुउद्देशीय संस्था, उमरेड द्वारा व्यसनमुक्ती उपचार व पुनर्वसन केंद्र, राष्ट्रीय सेवा योजना, लोकसंख्या शिक्षण मंडळ यांच्या संयुक्त विद्यमाने गावातून एड्स रॅली काढण्यात आली. रॅलीची सुरुवात महाविद्यालयातून प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांनी हिरवी झेंडी देऊन करण्यात आले व येथून ग्रामीण रुग्णालय येथे जाऊन ग्रामीण रुग्णालयाचे प्रभारी वैद्यकीय अधिक्षक डॉ. व्हि. टी. मस्के यांच्यासोबत गावातील चौका–चौकातून विद्यार्थ्यांनी पथनाट्य सादर केली. गावातील चौका–चौका मध्ये विद्यार्थ्यांनी एड्स, पर्यावरण, स्वच्छता, सिकलसेल इत्यादीवर विद्यार्थ्यांनी पथनाट्य सादर केली. जागतिक एड्स दिनानिमित्त्य रॅलीमध्ये महाविद्यालयाच्या कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागातील सर्व विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी प्रामुख्याने उपस्थित होते. एड्स निर्मुलनावर व स्वच्छता यावर विविध घोषवाक्य आणि पर्यावरण व व्यसनमुक्ती वर 'झाडे लावा झाडे जगवा' 'शिकलेली आई घरादाराला पुढे नेई' , 'दारुची नशा जीवनाची दुर्दशा' अशा विविध घोषवाक्यांनी गावात जनजागरण करण्यात आले.रॅलीचा समारोप भिवापूर महाविद्यालय, भिवापूर येथे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांच्या अध्यक्षतेखाली करण्यात आला. याप्रसंगी अनिकेत व्यसनमुक्ती उपचार व पुनर्वसन केंद्र उमरेड चे अध्यक्ष सौ. माधुरीताई भिवगडे, श्री अजय साने, प्रोजेक्ट मॅनेजर सिकलसेल, श्री. इंद्रपाल गजघाटे, श्री. मंगेश निखार, श्री. देविदास चट्ये, ग्रामीण रुग्णालयातील श्री. डॉ. हिवरकर, डॉ. अश्विनी काळे, श्री. ओमप्रकाश पोटभरे, आरती झलके, प्रतिभा मरकाडे, श्री साने, तसेच प्रा. डॉ. विजय दिघोरे, प्रा. डॉ. सुनिल शिंदे, प्रा. डॉ. मोतीराज चव्हाण, महाविद्यालयाचे लोकसंख्या शिक्षण मंडळाचे प्रभारी प्रा. डॉ. राहील कुरैशी, महाविद्यालयाच्या कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागातील सर्व विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी उपस्थित होते. या प्रसंगी पाहुण्यांनी एड्स या गंभीर आजारा संबंधी माहिती देऊन विद्यार्थ्यांना जागृत केले. व विद्यार्थ्यांना शपथ देण्यात आली. तसेच प्रा. डॉ. जोबी जॉर्ज यांनी आपल्या अध्यक्षीय भाषणातून एड्स या विषयावर आजच्या तरुण वर्गाने गंभीरपणे पाहिले पाहिजे, तसेच या आजाराविषयी जनजागृती करुन समाजाला योग्य दिशा देण्याचे कार्य केले पाहिजे असे सांगितले. तसेच या आजाराविषयी प्राथमिक माहिती विद्यार्थ्यांना सांगितली. या रॅलीमध्ये गावातील संपूर्ण डॉक्टर मंडळी व गावातील प्रतिष्ठित नागरीक सहभागी झाले होते.

भिवापूर महाविद्यालयाच्या लोकसंख्या शिक्षण मंडळाच्या माध्यमातून महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांकरीता सिकलसेल तपासणी शिबीराचे आयोजन करण्यात आले. हे शिबीर प्राथमिक आरोग्य केंद्र, सोमनाळा यांच्या माध्यमातून दिनांक १३ व १४ जानेवारी २०१७ ला श्री. अजय साने, प्रोजेक्ट मॅनेजर, सिकलसेल, डॉ. सोनाली दुधाट, आरोग्य अधिकारी यांनी सिकलसेल आजाराविषयी मार्गदर्शन केले. त्यानंतर वरील मंडळी व त्यांचे सहकारी आरोग्य सेवक श्री. आर. व्ही. मांदळे वाय.एस. मेश्राम, व्ही. एन. जांभळे, सौ. योगिता पांडे व औषधी निर्माता कु. मृणाली नागदेवे यांच्या नेतृत्वात महाविद्यालयातील एकूण २६१ विद्यार्थ्यांची सिकलसेल तपासणी करण्यात आली. त्यामध्ये एकूण ११ संशयित रुग्ण आढळून आले. महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना पथकाचे महाविद्यालयीनस्तरीय सत्र २०१६–१७ विशेष वार्षिक शिबीर दिनांक २२–०१–२०१७ ते २८–०१–२०१७ या कालावधीत अड्याळ पुनवर्सन, या दत्तक ग्रामी संपन्न झाले. या शिबीरा दरम्यान लोकसंख्या शिक्षण मंडळाच्या वतीने दि. २६–०१–२०१७ ला दुपारच्या सत्रात २.३० वाजता व्सनाधीनता आणि आजची युवा पिढी या विषयावर प्रा. डॉ. गोपीचंद निंबार्ते, व्ही.एन.आय.टी., नागपूर यांचे व्याख्यान झाले. या मार्गदर्शनात त्यांनी सद्यःस्थितीत युवकांची व्यसनाधिनतेकडे असणारी ओढ याविषयी चिंता व्यक्त करुन त्यामुळे होणारे दुष्परिणाम सांगितले. सदर कार्यक्रमात मा. श्री. सुमीत माहुरे, रा.तु.म. नागपूर विद्यापीठ, नागपूर हे उपस्थित होते.

दिनांक ११ फेब्रुवारी २०१७ ला स्व. भाऊसाहेब मुळक यांच्या ८६ व्या जयंतीनिमित्य दानपेटी (आल्म बॉक्स) द्वारा साहित्य गोळा करण्याचे आयोजन करण्यात आले होते. मा. स्व. भाऊसाहेब मुळक यांच्या सामाजिक व शैक्षणिक कार्याला उजाळा मिळावा म्हणून लोकसंख्या शिक्षण मंडळाच्या वतीने महाविद्यालयातील विद्यार्थी शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी व विविध स्वयंसेवी संस्थेच्या वतीने कपडे, ऊनी कपडे, ब्लँकेट, धान्य (तांदूळ, गहू, दाळ, पीठ) इ. व पैसे गोळा करण्यात आले. पैश्यामधून बिस्कीटे, ब्लँकेट घेण्यात आले. आणि गोळा झालेल्या वस्तू व सर्व साहित्याचे दिनांक ११–०२–२०१७ ला आल्म बॉक्स द्वारा हिमांशी मतिमंद विद्यालय भिवापूर येथे डॉ. जोबी जॉर्ज यांच्या मार्गदर्शनाखाली लोकसंख्या शिक्षण मंडळाचे प्रभारी प्रा. डॉ. राहील कुरैशी व विद्यार्थी स्वयंसेवक द्वारे मतीमंद मुलांना वाटप करण्यात आले.

या कार्यक्रमाच्या यशस्वितेसाठी प्रा. डॉ. जोबी जॉर्ज यांच्या मागदर्शनाखाली राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. विजय दिघोरे, डॉ. राजेश बहुरुपी, डॉ. अनिता महावादीवार इ. नी अथक परिश्रम घेतले.

निरंतर प्रौढ शिक्षण व विस्तार कार्यक्रम राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ नागपूर च्या दिशा निर्देशानुसार लोकसंख्या शिक्षण मंडळाच्या स्वयंसेवकांनी ५१ संशोधन प्रकल्प उपरोक्त नमूद कार्यालयाला सादर केले.

कार्यक्रम अधिकारी
प्रा. डॉ. राहील कुरैशी

भिवापूर महाविद्यालय, भिवापूर जि. नागपूर
राष्ट्रीय सेवा योजना
वार्षिक अहवाल २०१६-२०१७

०२ ऑक्टोबर १९६९ साली राष्ट्रपिता महात्मा गांधी यांच्या जन्म शताब्दी वर्षात राष्ट्रीय सेवा योजनेची सुरूवात झाली. तेव्हापासूनच महाविद्यालयात ही योजना सुरू झाली. ४७ वर्षाची समृध्द परंपरा असलेल्या राष्ट्रीय सेवा योजना पथकाच्या नियमित उपक्रमांना दर मंगळवार व बुधवारच्या तासांना १ऑगस्ट पासून स्वयंसेवकांची आचारसंहिता, सेवाभाववृत्ती निर्माण करून युवक–युवतीना यात सहभागी करून घेण्यात येते, नियमित उपक्रमाअंतर्गत श्रमसंस्कार, आरोग्यसेवा, रक्तदान शिबीर, पर्यावरण जनजागृती, बौध्दिक, सांस्कृतिक व व्यक्तिमत्व विकासाचे कार्यक्रम आयोजित केले जातात. दर मंगळवारी व बुधवारी दुपारी १. ०० ते २.३० या वेळात तास घेतले जातात.

रासेयो नोंदणी व प्रशिक्षण कार्यशाळा

सत्रारंभी नव्याने सहभागी झालेल्या विद्यार्थ्या करीता नोंदणी व प्रशिक्षण कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली. या कार्यशाळेत राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या उपक्रमा विषयी माहिती विद्यार्थ्यांना देण्यात आली. या कार्यशाळेत नवीन विद्यार्थ्यांचे प्रशिक्षण तर माजी विद्यार्थ्यांचे उद्बोधन असा दुहेरी हेतू साधला जातो. राष्ट्रीय सेवा योजनेचे महत्व, स्वयंसेवकांचे कर्तव्य व आचारसंहिता इत्यादी विषयीचे मार्गदर्शन मा. प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांनी केले. प्रशिक्षणात माजी विद्यार्थ्यांचे अनुभव सांगून नवीन विद्यार्थ्यांमध्ये उत्साह निर्माण करण्याचे काम केले जातात. कार्यक्रम अधिकारी डॉ. विजय दिघोरे व सहकार्यक्रम अधिकारी डॉ अनिता महावादीवार यांनी राष्ट्रीय सेवा योजनेची आचारसंहिता व त्यांचे महत्व विशद करून सांगितले व आतापर्यंत रासेयोची यशस्वी वाटचाल कशी झाली या संदर्भात सर्व इतिहास विद्यार्थ्यांसमोर ठेवला.

ध्वजारोहण :

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज याच्या हस्ते ध्वजारोहण केले. यावेळी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विद्यार्थ्यांनी मानवंदना दिली. यावेळी मा. प्राचार्याच्या अध्यक्षतेखाली राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विद्यार्थ्यांना राष्ट्रीय एकात्मता व व्यसनमुक्तीची शपथ देण्यात आली.

आंतरराष्ट्रीय युवा दिन :

महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना पथकाच्या वतीने १२ ऑगस्ट २०१६ ला आंतरराष्ट्रीय युवा दिन साजरा करण्यात आला. या दिनानिमित्त्य महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना एड्स विषयी जागृती निर्माण व्हावी या उद्देशाने ग्रामीण रुग्णालय भिवापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने डॉ. हिवरकर, डॉ. शिषीर गोस्वामी, डॉ. अश्विनी काळे, श्री. ओमप्रकाश पोटभरे, आरती झलके, प्रतिभा मरकाडे, श्री. साने तसेच महाविद्यालयाचे रा. से. यो. कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. विजय दिघोरे, एड्स या रोगाविषयीच्या आजाराविषयी प्राथमिक माहिती व रोगापासून संरक्षण करता येईल या विषयी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्यात आले.

स्वच्छता पंधरवाडा (१६ ऑगस्ट ते ३१ ऑगस्ट) :

राष्ट्रीय सेवा योजनाद्वारा स्वच्छता पंधरवाड्या अंतर्गत श्रमदानाचे कार्य करण्यात आले. या निमित्त दिनांक ३० ऑग २०१६ ला महाविद्यालयातील रा.से.यो. च्या स्वयंसेवकांना सर्वप्रथम स्वच्छतेविषयी शपथ देण्यात आली. त्यान महाविद्यालयीन परिसरात प्रशासकीय इमारतीपासून तर वर्गखोल्यापर्यंत स्वच्छता करण्यात आली. दि. ३१ ऑगस्ट, २०१६ भिवापूर येथील गावामध्ये ग्रामीण रुग्णालय तसेच गावातील मध्यवर्ती ठिकाण असलेले बसस्टॉप येथे स्वयंसेवकांनी स्वच्छ करुन गावातील जनतेत स्वच्छतेविषयीची जाणीव व जागृती निर्माण करण्याचा प्रयत्न केला.

रासेयो वर्धापन दिन व युवावेध सप्ताह :

महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना पथकाच्या वतीने राष्ट्रीय सेवा योजनेचा ४७ वा वर्धापन युवकां अपार उत्साहात संपन्न झाला. त्याचबरोबर सत्र २०१६–२०१७ मध्ये भिवापूर महाविद्यालय, भिवापूर येथे युवावेध सप्त २०१६ चे आयोजन करण्यात आले होते. या सप्ताह निमित्य विविध कार्यक्रमाचे आयोजन केले गेले.

दिनांक **२४/०९/२०१६** ला युवावेध सप्ताह २०१६ चा **उद्घाटन सोहळा** उत्साहात संपन्न झाला. युवावेध सप्ताहाचे उद्घाटन मा. श्री. लहुजी जंनबंधु, नगरपंचायत अध्यक्ष, नगर पंचायत भिवापूर यांच्या हस्ते पार पडले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज होते. विशेष अतिथी म्हणून मा. श्री. शंकर डडम नगरपंचायत उपाध्यक्ष, नगर पंचायत भिवापूर उपस्थित होते. प्रमुख अतिथी म्हणून महाविद्यालयाचे प्राध्यापक डॉ. सुनिल शि डॉ. मोतीराज चव्हाण यांची प्रमुख उपस्थिती होती. या कार्यक्रमाप्रसंगी राष्ट्रपिता महात्मा गांधी तसेच राष्ट्रसंत तुकडोजी मह यांच्या प्रतिमेला माल्यार्पण करून दिप प्रज्वलन करण्यात आले. कार्यक्रम अधिकारी डॉ. विजय दिघोरे यांनी प्रास्ताविक युवावेध सप्ताहाच्या कार्यक्रमा विषयीची रूपरेषा सांगितली.

मा. श्री. लहुजी जनबंधु यांनी आपल्या भाषणात युवकांनी समाजा विषयीची बांधिलकी ठेवून आपले कर्तव्य पूर्ण करायचे तसेच आहे त्या परिस्थितीला सामोरे जाण्या विषयीचे योग्य उद्बोधन केले. उद्बोधना बरोबरच भिवापूर गावा काही समस्यांचेही चिंतन केले. तर मा. श्री. शंकर डडमल यांनी आपल्या भाषणातून युवकांना त्यांच्या व्यक्तिमत्वाचा विक साधण्यासाठी सांस्कृतिक विकासाची गरज असल्याचा सल्ला दिला. प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांनी आपल्या अध्यक्षीय भाष युवकांमध्ये जिद्द, चिकाटी असेल तर ते जीवनात ठरविलेले लक्ष्य निश्चितच गाठू शकतील ते समजून सांगण्या विविध विषयांचा आधार घेवून समजावून सांगितले. यासोबतच महाविद्यालयामध्ये ओपन लायब्ररी, महाविद्यालयाला I.S.O. आणि महाविद्यालयामध्ये M.Sc.. M.Com. मध्ये P.G. अभ्यासक्रम आणण्याचा मानस आहे. नँककरीता २०–२० मिशन र महाविद्यालयाच्या वर्तमान विकासाचाही आढावा घेतला.

या उद्घाटन सोहळ्याचे संचालन राष्ट्रीय सेवा योजनेचे सदस्य प्रा. सोमेश्वर वासेकर यांनी केले तर राष्ट्रीय योजनेच्या साहाय्यक कार्यक्रम अधिकारी डॉ. अनिता महावादीवार यांनी आभार मानले.

दिनांक **२५/०९/२०१६** ला सकाळी ११.०० ते १.०० या वेळेत 'निबंध स्पर्धा' 'बेटी बचाव, बेटी पढाव 'स्वच्छ भारत, स्वस्थ भारत' या विषयावर घेण्यात आली. या निबंध स्पर्धेत एकूण ३७ विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता. कु. राठोड हिने प्रथम क्रमांक पटकाविला तर कु. अश्विनी वाघमारे हिने द्वितीय क्रमांक मिळविला. या शिवाय प्रोत्साहनपर क्र कु. रचना नंदेश्वर हिला मिळाला.

दि. २६–०९–२०१६ ला 'मार्गदर्शन कार्यक्रमाचे' आयोजन करण्यात आले होते. मार्गदर्शक म्हणून मा. शि देशपांडे (रिटायर्ड फ्लाईंग ऑफिसर, प्रहार, नागपूर) यांनी 'स्त्रियांचे आत्मसंरक्षण–आजच्या काळाची गरज' या विषय महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना मुलींना स्वसंरक्षण कसे करता येईल व राष्ट्रीयत्वाची भावना जागृत करुन विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण केला.

दिनांक २७/०९/२०१६ ला **'श्रमसंस्कार कार्यक्रमाचे** आयोजन करण्यात आले होते. याप्रसंगी महाविद्यालय व आसपासच्या परिसराची स्वच्छता करण्यात आली. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज तसेच प्राध्यापक वृंद, रासेयोचे सर्व विद्यार्थी या श्रमसंस्कार कार्यक्रमात सहभागी झाले होते.

दिनांक २८/०९/२०१६ **ला 'मोफत आरोग्य तपासणी शिबीर'** चे आयोजन ग्रामीण रुग्णालय भिवापूर व तालुका आरोग्य कार्यालय, भिवापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने डॉ. शिशीर गोस्वामी, डॉ. अश्विनी काळे, डॉ. सोनाली दुधाट व त्यांचे सहकारी आरोग्य सेवक श्री. आर. व्हि. मांदळे, वाय. एस. मेश्राम, व्हि. एन. जांभळे, सौ. योगिता पांडे व औषधी निर्माता कु. मृणाली नागदेवे असे एकूण ०९ लोकांनी सकाळी ११.०० ते १.०० ला सुमारे २६० विद्यार्थ्यांनी आपले आरोग्य तपासणी करुन औषधीचे वितरण करण्यात आले.

दिनांक २९/०९/२०१६ 'मार्गदर्शन कार्यक्रमाचे' आयोजन करण्यात आले होते. 'अंधश्रद्धा निर्मूलन' कार्यक्रमा अंतर्गत मार्गदर्शन मा. श्री. प्रशांत सपाटे, सचिव, म.रा.अ.नि. स. व त्यांचे सहकारी मा. राजेश वानखेडे यांनी प्रात्यक्षिकासह अंधश्रद्धा निर्मुलन काळाची गरज या विषयावर मार्गदर्शन केले. या प्रसंगी तालुका अध्यक्ष (अनिस) श्री. पुरुषोत्तम श्रिसीकर व सचिव श्री. शाबीर शेख यांनी मार्गदर्शन करुन विद्यार्थ्यांमधून अनिस ची कार्यकारिणी गठित केल्या गेली.

दिनांक ३०–०९–२०१६ ला 'रस्ता सुरक्षा अभियान' या विषयावर पोष्टर स्पर्धा घेण्यात आली. पोष्टर स्पर्धेत एकूण २३ विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता. सहभागी विद्यार्थ्यांमधून श्री. उज्वल खानोरकर बी.एस.सी. भाग–१ यांचा प्रथम क्रमांक आला.

दिनांक ३१ ऑक्टोबर २०१६ ला सरदार वल्लभभाई पटेल यांच्या जयंतीनिमित्त 'राष्ट्रीय एकता दिवस' चे आयोजन करण्यात आले. या निमित्त आयोजित कार्यक्रमात अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज उपस्थित होते. प्रमुख अतिथी म्हणून अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. एस. के. शिंदे उपस्थित होते. त्यांनी आपल्या भाषणात सरदार वल्लभभाई पटेल यांच्या जन्मापासून तर त्यांच्या कार्यापर्यंतची संपूर्ण उजळणी स्वयंसेवकांना करुन दिली. त्यातूनच त्यांच्या लोहपुरुषांच्या अस्तित्वाची जाणीव करुन दिली. यांप्रसंगी कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी डॉ. विजय दिघोरे यांनी केले. संचालन प्रा. वासेकर यांनी केले तर मान्यवरांचे आभार प्रा. डॉ. राजेश बहुरुपी यांनी मानले.

दिनांक ०१/१०/२०१६ ला सकाळी ११.०० ते १.०० या वेळेत व्यसनमुक्ती मार्गदर्शन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. हा कार्यक्रम अनिकेत व्यसनमुक्ती उपचार व पुनर्वसन केंद्र, उमरेड यांच्या संयुक्त विद्यमाने मा. श्री. इंद्रपाल सवाटे, प्रोजेक्ट डायरेक्टर, मा. देविदासजी चट्टे सल्लागार, सौ. सुरेखा मेश्राम यांनी मार्गदर्शन केले.

दिनांक ०२/१०/२०१६ ला स्थानिक भिवापूर महाद्यिालयात **'जागतिक अहिंसा दिन व 'स्वच्छ भारत, स्वस्थ भारत' या निमित्त रॅलीचे व स्वच्छ भारत अभियानाअंतर्गत स्वच्छता कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले.** महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांनी राष्ट्रपिता महात्मा गांधी यांच्या प्रतिमेला माल्यार्पण करून दिंडीला हिरवी झेंडी दाखवून रॅलीची सुरूवात केली. भिवापूर महाविद्यालयाच्या वतीने काढण्यात आलेल्या जागतिक अहिंसा दिन दिंडीत महाविद्यालयाच्या कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागातील सर्व विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी प्रामुख्याने उपस्थित होते. 'बेटी बचाव, बेटी पढाव', 'स्वच्छ भारत, स्वस्थ भारत' 'झाडे लावा झाडे जगवा',' शिकलेली आई घरादाराला पुढे नेई'. 'दारूची नशा जीवनाची दुर्दशा' अशा विविध घोष वाक्यांनी गावात जनजागरण करण्यात आले. दिंडीचा समारोप महाविद्यालयाच्या प्रांगणात करण्यात आला. व तसेच त्यानंतर त्यानंतर स्वच्छ भारत अभियानाअंतर्गत महाविद्यालयातील परिसर व गावातील भिवादेवी परिसरातील जागेची साफसफाई करण्यात आली. अशाप्रकारे सप्ताह यशस्वी करण्यासाठी शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी तसेच रासेयोच्या स्वयंसेवकांनी अथक परिश्रम घेतले.

संविधान दिवस :

दि. २६ नोव्हेंबर २०१६ ला संविधान सप्ताहानिमित्त दु. १२.०० वाजात सर्वप्रथम संविधान प्रास्ताविकेचे सामुहिकरित्या वाचन करण्यात आले. यात महाविद्यालयातील शिक्षक वृंद, शिक्षकेत्तर कर्मचारी तसेच विद्यार्थी उपस्थित होते.

यानंतर रा. से. योजनेद्वारा 'शांतता व सुव्यवस्थेसाठी संविधानाची गरज' या विषयावर निबंध स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले सदर निबंध स्पर्धेत एकूण ४५ स्पर्धकांनी भाग घेतला. या स्पर्धेत बी.ए. भाग १ मधील कु. प्रणाली वाघमारे हिने प्रथम क्रमांक पटकाविला तर द्वितीय क्रमांक बी कॉम भाग २ मधील श्री. प्रफुल्ल फोफसे यांनी पटकविला.

जागतिक एड्स दिन :

दुसऱ्या सत्रात ०१/१२/२०१६ ला जागतिक एड्स दिन असल्यांमुळे ग्रामीण रूग्णालय, अनिकेत बहुउद्देशीय संस्था उमरेड द्वारा व्यसनमुक्ती उपचार व पुनर्वसन केंद्र, राष्ट्रीय सेवा योजना, लोकसंख्या शिक्षण मंडळ यांच्या संयुक्त विद्यमाने गावातून एड्स रॅली काढण्यात आली. रॅलीची सुरुवात महाविद्यालयातून प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांनी हिरवी झेंडी देऊन करण्यात आले व येथून ग्रामीण रुग्णालय येथे जाऊन ग्रामीण रुग्णालयाचे प्रभारी वैद्यकिय अधिक्षक डॉ. व्हि. टी. मस्के यांच्यासोबत गावातील चौका–चौकातून विद्यार्थ्यांनी पथनाट्य सादर केली. गावातील चौका–चौका मध्ये विद्यार्थ्यांनी एड्स, पर्यावरण व स्वच्छता, सिकलसेल इ. वर पथनाट्य सादर केली. जागतिक एड्स दिनानिमित्त्य रॅलीमध्ये महाविद्यालयाच्या कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागातील सर्व विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी प्रामुख्याने उपस्थित होते. एड्स निर्मूलनावर व स्वच्छतावर विविध घोषवाक्य आणि पर्यावरण व व्यसनमुक्तीवर 'झाडे लावा झाडे जगवा',' शिकलेली आई घरादाराला पुढे नेई'. 'दारूचा नशा जीवनाची दुर्दशा' अशा विविध घोष वाक्यांनी गावात जनजागरण करण्यात आले. रॅलीचा समारोप भिवापूर महाविद्यालय भिवापूर येथे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांच्या अध्यक्षतेखाली करण्यात आला. याप्रसंगी अनिकेत व्यसनमुक्ती उपचार व पुनर्वसन केंद्र उमरेड चे अध्यक्ष सौ. माधुरीताई देवगडे, श्री अजय साने प्रोजेक्ट मॅनेजर सिकलसेल, श्री. इंद्रपाल गजघाटे, श्री. मंगेश निखार, श्री. देविदास चट्ये, ग्रमीण रुग्णालयातील श्री. डॉ. हिवरकर, डॉ. अश्विनी काळे, श्री. ओमप्रकाश पोटभरे, आरती झलके, प्रतिभा मरकाडे, श्री. साने, तसेच महाविद्यालयाचे रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. विजय दिघोरे, प्रा. डॉ. सुनिल शिंदे, प्रा. डॉ. मोतीराज चव्हाण, प्रा. डॉ. राहील कुरैशी महाविद्यालयाच्या कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागातील सर्व विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी उपस्थित होते. याप्रसंगी पाहुण्यांनी एड्स या गंभीर आजारा संबंधी माहिती देऊन विद्यार्थ्यांना जागृत केले व विद्यार्थ्यांना शपथ देण्यात आली. तसेच डॉ. जोबी जॉर्ज यांनी आपल्या अध्यक्षीय भाषणातून एड्स या विषयावर आजच्या तरुण वर्गाने गांभीर्याने पाहिले पाहिजे तसेच या आजाराविषयी जनजागृती करुन समाजाला योग्य दिशा देण्याचे कार्य केले पाहिजे असे सांगितले. तसेच या आजाराविषयी प्राथमिक माहिती विद्यार्थ्यांना सांगितली. या रॅलीमध्ये गावातील संपूर्ण डॉक्टर मंडळी व गावातील प्रतिष्ठित नागरिक सहभागी झाले होते,

सिकलसेल तपासणी शिबीर :

भिवापूर महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजनाच्या माध्यमातुन महाविद्यालयातील विद्यार्थ्याकरीता सिकलसेल तपासणी शिबीराचे आयोजन करण्यात आले. हे शिबीर प्राथमिक आरोग्य केंद्र, सोमनाळा यांच्या माध्यमातुन दिनांक १३ व १४ जानेवारी २०१७ ला श्री. अजय साने प्रोजेक्ट मॅनेजर, सिकलसेल, डॉ. सोनाली दुधाट, आरोग्य अधिकारी यांनी सिकलसेल आजाराविषयी मार्गदर्शन केले. त्यानंतर वरील मंडळी व त्यांचे सहकारी आरोग्य सेवक श्री आर. व्हि. मांदळे, वाय. एस. मेश्राम, व्हि. एन. जांभळे, सौ. योगिता पांडे व औषधी निर्माता कु. मृणाली नागदेवे यांच्या नेतृत्वात महाविद्यालयातील एकूण २६१ विद्यार्थ्यांची सिकलसेल तपासणी करण्यात आली. त्यामध्ये एकूण ११ संशयित रुग्ण आढळून आले.

राज्यस्तरीय शिबीरामध्ये महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांचा सहभाग : महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजनाचे स्वयंसेवक १) श्री. गोपाल आर पाटील, बी.ए. भाग ३ २) श्री. प्रफुल व्ही. फोफसे बी. कॉम. भाग २ ३) श्री. सुमीत बी. बोरकर, बी.कॉम. भाग २, ४) कु. शिवानी वामन गायमुखे, बी.कॉम. भाग २

५) कु. काजल बलदेव वासनिक बी कॉम भाग २ ६) कु. कोमल मुकुंदा गायमुखे असे एकूण ६ विद्यार्थी शिवप्रसाद सदानंद जायस्वाल महाविद्यालय अर्जुनी मोरगांव जि. गोंदिया यांनी मौजा बोंडगाव देवी ता. अर्जुनी मो. जि. गांदिया येथे आयोजित राष्ट्रीय सेवा योजना राज्यस्तरीय शिबीर ग्रामोन्नतीकरीता युवाशक्ती दिनांक ०९ जानेवारी ते १५ जानेवारी २०१७ या कालावधीत संपन्न झालेल्या राष्ट्रीय सेवा योजना राज्यस्तरीय शिबीरात उस्फुर्त सहभाग घेतला.

स्वच्छ – स्वस्थ भारताकरिता युवाशक्ती' विशेष वार्षिक शिबीर
दत्तक ग्राम – अड्याळ (पुनर्वसन)

भिवापूर महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना पथकाचे महाविद्यालयीन सत्र २०१६–१७ विशेष वार्षिक शिबीर दिनांक २२/०१/२०१७ ते २८/०१/२०१७ या कालावधीत अड्याळ (पुनर्वसन) येथे संपन्न झाले. या सात दिवर्सीय विशेष शिबिराची पूर्वतयारी दिनांक २२/०१/२०१७ पासून करण्यात आली. याच दिवशी महाविद्यालयाचे रा.से.यो. चे स्वंयसेवक हे शिबीरस्थळी उपस्थित झाले. शिबिरात एकूण ७५ स्वयंसेवक सहभागी झाले होते. शिबिराच्या पहिल्या दिवशी शिबिरातील विद्यार्थ्यांचे ग्रुप तयार करण्यात आले. व शिबिराच्या पुढील कार्यक्रमाचेही नियोजन करण्यात आले. शिबिर प्रमुख प्रा. डॉ. विजय दिघोरे व प्रा. डॉ. अनिता महावादीवार यांच्या नेतृत्वात व सहकारी प्राध्यापक यांच्या सहकार्याने शिबीर कालावधीत अनेक समाजाभिमुख कार्यक्रम व प्रकल्प राबविण्यात आले.

दिनांक २३.०१.२०१७ ला महाविद्यालयीन विशेष शिबिराचा उद्‌घाटन सोहळा असल्याने नियोजित वेळेनुसार रा.से.यो.चे स्वयंसेवक उद्‌घाटन सोहळ्याच्या कामाला लागले. शिबिराचे उद्‌घाटन मा. श्री. दिलीपजी गुप्ता (सामाजिक कार्यकर्ता भिवापूर) यांच्या हस्ते पार पडले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी भिवापूर महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज व विशेष अतिथी म्हणून मा. श्रीमती मंगला विजय तांबे (सरपंच, ग्रामपंचायत अड्याळ), प्रमुख अतिथी महणून मा. श्री. रंगराव र. भोयर (अध्यक्ष, शाळा समिती अड्याळ), मा. श्री. वसंतजी गायकवाड (उपसरपंच, ग्रमपंचायत अड्याळ), मा. श्री. आर.डी. शेटे (मुख्याध्यापक, जि. प. उच्च प्राथमिक शाळा अड्याळ), तसेच श्री. सुरज ठाकरे (सदस्य, ग्रामपंचायत अड्याळ) इ. उपस्थित होते. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे ज्येष्ठ प्राध्यापक प्रा. सुनिल शिंदे, प्रा. किशोर शेंडे प्रामुख्याने उपस्थित होते. सर्वप्रथम पाहुण्यांच्या हस्ते राष्ट्रीय सेवा योजना ध्वजारोहणाचा कार्यक्रम श्रीमती मंगला विजय तांबे (सरपंच, ग्रमपंचायत अड्याळ) यांच्या हस्ते संपन्न झाला. याप्रसंगी वंदनीय राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज व राष्ट्रपिता महात्मा गांधी यांच्या प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण करून दिपप्रज्वलन करण्यात आले. या उद्‌घाटन प्रसंगी व्यासपीठावरील उपस्थित मान्यवरांचे पुष्पगुच्छ देऊन स्वागत करण्यात आले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक रा.से.यो. चे कार्यक्रम अधिकारी डॉ. विजय दिघोरे यांनी केले. संचालन सह. कार्यक्रम अधिकारी डॉ. अनिता महावादीवार तर कार्यक्रमाचे आभार प्रा. सोमेश्वर वासेकर यांनी मानले.

या दिवशी रात्री रा.से.यो. च्या स्वयंसेवकांनी गावकऱ्यांना सांस्कृतिक कार्यक्रमाची मेजवानी दिली. तसेच दुसऱ्या दिवसाच्या कार्यक्रमाचे नियोजनही करण्यात आले.

दिनांक– २४/०१/२०१७

सकाळी ६.०० वाजता प्रार्थना व योगा, प्राणायम आटोपून सकाळी ७.१५ वाजता जनजागरण दिंडी काढण्यात आली. या दिंडीच्या माध्यमातून अड्याळ येथील जनतेला 'पर्यावरण', 'व्यसनमुक्ती', 'बेटी बचाओ, बेटी पढाओ' तसेच स्वच्छ व स्वस्थ भारताविषयीच्या विविध घोषणा देऊन जनतेमध्ये जनजागृती करण्यात आली. जनजागरण दिंडीनंतर विद्यार्थ्यांनी श्रमदानाच्या माध्यमातून जि. प. उच्च प्राथमिक शाळा, अड्याळ येथील परिसर स्वच्छ केला.

दुपारच्या सत्रात २.३० वाजता **'कृषी आणि शासकीय योजना'** या विषयावर मा. श्री. गणेश राम
(तालुका कृषी अधिकारी, भिवापूर) यांनी मार्गदर्शन केले. त्यांनी आपल्या भाषणात शिवकालीन तलाव ते कोल्हापुरी ब
पर्यंतची विविध उदाहरणे सांगून त्यांचा कृषीसाठी कसा उपयोग होत गेला हे सांगून शासनाच्या कृषीसाठी असणाऱ्या वि
योजनांची माहिती येथील गावकरी तसेच स्वयंसेवकांना दिली.

संध्याकाळी सांस्कृतिक कार्यक्रमात रा.से.यो. स्वयंसेवकांनी पर्यावरण तसेच स्वच्छ व स्वस्थ भारत या मध्य
संकल्पनेच्या आधारावर कार्यक्रम सादर केलेत.

दिनांक–२५/०१/२०१७

सकाळी ६.०० वाजता प्रार्थना आटोपून ६.३० वाजता महाविद्यालयाचे शारीरिक शिक्षण विभाग प्रमुख प्रा. आ
सारवे यांनी रा.से.यो. च्या स्वयंसेवकांना प्राणायाम व योगा विषयी मार्गदर्शन केले. त्यानंतर अल्पोपहार आटोपून श्रमद
काम हाती घेतले. श्रमदानासाठी विविध ग्रुप तयार करून प्रत्येक ग्रुपला विविध परिसर श्रमदानासाठी देण्यात आला. अड्
गावात ज्या कुटुंबातील लोकांकडे शौचालय नाही अशा कुटुंबांना काही ग्रुपने भेटी देऊन त्यांना निरोगी आरोग्याचे महत्त्व प
दिले. त्यामध्ये १) श्री. रमेश मारोती भिवनकर २) श्री. सखाराम देशमुख ३) श्री. प्रमोद धनराज ठाकरे ४) श्री. कलावती ब
देशमुख ५) श्री. गौतम रामजी नगरारे ६) श्री. मोरेश्वर रुषी कुडेगावे यांच्या घरी शौचालयाचे खड्डे करण्यासही घरातील लो
मदत केली. वरील सहा शौचालयाचे खड्डे पूर्ण करण्यात आले तर काही ग्रुपने श्रमदानाचे वेगळ्या स्वरुपाचे कामे हाती घेत
त्यात वृक्षारोपण, वृक्षांना कठडे लावणे, नालीचे खोदकाम, नालीसफाई, कचरा निर्मूलन, गाजरगावत निर्मूलन इत्यादी का
रासेयोच्या स्वयंसेवकांनी केली.

दुपारच्या सत्रात २.३० वाजता **'महिला व बालआरोग्य मोफत तपासणी शिबीर'** पार पडले. सदर शिबिरा
प्रारंभी प्राथमिक आरोग्य केंद्र, सोमनाळा येथील वैद्यकीय अधिकारी डॉ. बोडके यांनी मलेरिया, फायलेरिया यासारख्या रो
माहिती दिली. त्यानंतर आरोग्य तपासणीला प्रारंभ केला. शिबिरात उपस्थित स्वयंसेवक तसेच गावातील महिला व बालक
आरोग्याची तपासणी करण्यात आली. या शिबिराच्या यशस्वीतेसाठी प्राथमिक आरोग्य केंद्र, सोमनाळा येथील संपूर्ण चमू त
राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. विजय दिघोरे, सहकार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. अनिता महावादीवार तसेच स
प्रा. डॉ. राजेश बहुरुपी, प्रा. सोमेश्वर वासेकर यांनी मोलाचे योगदान दिले.

याच दिवशी दुपारच्याच सत्रात ३.३० वाजता २५ जाने. २०१७ रोजी 'राष्ट्रीय मतदार दिवस' आणि 'घ
अत्याचारापासून महिलांचे संरक्षण' या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. सदर कार्यक्रमात विविध वक्त्यांनी वि
ा कायद्यांचा आधार घेऊन विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. सर्वप्रथम ॲड. पिंपळकर यांनी 'रॅगिंग व महाविद्यालयीन विद्यार्थी
विषयावर मार्गदर्शन केले. सदर मार्गदर्शनात कायद्यातील विविध तरतुदींची माहिती देण्यात आली. ॲड. मांडवकर यांनी 'साय
कायदा' याविषयी मार्गदर्शन केले. सदर मार्गदर्शनात त्यांनी दिवसेंदिवस मोबाईलच्या वाढत्या गैरवापराबद्दल चिंता व्यक्त के
विशेषतः युवकांमध्ये ही जागृतता येण्यासाठी त्यांनी सायबर क्राईमची माहिती दिली. ॲड. नागोसे यांनी 'हुंडा प्रतिबंधक का
तसेच घरगुती अत्याचार अधिनियम २००५' याविषयी माहिती दिली. त्यांनी आपल्या मार्गदर्शनात विविध घडलेल्या गुन्ह्य
माहिती देऊन कायदे समजावून सांगितले. मा. श्री. नरहरी पेंदाम, सामाजिक कार्यकर्ते यांनी 'भारताची घटना व संविधान'
विषयावर भर देवून अस्पृश्यता, जातीभेद इ. ची माहिती देवून समाजात सर्वधर्म समभावाची भावना कशी जागृत व्हायला पा
याविषयीचे महत्त्व पटवून दिले. यानंतर भिवापूर येथील दिवाणी न्यायाधीश मा.श्री.एस.ए. खलाने यांनी वकील नस
आर्गुमेंट्स कसे केले जातात हे पटवून सांगण्यासाठी मुखर्जी तसेच महात्मा गांधींच्या खटल्यांची विस्तृतपणे माहिती दे
कायद्यांतील बारकावे समजावून सांगितले. भिवापूर तहसील कार्यालय येथील नायब तहसिलदार मा. श्रीमती चैताली द

यांनी 'लोकशाही बळकटीसाठी मतदानाची आवश्यकता' आणि 'महसूल संदर्भातील कायदे' विषयक माहिती दिली. यासोबतच मतदार दिवसाचे औचित्य साधून ' ७ व्या राष्ट्रीय मतदार दिवस' च्या निमित्ताने स्वयंसेवक तसेच गावातील उपस्थित नागरिकांना मजबूत लोकशाहीच्या पायासाठी मतदानाचे महत्व पटवून दिले आणि स्वयंसेवक व गावातील लोकांना 'मतदार जागृती कार्यक्रम' घेण्यात आला. तसेच या कार्यक्रमाप्रसंगी मा. श्री. राठोड (सरकारी अभियोक्ता), मा. श्री. लिखार साहेब (पंचायत समिती, भिवापूर), मा. श्री. बरडे, मा. श्री. दाणी, श्रीमती भुरे, मा. श्री. रघुते साहेब इ. मान्यवर उपस्थित होते. संध्याकाळी प्रार्थनेनंतर स्वयंसेवकांसाठी विविध बौध्दिक खेळांचे आयोजन करण्यात आले.

दिनांक–२६/०१/२०१७

नेहमीप्रमाणेच स्वयंसेवकांनी प्रात:विधी आटोपून सकाळी ६.०० वाजता प्रार्थना केली. ६.३० वाजता स्वयंसेवकांनी प्राणायम व योगासने केल्यानंतर जिल्हा परिषद उच्च प्रा. शाळा, अड्याळ येथील पटांगणावर होणाऱ्या ध्वजारोहण कार्यक्रमात आपली उपस्थिती दर्शविली. शाळेतील ध्वजारोहण कार्यक्रमा नंतर तेथील सांस्कृतिक कार्यक्रमातही विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेऊन विविध नृत्य व नकलांचे सादरीकरण केले.

दुपारच्या सत्रात २.३० वाजता 'व्यसनाधिनता आणि आजची युवापिढी' या विषयावर प्रा. डॉ. गोपीचंद निंबार्ते, व्ही.एन.आय.टी. नागपूर यांचे व्याख्यान झाले. या मार्गदर्शनात त्यांनी सद्य:स्थितीत युवकांची व्यसनाधिनतेकडे असणारी ओढ याविषयी चिंता व्यक्त करुन त्यामुळे होणारे दुष्परिणाम सांगितले.सदर कार्यक्रमात मा. श्री. सुमीत माहुरे, रा.तु.म. नागपूर विद्यापीठ, नागपूर हेही उपस्थित होते. कार्यक्रमानंतर ५.०० ते ६.०० या वेळात विद्यार्थ्यांची सामान्य ज्ञानावर आधारित 'लेखी परीक्षा' घेण्यात आली. या परीक्षेत उत्तीर्ण झालेल्या स्वयंसेवकाला समारोपीय कार्यक्रमात पारितोषिक देण्यात आले.

दिनांक–२७/०१/२०१७

सकाळी ६.०० वाजता स्वयंसेवकांनी प्रात:विधी आटोपून प्रार्थना केली. ६.३० वाजता स्वयंसेवकांनी प्राणायाम व योगासने केल्यानंतर काही ग्रुपच्या स्वयंसेवकांनी गावातील श्रमदानाचे अपूर्ण काम पूर्ण केले. तर काही ग्रुपने समारोपीय कार्यक्रमासाठी शाळेतील परिसर स्वच्छ करुन श्रमदानाच्या कार्यात सहभाग घेतला. श्रमदानानंतर स्वयंसेवकांनी समारोपीय कार्यक्रमाची तयारी केली.

दुपारी २.०० वाजता समारोपीय कार्यक्रमाची सुरुवात झाली. शिबिराच्या समारोपीय कार्यक्रमा प्रसंगी अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज उपस्थित होते. तर प्रमुख पाहुणे म्हणून पोलिस स्टेशन भिवापूर येथील ठाणेदार मा. श्री. रविंद्रजी दुबे उपस्थित होते. त्यांनी विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयीन जीवनापासूनच दुसऱ्यांसाठी जगतांना कसे आत्मसमाधान होते हे त्यांच्या जीवनांत आलेल्या विविध प्रसंगाचे वर्णन करुन समजावून सांगितले. या कार्यक्रमा प्रसंगी सम्यक ग्रुप ला प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांच्या हस्ते पारितोषिक वितरीत करण्यात आले. शिबीरा दरम्यान श्री. आदेश चंद्रमणीजी मेश्राम यांना उत्कृष्ट स्वयंसेवक म्हणून तसेच कु. शिवानी वामनजी गायमुखे हिला उत्कृष्ट स्वयंसेविका म्हणून घोषित करण्यात येऊन त्यांना भेटवस्तू देऊन गौरविण्यात आले. तसेच शिबीर कालावधीत पार पडलेल्या सांस्कृतिक कार्यक्रमात उत्कृष्ट अभिनयासाठी कु. प्रिती केशवजी राठोड हिला तसेच श्री. सुमीत भोजराज बोरकर या विद्यार्थ्यांना प्रमुख पाहुण्यांच्या हस्ते भेटवस्तू देऊन गौरविण्यात आले. बौद्धिक स्पर्धेत नंबर गेम्स स्पर्धा घेण्यात आली. श्री. अंकेश फुलचंद रेहपाडे या विद्यार्थ्याला आलेल्या मान्यवरांच्या हस्ते बक्षिस देऊन गोरविण्यात आले. सामान्य ज्ञानावर आधारीत घेण्यात आलेल्या परीक्षेत कु. रुत जकरिया हिला भेटवस्तू देऊन गौरविण्यात आले. याप्रसंगी श्री. जगदिश प्रभूजी मालोदे, कु. कोमल गायमुखे तसेच कु. काजल कृष्णाजी पडोळे यांनी आपली मनोगते व्यक्त केली. समारोपीय कार्यक्रमाचे संचालन सहाय्यक कार्यक्रम

अधिकारी डॉ. अनिता महावादीवार यांनी केले. तर अहवाल वाचन रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी डॉ. विजय दिघोरे यांनी केले. सरते शेवटी उपस्थित मान्यवरांचे आभार राष्ट्रीय सेवा योजनेचे सदस्य प्रा. सोमेश्वर वासेकर यांनी मानले.

शिबिराच्या यशस्वितेसाठी महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक वृंद, शिक्षकेत्तर कर्मचारी तसेच रासेयोच्या सर्व विद्यार्थ्यांनी अथक प्रयत्न केले.

रा.से.यो. चा विस्तार उपक्रमात सहभाग :

दि. ११ फेब्रुवारी २०१७ ला स्व. भाऊसाहेब मुळक यांच्या ८६ व्या जयंती निमित्त्य दान पेटी (आल्म बॉक्स) द्वारा साहित्य गोळा करण्याचे आयोजन करण्यात आले होते. मा. स्व. भाऊसाहेब मुळक यांच्या सामाजिक व शैक्षणिक कार्याला उजाळा मिळावा म्हणून राष्ट्रीय सेवा योजने अंतर्गत महाविद्यालयातील विद्यार्थी, शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी व विविध स्वयंसेवी संस्थेच्या वतीने कपडे, उनी कपडे, ब्लँकेट, धान्य (तांदूळ, दाळ, गहू, पीठ इ.) व पैसे गोळा करण्यात आले. पैश्यामधून बिस्कीटे, ब्लँकेट घेण्यात आले. आणि गोळा झालेल्या वस्तू व सर्व साहित्याचे दिनांक ११–०२–२०१७ ला आल्म बॉक्स द्वारा हिमांशु मतिमंद विद्यालय, भिवापूर येथे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांच्या मार्गदर्शनाखाली राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. विजय दिघोरे, सहाय्यक कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. अनिता महावादिवार व विद्यार्थी स्वयंसेवक द्वारे मतिमंद मुलांना वाटप करण्यात आले.

या कार्यक्रमाच्या यशस्वितेसाठी प्रा. डॉ. जोबी जॉर्ज यांच्या मार्गदर्शनाखाली राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. विजय दिघोरे, डॉ. राहिल कुरैशी, डॉ. राजेश बहुरुपी, डॉ. महावादिवार इ.नी अथक परिश्रम घेतले.

भिवापूर महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या पथकाची वाढती यशस्वीता ही उल्लेखनीय बाब समजावी लागेल. याचे सर्व श्रेय संस्थेचे माजी अध्यक्ष स्व. भाऊसाहेब मुळक, संस्थेचे नवनियुक्त अध्यक्षा श्रीमती सुमनमाला मुळक, संस्थेचे सचिव मा. माजी नामदार राजेंद्रजी मुळक (राज्यमंत्री), मा. डी. के. महाडिक, संस्थेच्या मॅनेजींग डायरेक्टर श्रीमती प्रेरणाताई मुळक, व्यवस्थापन मंडळाचे सर्व पदाधिकारी, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज, प्राध्यापक वृंद तसेच शिक्षकेत्तर कर्मचारी व रा.से.यो. च्या सर्व लोकांना जाते. या सर्वांनी ज्या आत्मीयतेने सहकार्य केले त्यांचा मी सदैव ऋणी राहीन. त्याचबरोबर महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी जी धडपड दाखविली आणि कार्यक्रम यशस्वी केले त्याबददल मी सर्वाचा मन:पूर्वक आभारी आहे.

रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी
प्रा. डॉ. विजय दिघोरे

भिवापूर महाविद्यालय, भिवापूर
शारीरिक शिक्षण आणि क्रीडा विभाग
सत्र २०१६-१७

बॅकवर्ड क्लास युथ रिलीफ कमिटी, खामला रोड, नागपूरद्वारा संचालित भिवापूर महाविद्यालय, भिवापूर येथील विद्यार्थ्यांच्या क्रीडा विकासाकरीता नेहमीच खेळाडूंना प्रोत्साहन देत आला आहे. विद्यार्थ्यांच्या आवडीनुसार आणि त्यांच्या मधील क्षमतेनुसार भिवापूर महाविद्यालय खेळाडूंच्या विकासाकरीता नेहमीच मार्गदर्शक म्हणून पाठीशी राहिला आहे.

सत्र २०१६–१७ च्या सुरूवातीला शारीरिक शिक्षण आणि क्रीडा विभागाची सर्वसाधारण सभेमध्ये महाविद्यालयाद्वारे राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठाद्वारे आयोजित आंतर महाविद्यालयीन स्पर्धेमधील भाग घ्यावयाच्या क्रीडा प्रकारांची निवड करण्यात येवून कबड्डी, खो–खो, व्हॉलीबॉल, ऐथलॅटिक्स या प्रकारांमध्ये प्रवेश निश्चित करण्यात आला.

या सत्रामध्ये भिवापूर कनिष्ठ महाविद्यालयाने जिल्हा क्रीडा अधिकारी कार्यालयाद्वारे आयोजित १९ वर्षाखालील कबड्डी, खो–खो,ऐथलॅटिक्स, बॅडमिंटन, कुश्ती आणि बुदिधबळ स्पर्धेकरीता प्रवेश निश्चित केला.

१५ ऑगस्ट २०१६ ला स्वातंत्र्याच्या ७० व्या वर्धापन दिनानिमीत्त आणि २६ जानेवारी २०१७ ला भारतीय गणतंत्राच्या ६७ व्या गणतंत्र दिवसानिमित्त भिवापूर महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज यांच्या हस्ते ध्वजारोहनाचा कार्यक्रम पार पडला. ह्या प्रसंगी भिवापूर मधील गणमान्य नागरीक, महाविद्यालयातील समस्त प्राध्यापक वृंद, विद्यार्थी आणि पालक उपस्थित होते. कार्यक्रमानंतर लगेच **DE- ADDICTION COMMITTEE** द्वारे उपस्थितांनी पान, तंवाखू, गुटखा, दारू, सिगारेट वा अन्य व्यसन करणार नाही अशी शपथ घेतली.

विद्यार्थ्यांमधील मानसिक क्षीण दूर होऊन त्यांच्यामधील उत्साह कायम रहावा या हेतूने महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांकरीता वार्षिक क्रीडा स्पर्धेचे आयोजन करण्यात करण्यात आले होते. ह्या वार्षिक स्पर्धेमध्ये कबड्डी, खो–खो, व्हॉलिबॉल, बास्केटबॉल, बॅडमिंटन, टेबल–टेनिस, मैदानी स्पर्धा, चॉकलेट स्पर्धा, तीन पायांची दौड स्पर्धा, पोता दौड स्पर्धा, चमचा–लिंबू आणि मि. भिवापूर महाविद्यालय स्पर्धांचे आयोजन केले गेले होते. बी. ए. भाग १ चा विद्यार्थी करण मेश्राम याची मि. भिवापूर महाविद्यालय म्हणून निवड करण्यात आली. विविध स्पर्धांमधील विजयी आणि उपविजयी खेळाडूंना पदक देवून गौरव करण्यात आले.

वार्षिकोत्सवाच्या कार्यक्रमामध्ये रा. तु. म. नागपूर विद्यापीठाच्या व्हॉलीबॉल संघाचे अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठीय अजिंक्यपद स्पर्धेमध्ये प्रतिनिधीत्व केलेल्या B.Sc. II ची विद्यार्थीनी कु. सोनाली श्रावण बोरकर हिचा Track Suit आणि स्मृतीचिन्ह देवून गौरव करण्यात आला.

बॅकवर्ड क्लास युथ रिलीफ कमिटीद्वारे संचलित स्वर्गीय भाऊसाहेब मुळक स्पोर्ट्स ॲकेडमी आणि भिवापूर महाविद्यालय, भिवापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने पहिल्या स्वर्गीय भाऊसाहेब मुळक विदर्भस्तरीय खुल्या कबड्डी अजिंक्यपद स्पर्धेचे आयोजन दि. १८ आणि १९ नोव्हेंबर २०१६ ला करण्यात आले होते. १७ नामांकित संघांचा सहभाग असलेल्या बाद फेरीच्या स्पर्धेत जिमखाना, नागपूर संघानी अजिंक्यपद प्राप्त केले तर सी. पी. ॲण्ड बेरार महाविद्यालयाच्या संघानी द्वितीय स्थान प्राप्त केले.

भिवापूर महाविद्यालय, भिवापूर येथे दिनांक २८–०९–२०१६ ला डॉ. दुधाट, डॉ. गोस्वामी आणि प्राथमिक आरोग्य केन्द्र, सोमनाळा येथील वैद्यकिय चमुने महाविद्यालयीन विद्यार्थी –विद्यार्थीनींची आरोग्य तपासणी करून निशुल्क औषधांचे वाटप केले. तसेच दिनांक १०–१२–२०१६ ला राष्ट्रिय आरोग्य अभियानार्गत सिकलसेल तपासणी शिबीराचे आयोजन केले होते.

महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांमध्ये शिस्त आणि अनुशासनसद्वारे त्यांच्यातील वाईट प्रवृत्तींना दूर सारण्याकरीता महाविद्यालयातील Discipline Committee De Addiction Committee द्वारे आकस्मित मोबाईल आणि तंबाखूजन्य तपासणी मोहिम संपूर्ण वर्षभर राबविली गेली. दोषी विद्यार्थ्यांच्या पालकांना बोलवून त्यांच्या समोर विद्यार्थ्यांनी चुकी मंजूर केल्यावर त्यांना तंबी देवून त्यांचे नेहमी मार्गदर्शन केले गेले.

आमच्या क्रीडा विभागाला बॅकवर्ड क्लास युथ रिलीफ कमिटी, खामला रोड नागपूरचे सन्माननिय सचिव मा. श्री. राजेन्द्रबाबू मुळक साहेब, मा. अध्यक्षा श्रीमती सुमनमाला मुळक मॅडम, मा. कोषाध्यक्ष मा. श्री. यशराजजी मुळक साहेब यांच्या मार्गदर्शनामध्ये भिवापूर महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज सर यांच्या मार्गदर्शनसमध्ये विद्यार्थ्यांना अनेक खेळांच्या सुविधा देवून प्रोत्साहित केले जाते. तसेच आमच्या क्रीडा विभागाला भिवापूर महाविद्यालय येथील सर्व सन्माननिय प्राध्यापक वृंद आणि शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांच्या सहकार्यावर वाटचाल सुरू आहे.

प्रा. आदित्य सारवे
शारीरिक शिक्षण आणि क्रीडा विभाग प्रमुख

...तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठाचा सत्र २०१५-२०१६ चा
महाविद्यालयाच्या निर्धार वार्षिकांकाचा उत्तेजनार्थ पुरस्कार
मा. कुलगुरू डॉ. सिद्धार्थविनायक काणे यांच्या कडून स्विकारतांना
प्राचार्य डॉ. जोबी जॉर्ज व डॉ. मधुकर नंदनवार

U.G.C. Sponsored One Day National Seminar
'Human Rights of the Subjugated'

...साहेब मुळक स्पोर्टस् ॲकेडमी आणि भिवापूर महाविद्यालय
भिवापूर तर्फे कबड्डी क्रीडा स्पर्धेचा पुरस्कार प्रदान करतांना
...ॲकेडमीचे सचिव, संस्थेचे कोषाध्यक्ष मा. यशराज मुळक

Unveiling of the Conference Proceedings during National Seminar on "English Studies in a Transnational Environment : Society, Culture and Language".

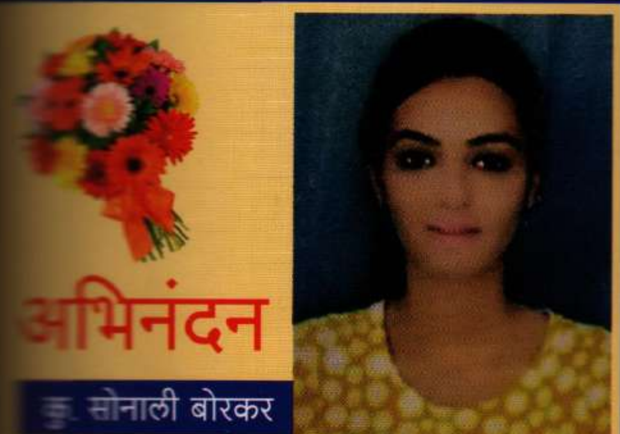

...भारतीय आंतरविद्यापीठ व्हॉलीबॉल स्पर्धेतील उपविजयी.
रा.तु.म. नागपूर विद्यापीठ व्हॉलीबॉल संघात समावेश

Dr. Siddharthvinayaka Kane, Hon'ble Vice Chancellor of RashtrasantTukkojiMaharaj Nagpur University Nagpur, Dr. Mrs. Shiva KanujiaSukula, Deputy Library, Jawaharlal University, New Delhi And Other Guest At The Seminar

भिवापूर महाविद्यालय